

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ 2008/III

Περιεχόμενα

- ΣτΕ 2314/2008 [Λατομική δραστηριότητα στην προστατευόμενη περιοχή της λίμνης Κορώνειας]
- ΣτΕ 2315/2008 [Παράνομη χωροθέτηση μεταλλείου χρυσού]
- ΣτΕ 2267/2008 [Προεδρικό Διάταγμα για τον χαρακτηρισμό οικισμών του Δήμου Μυτιλήνης ως παραδοσιακών, την οριοθέτηση ζωνών προστασίας τους και τον καθορισμό ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης]
- ΣτΕ 2230/2008 [Κατασκευή Παγοδρομικού Κέντρου σε εκτός σχεδίου περιοχή στο Μαρούσι]
- ΣτΕ 2219/2008 [Πρατήριο υγρών καυσίμων σε γεωργική περιοχή εντός Ζ.Ο.Ε.]
- ΣτΕ 2224/2008 [Χαρακτηρισμός του θερινού θεάτρου ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ ως νεώτερου μνημείου]
- ΣτΕ 2169/2008 [Προθεσμία για την έκδοση απόφασης από τις Επιτροπές Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων]
- ΣτΕ 1935/2008 [Κατεδάφιση αυθαιρέτων κτισμάτων σε έκταση αναδασωτέα, η οποία χαρακτηρίστηκε επιγενόμενα ως μη δασική]. Σημείωμα της Μ. Φλώρου, δικηγόρου.
- ΣτΕ 1824 - 1826/2008 [Παράνομη παράταση λειτουργίας λατομείου]. Σχόλιο του Μ. Χαϊνταρλή, Δ.Ν. Δικηγόρου.
- ΣτΕ 1828/2008 [Παραχώρηση εδαφικής λωρίδας στην κοινή χρήση από ιδιώτη για να καταστεί οικοδομήσιμο το ακίνητο - Τυφλά Ακίνητα]. Σχόλιο του Καθηγητή Γ. Παπαδημητρίου.

[Λατομική δραστηριότητα στην προστατευόμενη περιοχή
της λίμνης Κορώνειας]

Πρόεδρος: *Κ. Μενουδάκος*

Εισηγητής: *Αθ. Ράντος*

Δικηγόροι: *Δ. Κυριακόπουλος, Π. Χρυστοστομίδης*

Η άσκηση λατομικής δραστηριότητας στη ζώνη Γ΄ Προστασίας του Εθνικού Πάρκου Κορώνειας- Βόλβης είναι, κατ' αρχήν, επιτρεπτή, εφόσον η επίμαχη λατομική έκταση είναι μικρότερη από 500 στρέμματα. Επειδή όμως απαιτείται η συνδρομή συγκεκριμένων πρόσθετων προϋποθέσεων, έπρεπε, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης Π.Ε.Π.Ο., να εξετασθεί ειδικά το στοιχείο αυτό. Επιπλέον, έπρεπε να διατυπωθεί σχετική σαφής κρίση, καθώς και να διαληφθούν αντίστοιχοι όροι, αν συνέτρεχε νόμιμη περίπτωση.

Η προσβαλλομένη Π.Ε.Π.Ο. είναι παράνομη, επειδή ούτε σ' αυτήν ούτε στην εγκρινόμενη ΜΠΕ περιλαμβάνονται σχετικές εκτιμήσεις και κρίσεις ούτε προκύπτει από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου η συνδρομή των αναγκαίων κατά νόμο προϋποθέσεων.

Βασικές σκέψεις

5. Επειδή, όπως προκύπτει από το κείμενο της προσβαλλομένης πράξεως (στοιχείο ε1), αλλά και από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, η περιοχή ασκήσεως της επίμαχης λατομικής δραστηριότητας, εμβαδού 103 περίπου στρεμμάτων, ευρίσκεται

στην ευρύτερη περιοχή της λίμνης Κορώνειας, η οποία εντάσσεται στο διεθνούς σημασίας υνροτοπικό οικοσύστημα των λιμνών Κορώνειας- Βόλβης, περιλαμβανόμενο στον πίνακα υγροτόπων της Συμφωνίας Ραμσάρ, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. δ/τος 191/1974 (Α' 350). Για την προστασία του οικοσυστήματος αυτού εξεδόθη η υπ' αριθ. 6919/2004 κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, ΠΕΧΩΔΕ, Γεωργίας και Μακεδονίας-Θράκης «Χαρακτηρισμός των λιμναίων, χερσαίων και υδάτινων περιοχών του υγροτοπικού συστήματος (των λιμνών Βόλβης-Κορώνειας και Μακεδονικών Τεμπών ως «Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων των λιμνών Κορώνειας-Βόλβης και των Μακεδονικών Τεμπών» και καθορισμός ζωνών προστασίας και καθορισμός χρήσεων, όρων και περιορισμών δόμησης» (Δ' 248), με την οποία οριοθετήθηκε ο εν λόγω υγρότοπος και διαιρέθηκε σε ζώνες προστασίας και χρήσεων. Όπως αναφέρεται και στο ανωτέρω στοιχείο της προσβαλλομένης πράξεως, η επίμαχη δραστηριότητα εντάσσεται στην Γ' Ζώνη Προστασίας της εν λόγω κ.υ.α. Στην περιοχή αυτή, κατά το άρθρο 3 παρ. 6 της κ.υ.α., επιτρέπονται, κατ' αρχήν, όλα τα έργα και οι δραστηριότητες, συμφώνως, προς την ισχύουσα νομοθεσία και τις κείμενες διατάξεις. Κατ' εξαίρεση απαγορεύονται, μεταξύ άλλων, οι ομάδες έργων και δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στις υποκατηγορίες 1 και 2 της πρώτης κατηγορίας της κ.υ.α. Η.Π. 15393/2332/5-8-2002 (Β' 1022), η οποία έχει εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 4 του ν. 1650/1986, Α' 160 μετά την αντικατάστασή του με τον ν. 3010/2002, Α' 91, εκτός από τις αναφερόμενες στις διατάξεις του εν λόγω άρθρου 3 παρ. 6 ομάδες έργων και δραστηριοτήτων των ανωτέρω υποκατηγοριών, οι οποίες επιτρέπονται με τις προβλεπόμενες στις διατάξεις αυτές προϋποθέσεις. Ειδικότερα, συμφώνως προς τις διατάξεις αυτές, τα έργα και οι δραστηριότητες της 5ης ομάδος, στην οποία περιλαμβάνονται οι εξορυκτικές δραστηριότητες, εμπίπτουν, κατ' αρχήν, στην απαγόρευση, από την οποία εξαιρούνται, κατά τα οριζόμενα στην περ. 2 ε της ως άνω παρ. 6 του άρθρου 3 της κ.υ.α., οι δραστηριότητες της υποκατηγορίας 2, μεταξύ των οποίων «λοιπές εξορυκτικές δραστηριότητες» που ασκούνται επί εκτάσεως μικρότερης από 500 στρέμματα, όπως η επίμαχη, μόνον, όμως, εφ' όσον

«εξυπηρετούν εγκεκριμένα έργα που υλοποιούνται στην περιοχή ή καλύπτουν αποκλειστικά τοπικές ανάγκες, με την προϋπόθεση ότι το εξορυκτικό μέτωπο δεν είναι ορατό από την ζώνη Α'».

6. Επειδή, με την προσβαλλομένη πράξη, που εξεδόθη μετά την έναρξη ισχύος της

κ.υ.α. 6919/2004, ενεκρίθη, κατά τα ήδη εκτεθέντα, η άσκηση εξορυκτικής, κατά την έννοια της εν λόγω κ.υ.α., δραστηριότητας, δηλαδή λατομικής δραστηριότητας με επιφανειακή εξόρυξη, στην ζώνη Γ' προστασίας του Εθνικού Πάρκου Κορώνειας-Βόλβης. Δεδομένου, όμως, ότι, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, η άσκηση της δραστηριότητας αυτής είναι μεν, κατ' αρχήν, επιτρεπτή στην ως άνω ζώνη, εν όψει του εμβαδού της επίμαχης λατομικής εκτάσεως, μόνον, όμως, με την συνδρομή συγκεκριμένων προϋποθέσεων, έπρεπε, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως, να εξετασθεί ειδικώς το στοιχείο αυτό, να διατυπωθεί σαφής περί τούτου κρίση και να διαληφθούν αντίστοιχοι όροι, αν συνέτρεχε νόμιμη περίπτωση. Εν προκειμένω, όμως, ούτε στην προσβαλλομένη πράξη ούτε στην εγκρινόμενη με αυτήν Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), που υπέβαλε η παρεμβαίνουσα με ημερομηνία Δεκέμβριος 2003, περιλαμβάνονται σχετικές εκτιμήσεις και κρίσεις, ούτε, άλλωστε προκύπτει από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου η συνδρομή των οριζομένων στην κ.υ.α. ως άνω προϋποθέσεων. Μάλιστα, ουδόλως προκύπτει ότι ελήφθη υπ' όψιν η εν λόγω κ.υ.α., η οποία δεν μνημονεύεται στην προσβαλλόμενη πράξη ούτε στην Μ.Π.Ε., στην οποία, αντιθέτως, εκτίθεται (σ. 16) ότι, μετά από επεξεργασία σε πλησιόχωρο εργοστάσιο συγγενικής εταιρείας, το τελικό προϊόν θα διατίθεται, μεταξύ άλλων, στο εξωτερικό, ενώ, σύμφωνα με την κ.υ.α., η εξορυκτική δραστηριότητα στη συγκεκριμένη έκταση επιτρέπεται, κατά τα προαναφερόμενα, μόνον για την κάλυψη αποκλειστικώς τοπικών αναγκών ή την εξυπηρέτηση έργων εκτελουμένων στην περιοχή. Συνεπώς, η προσβαλλομένη πράξη δεν είναι, κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα, νόμιμη και πρέπει για τον λόγο αυτόν, ο οποίος βασίμως προβάλλεται με την κρινομένη αίτηση, να ακυρωθεί, κατά παραδοχή της αιτήσεως. Κατόπιν τούτου, αποβαίνει περιττή η εξέταση των λοιπών προβαλλομένων λόγων ακυρώσεως, ενώ πρέπει απορριφθεί η παρέμβαση.

ΣτΕ 2315/2008

[Παράνομη χωροθέτηση μεταλλείου χρυσού]

Πρόεδρος: *Κ. Μενουδάκος*

Εισηγητής: *Αθ. Ράντος*

Δικηγόροι: *Αγγ. Χαροκόπου, Αθ. Αλεφάντη, Ι. Δρυλλεράκης, Φ. Σπυρόπουλος*

Οι διατάξεις του ΚΒΠΝ που αφορούν την εγκατάσταση δραστηριοτήτων που υπάγονται στον Κανονισμό Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών πλησίον οικισμών εξακολουθούν να εφαρμόζονται και μετά τη θέση σε ισχύ του εν λόγω Κανονισμού.

Επιβάλλουν γενική απαγόρευση, όχι μόνο για την ανέγερση, αλλά και για τη λειτουργία οχλουσών εγκαταστάσεων σε απόσταση 500 μέτρων από τα όρια οικισμών προϋφιστάμενων του 1923 και στερούμενων εγκεκριμένου σχεδίου καθώς και οικισμών με πληθυσμό κάτω των 2000 κατοίκων.

Οι υπόψη ρυθμίσεις δεσμεύουν τόσο τις πολεοδομικές αρχές όσο και τις λοιπές διοικητικές αρχές που είναι αρμόδιες για τη χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας των οχλουσών εγκαταστάσεων ανεξάρτητα από το βαθμό όχλησης (χαμηλής, μέσης, υψηλής). Τα μεταλλεία υπάγονται στις οχλούσες εγκαταστάσεις μέσης όχλησης.

Η απόσταση των 500 μέτρων από τους οικισμούς επιβάλλεται και όταν από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ως απλώς ενδεχομένη η χρήση εκρηκτικών υλών, χωρίς να απαιτείται να βεβαιώνεται ότι θα γίνει οπωσδήποτε.

Βασικές σκέψεις

4. Επειδή, κατά το άρθρο 106 παρ. 1 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (ΚΒΠΝ, π.δ. της 14/27-7-1999, Δ' 580), που εντάσσεται στο Τμήμα Ι του Κεφαλαίου Γ του Κώδικα, το οποίο αφορά τους προϋφισταμένους του έτους 1923 και

στερουμένους εγκεκριμένου σχεδίου οικισμούς (βλ. και άρθρο 99 του Κώδικα) και αποδίδει το περιεχόμενο του άρθρου 9 παρ. 1 του π. δ/τος της 2/13-3-1981 (Δ' 138), όπως είχε μετά την αντικατάσταση του με το άρθρο 1 παρ. 1 του π. δ/τος της 5-5/5-6-1984 (Δ' 341) και πριν από την κατάργησή του με το άρθρο 39 παρ. 1 περ. β του ν. 3325/2005 (Α' 68), «1. Εντός των ορίων των οικισμών καθώς και εκτός αυτών σε απόσταση τουλάχιστον 500 μέτρων περιμετρικά των καθοριζομένων ορίων, απαγορεύεται η ανέγερση οχλουσών επαγγελματικών εγκαταστάσεων, βιομηχανικών, βιοτεχνικών κλπ». Αντίστοιχη ρύθμιση περιέχει, προκειμένου για τους οικισμούς με πληθυσμό κάτω των 2000 κατοίκων, το άρθρο 87 παρ. 3 του ΚΒΠΝ, που αποδίδει το περιεχόμενο του άρθρου 7 παρ. 3 του π. δ/τος της 24-4/3-5-1985 (Δ' 181), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 4 περ. α του π. δ/τος της 25-4/16-5-1989 (Δ' 293). Εξ άλλου, κατά το άρθρο 81 παρ. 2 του Κανονισμού Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (ΚΜΛΕ - υπ' αριθ. ΙΙ-5η/Φ/17402/12-12-1984 απόφαση του Υπουργού Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, Β' 931), το οποίο φέρει τον τίτλο «Χωροθέτηση μεταλλευτικών και λατομικών εργασιών», «2. Για τη χωροθέτηση επιφανειακών μεταλλευτικών ή λατομικών εργασιών κοντά σε βιομηχανικά κτίσματα, οικίες, έργα κοινής ωφέλειας, πλατείες, γυμναστήρια, νεκροταφεία και λοιπούς κοινοχρήστους χώρους και εφόσον δεν χρησιμοποιούνται για την εκτέλεσή τους εκρηκτικές ύλες, πρέπει να αφήνεται απόσταση ασφαλείας, το λιγότερο, 250 m από κείνες που έχουν άμεσες επιπτώσεις (π.χ. κατολισθήσεις πρανών, ρωγματώσεις, δονήσεις από μηχανήματα, σκόνη από εκσκαφές ή αποθέσεις) στα φυσικά χαρακτηριστικά του γειτονικού και του ευρύτερου χώρου. Σε περίπτωση που γίνεται χρήση εκρηκτικών υλών, το πιο πάνω όριο διπλασιάζεται. 3...».

5. Επειδή οι ως άνω διατάξεις των άρθρων 87 παρ. 3 και 106 παρ. 1 του ΚΒΠΝ, οι οποίες εξακολουθούν να εφαρμόζονται, προκειμένου για την εγκατάσταση, πλησίον οικισμών, δραστηριοτήτων από τις υπαγόμενες στον ΚΜΛΕ και μετά την θέση σε ισχύ του τελευταίου αυτού Κανονισμού (πρβλ. ΣτΕ 4004/2004), επιβάλλουν γενικώς απαγόρευση όχι μόνον για την ανέγερση αλλά και για τη λειτουργία οχλουσών εγκαταστάσεων στην οριζόμενη από τις διατάξεις αυτές απόσταση των 500 μέτρων από τα όρια των οικισμών. Εν όψει δε του σκοπού τους, οι διατάξεις αυτές δεσμεύουν όχι μόνον τις πολεοδομικές αρχές, αλλά και τις λοιπές διοικητικές αρχές, που είναι αρμόδιες για την χορήγηση αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας των εν λόγω οχλουσών εγκαταστάσεων, και μάλιστα ανεξαρτήτως του βαθμού οχλήσεως (χαμηλής, μέσης, υψηλής) των εγκαταστάσεων αυτών (πρβλ. ΣτΕ 4004/2004, 2821/1999). Στις κατά τις διατάξεις δε αυτές οχλούσες εγκαταστάσεις υπάγονται και τα μεταλλεία, κατατασσόμενα στην κατηγορία της μέσης οχλήσεως (βλ. άρθρο 4, Α' κατηγορία, ομάδα ΙΙ, αριθ. 2, περ. η και ι της κ.υ.α. 69269/5387/1990, Β' 678, σε

συνδυασμό με το άρθρο 1 περ. 2 της κ.υ.α. 10537/18-2-1993, Β΄139, όπως οι κ.υ.α. αυτές ίσχυαν κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο). Εξ άλλου, κατά την έννοια του μνημονευθέντος στην προηγούμενη σκέψη άρθρου 81 παρ. 2 του ΚΜΛΕ, ερμηνευομένου και εν όψει της κατά το Σύνταγμα και την Συνθήκη Ευρωπαϊκής Κοινότητας αρχής της προλήψεως (βλ. ΣτΕ Ολομ. 3478/2000, 613/2002, 1264/2005 και ΣτΕ 2170/2006), το διπλάσιο του καταρχήν θεσπιζόμενου από την διάταξη ορίου, δηλαδή το ηυξημένο όριο αποστάσεως των 500 μέτρων από τους μνημονευομένους στην διάταξη τόπους, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι οικισμοί, εφαρμόζεται και όταν από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ως απλώς ενδεχομένη η χρήση εκρηκτικών υλών, χωρίς να απαιτείται να βεβαιώνεται ότι θα γίνει οπωσδήποτε η χρήση αυτή. Το ως άνω δε όριο των 500 μέτρων, προκειμένου για μεταλλευτική εγκατάσταση, υπολογίζεται από το όριο του χώρου, στον οποίο προβλέπεται, κατά την οικεία τεχνική έκθεση (άρθρα 4 παρ. 1 περ. β και 97 παρ.1 του ΚΜΛΕ), η λειτουργίας μεταλλείου και όχι μόνον από το συγκεκριμένο σημείο του μεταλλείου, στο οποίο τυχόν αναμένεται, κατά την εικαζόμενη πορεία των μεταλλευτικών εργασιών, να γίνει χρήση εκρηκτικών υλών (πρβλ. ΣτΕ 396/2006).

6. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, με την προσβαλλομένη πράξη προενεκρίθη η χωροθέτηση του «έργου χρυσού» στην περιοχή Περάματος, στα όρια των νομών Έβρου και Ροδόπης. Το έργο αποτελείται, κατά τα στοιχεία του φακέλου, μεταξύ άλλων, από το μεταλλείο επιφανειακής εξορύξεως του μεταλλεύματος, το εργοστάσιο χρυσού και την Λίμνη τελμάτων. Το μεταλλείο χωροθετείται, κατά τα αυτά στοιχεία, σε απόσταση 350 περίπου μέτρων από τον οικισμό του Περάματος, ο οποίος έχει πληθυσμό μικρότερο των 2000 κατοίκων και έχει οριοθετηθεί με την υπ' αριθ. 1-3710 οικ./28-8-1986 απόφαση του Νομάρχη Έβρου (Δ΄1043). Εξ άλλου, κατά την ευρισκόμενη στον φάκελο μελέτη προεγκρίσεως χωροθετήσεως (Αθήνα 1999), και μεν, κατ' αρχήν, το κοίτασμα είναι δεκτικό εξορύξεως με μηχανικά μέσα, δεν αποκλείεται, όμως, να απαιτηθεί η χρήση εκρηκτικών στο νότιο τμήμα του μεταλλείου και για ορισμένο τμήμα των πετρωμάτων (10%). Στην μελέτη αναφέρεται περαιτέρω, ότι, η εν λόγω χρήση εκρηκτικών θα αφορά περιορισμένες θέσεις του μεταλλείου, όλες ευρισκόμενες σε απόσταση μεγαλύτερη των 500 μέτρων από τον οικισμό του Περάματος. Με τα δεδομένα, όμως, αυτά η προσβαλλομένη πράξη δεν είναι, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, νόμιμη, δεδομένου ότι με αυτήν το μεν επιτρέπεται η λειτουργία μεταλλείου επιφανειακής εκμεταλλεύσεως σε απόσταση μικρότερη των 500 μέτρων από τα όρια οικισμού, το δε επιτρέπεται η ενδεχόμενη χρήση εκρηκτικών υλών για την εκμετάλλευση του μεταλλείου καίτοι η απόσταση μεταξύ των ορίων του μεταλλείου και των ορίων του οικισμού είναι μικρότερη από το ως άνω όριο. Ο ειδικώτερος ισχυρισμός της παρεμβάσεως, κατά

τον οποίο η οριοθέτηση του οικισμού δεν είναι νόμιμη, για τους εκτιθεμένους στην παρέμβαση λόγους, και, επομένως, δεν υφίσταται ζήτημα αποστάσεων από τον οικισμό, είναι, εφ' όσον δεν αμφισβητείται η ύπαρξη του οικισμού αλλά μόνον η νομιμότητα της οριοθέτησής του απορριπτός ως αλυσιτελής, διότι δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι τηρούνται οι οριζόμενες με τις ανωτέρω διατάξεις ελάχιστες αποστάσεις με βάση την πραγματική θέση των ορίων του οικισμού, ούτε άλλωστε, η Διοίκηση εξέτασε παρεμπιπτόντως το ζήτημα αυτό προκειμένου να διαπιστώσει αν συντρέχει η προϋπόθεση που προβλέπεται με τις διατάξεις Προσβαλλόμενη πράξη είναι μη νόμιμη και υπό την εκδοχή, την οποία υποστηρίζει η παρεμβαίνουσα. Εξ άλλου, ο περαιτέρω προβαλλόμενος με την παρέμβαση ισχυρισμός, κατά τον οποίο, η κ.υ.α. 10537/18-2-1993, με την οποία εξομοιώθηκαν, από πλευράς οχλήσεων και για την ανάγκη εφαρμογής της πολεοδομικής νομοθεσίας, οι μεταλλευτικές με τις βιομηχανικές δραστηριότητες, έχει εκδοθεί εκτός των ορίων της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως του άρθρου 3 παρ. 4 του ν. 1650/1986 (Α' 160), όπως η παράγραφος αυτή προσετέθη με το άρθρο 6 παρ. 24 του ν. 2052/1992 (Α'94), διότι, κατά την παρεμβαίνουσα, η εξουσιοδότηση επέτρεπε μόνον την αντιστοίχιση βιομηχανικών και όχι και άλλων δραστηριοτήτων, με συνέπεια να μην εφαρμόζονται οι πολεοδομικές διατάξεις περί αποστάσεων από τα όρια οικισμών προκειμένου για την απόσταση από μεταλλεία αλλά μόνον ο ΚΜΛΕ, πρέπει να απορριφθεί. Τούτο διότι η ως άνω εξουσιοδοτική διάταξη, παρέχουσα την δυνατότητα καθορισμού αντιστοιχιών με τα έργα και τις δραστηριότητες της κ.υ.α. 69269/5387/1990, δεν κάνει παρόμοια διάκριση, δεδομένου, άλλωστε, ότι ο δικαιολογητικός λόγος της ρυθμίσεως συντρέχει και επί μεταλλείων, ανεξαρτήτως του ζητήματος ότι ο ανωτέρω ισχυρισμός προβάλλεται και αλυσιτελώς, εφ' όσον, κατά τα ήδη εκτεθέντα, ούτε η κατά τον ΚΜΛΕ απόσταση τηρείται εν προκειμένω νομίμως. Για τους ανωτέρω λόγους, συνεπώς, οι οποίοι βασίμως προβάλλονται με την κρινομένη αίτηση, πρέπει να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη. Τούτο δε, ανεξαρτήτως εάν, εν όψει της προβλέψεως του εν τω μεταξύ εγκριθέντος, και μη έχοντος εν προκειμένω εφαρμογή, Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Αναπτύξεως Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης (υπ' αριθ. 29310/21-7-2003 απόφαση Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, Β' 1471), κατά την οποία η εκμετάλλευση των αποθεμάτων επιθερμικού χρυσού στις περιοχές Σαπών και Περάματος-Πετρωτών «μπορεί να είναι προβληματική για την Περιφέρεια, κυρίως για λόγους αναπότρεπτης βλάβης στο περιβάλλον. Δεν υπάρχουν οικονομικά βιώσιμες μέθοδοι αντιμετώπισης της ισχυρά οχλούσας ρύπανσης», είναι περαιτέρω νόμιμη η εκμετάλλευση του μεταλλείου με την

προτεινόμενη από την παρεμβαίνουσα, κατά την μελέτη προεγκρίσεως χωροθετήσεως, μέθοδο.

7. Επειδή, κατόπιν τούτων, η κρινομένη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή και να ακυρωθεί η προσβαλλομένη πράξη.

ΣτΕ 2267/2008

[Προεδρικό Διάταγμα για τον χαρακτηρισμό οικισμών

του Δήμου Μυτιλήνης ως παραδοσιακών,

την οριοθέτηση ζωνών προστασίας τους

και τον καθορισμό ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Αθ. Ράντος*

Δικηγόροι: *Χρ. Μουκίου, Κ. Χαραλαμπίδης*

Αρμόδιος να προτείνει την έκδοση του π.δ. για περιοχές, υπαγόμενες στην περιφέρεια του Υπουργείου Αιγαίου είναι ο Υπουργός Αιγαίου.

Με το εν λόγω π.δ. θεσπίζονται όροι και περιορισμοί δόμησης για την εν γένει προστασία των οικισμών και όχι μόνο για μορφολογικά και αρχιτεκτονικά στοιχεία των κτηρίων κάθε οικισμού.

Η σχετική αιτιολογική έκθεση πρέπει να επεξηγεί με επάρκεια και με αναφορά

στη συνδρομή των νόμιμων προϋποθέσεων, τους λόγους που επιβάλλουν τη θέση των οικισμών υπό ειδικό καθεστώς προστασίας και δικαιολογούν τη θέσπιση των ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης. Η χωριστή περιγραφή των δεδομένων κάθε οικισμού με κοινή ορολογία δεν καθιστά την έκθεση πλημμελή.

Περιορισμοί της ιδιοκτησίας θεσπίζονται νομίμως, εφόσον δικαιολογούνται από τον περιγραφόμενο ιδιαίτερο χαρακτήρα κάθε οικισμού και την κρινόμενη από την Διοίκηση ως αναγκαία προστασία του. Είναι θεμιτοί συνταγματικά και δεν οδηγούν σε αδυναμία δόμησης των οικοπέδων της περιοχής.

Νομίμως χαρακτηρίζεται ως παραδοσιακός οικισμός, χωρίς να έχει προηγουμένως νομίμως οριοθετηθεί.

Κλασικός αγροαλιευτικός οικισμός με οικόπεδα παραχωρηθέντα από το κράτος και δομηθέντα με εγκεκριμένο σχέδιο πόλεως δεν αποκλείεται να είναι προστατευτέος ενόψει της διαμορφωμένης πραγματικής κατάστασής του.

Η ύπαρξη εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως δεν αποκλείει τον χαρακτηρισμό οικισμού ως διατηρητέου.

Ο προσδιορισμός των παραδοσιακών κτιρίων και ο καθορισμός των μέτρων προστασίας τους δεν αποτελεί τοπική υπόθεση, αλλά λόγω της φύσης τους ως στοιχείων του προστατευόμενου πολιτιστικού περιβάλλοντος συνιστά αντικείμενο κρατικής μέριμνας.

Βασικές σκέψεις

3. Επειδή, στο άρθρο 4 του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού (ΓΟΚ, ν. 1577/1985, Α' 210), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν.2831/2000 (Α' 140), ορίζονται τα εξής: «1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από αιτιολογική έκθεση της κατά περίπτωση αρμόδιας υπηρεσίας του, γνώμη του αρμόδιου Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και

Περιβάλλοντος ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Συμβουλίου του αρμόδιου Υπουργείου και του Α.Π.Α.Σ. εάν ζητηθεί από τον Υπουργό και γνώμη του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με σκοπό τη διατήρηση και ανάδειξη τής ιδιαίτερης ιστορικής, πολεοδομικής, αρχιτεκτονικής, λαογραφικής, κοινωνικής και αισθητικής φυσιογνωμίας τους, μπορεί να χαρακτηρίζονται: α) οικισμοί ή τμήματα πόλεων ή οικισμών ή αυτοτελή οικιστικά σύνολα εκτός αυτών, ως παραδοσιακά σύνολα, β) χώροι, τόποι, τοπία ή ζώνες ιδιαίτερου κάλλους και φυσικοί σχηματισμοί που συνοδεύουν ή περιβάλλουν ακίνητα και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ως χώροι, τόποι ή ζώνες προστασίας των παραδοσιακών συνόλων, όπως και αυτοτελείς φυσικοί σχηματισμοί ανθρωπογενούς χαρακτήρα, εντός ή εκτός οικισμών, ως περιοχές που έχουν ανάγκη από ιδιαίτερη προστασία, και να θεσπίζονται ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης και να καθορίζονται χρήσεις, κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του νόμου αυτού και από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 9 του π.δ. 437/1985 «Καθορισμός και ανακατανομή αρμοδιοτήτων των Υπουργείων» (ΦΕΚ 157 Α')...». Ακολουθώντας, με το άρθρο 34 παρ. 5 του ν. 2971/2001 (Α' 285) ορίσθηκε ότι: «α) Κατά την αληθή έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν. 1577/1985, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του Ν.2831/2000, ως κατά περίπτωση αρμόδιος Υπουργός νοείται ο Υπουργός Αιγαίου στα νησιά που υπάγονται στην περιφέρεια του. β)...». Από τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 4 του ΓΟΚ, όπως ίσχυε μετά την αντικατάσταση του με το άρθρο 3 του ν. 2831/2000, συνάγεται ότι και πριν από την φερόμενη ως ερμηνευτική διάταξη του άρθρου 34 παρ. 5 του ν. 2971/2001 η αρμοδιότητα προτάσεως της εκδόσεως του κατά τα προαναφερόμενα προεδρικού διατάγματος για περιοχές υπαγόμενες στην περιφέρεια του Υπουργείου Αιγαίου ανήκε στον Υπουργό Αιγαίου (βλ. ΣΤΕ 3601/2007). Εξ άλλου, κατά την έννοια των αυτών διατάξεων με το εν λόγω προεδρικό διάταγμα μπορεί να θεσπίζονται πάσης φύσεως όροι και περιορισμοί δομήσεως κατατείνοντες στην προστασία των ως άνω οικισμών και όχι μόνον όροι και περιορισμοί, που αφορούν επί μέρους μορφολογικά και αρχιτεκτονικά στοιχεία των κτιρίων κάθε οικισμού. Νομίμως, επομένως, με το προσβαλλόμενο προεδρικό διάταγμα καθορίσθηκαν και όροι δομήσεως, αναγόμενοι, μεταξύ άλλων, σε θέματα αρτιότητας και ορίων κατατμήσεως των οικοπέδων των προστατευτέων οικισμών ο δε λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι αναρμοδίως ο Υπουργός Αιγαίου πρότεινε την έκδοσή του, διότι, εν όψει της συμπεριλήψεως των ως άνω όρων, αρμόδιος για την υποβολή της σχετικής προτάσεως ήταν μόνον ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

4. Επειδή το προσβαλλόμενο διάταγμα συνοδεύεται, κατά νόμο, από την «αιτιολογική έκθεση-εισήγηση» του Τμήματος Παραδοσιακών Οικισμών του Υπουργείου Αιγαίου με ημερομηνία 5-9-2002. Στην έκθεση αυτή, μετά από μια γενική εισαγωγή για την αρχιτεκτονική κληρονομιά της Λέσβου και ιδίως των πέριξ της πόλεως της Μυτιλήνης οικισμών, περιλαμβάνεται εν συνεχεία μια διακεκριμένη περιγραφή καθενός από τους επτά προτεινόμενους προς χαρακτηρισμό οικισμούς, η οποία περιέχει αφ' ενός μεν την ανάλυση της γενικής αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας και μορφής κάθε οικισμού και την κατά τον χρόνο εκείνο κατάσταση διατηρήσεως του, με την παράθεση και του τυχόν ειδικού νομικού καθεστώτος που τον διέπει, αφ' ετέρου δε την περιγραφή του επικρατούντος αρχιτεκτονικού τύπου των κτισμάτων του οικισμού αυτού. Η έκθεση καταλήγει με την πρόταση, υπό μορφή προσχεδίου κανονιστικού διατάγματος, των ειδικών όρων και περιορισμών δομήσεως των οικισμών, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι κοινοί και για τους επτά αυτούς πλησιόχωρους οικισμούς, ενώ ορισμένοι αφορούν ειδικώς έναν από αυτούς, περιέχει δε και παράρτημα με την λεπτομερή σχηματική απεικόνιση της επιδιωκόμενης τοποθετήσεως και αρχιτεκτονικής και μορφολογικής διαμορφώσεως των νέων κτισμάτων. Προβάλλεται, ως λόγος ακυρώσεως, όπως αναπτύσσεται με το από 22-5-2006 παραδεκτώς κατατεθέν υπόμνημα, ότι, με το ως άνω περιεχόμενο της, η αιτιολογική έκθεση δεν πληροί τις απαιτήσεις του νόμου για την λεπτομερή επεξήγηση και ανάπτυξη του επιδιωκόμενου σκοπού και των προτεινομένων προς επίτευξη του ρυθμίσεων, προκειμένου να είναι δυνατός ο έλεγχος τηρήσεως των προϋποθέσεων της εξουσιοδοτικής διατάξεως του άρθρου 4 του ΓΟΚ, δυνάμει της οποίας εξεδόθη το διάταγμα, διότι εξαντλείται σε γενικές και αόριστες, ομοιόμορφες δε για όλους τους οικισμούς, περιγραφές των οικισμών και των κτισμάτων τους. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, δεδομένου ότι, με το προεκτεθέν περιεχόμενο της, η έκθεση επεξηγεί κατά τρόπο επαρκή, και με αναφορά στην συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων, τόσο τους λόγους, που επιβάλλουν την θέση των οικισμών υπό ειδικό καθεστώς προστασίας, όσο και τους λόγους, που δικαιολογούν την θέσπιση των ειδικών όρων και περιορισμών δομήσεως τους. Μόνο δε το γεγονός ότι η, χωριστή κατά τα λοιπά, περιγραφή των δεδομένων κάθε οικισμού γίνεται ενίοτε με κοινή ορολογία και ταυτίζεται ως προς ορισμένα στοιχεία της δεν καθιστά την έκθεση πλημμελή από την άποψη αυτή, δεδομένου ότι υφίσταται, πάντως, κατά τα ήδη εκτεθέντα, η απαιτούμενη κατά νόμο ειδική για κάθε οικισμό περιγραφή και επεξήγηση των προτάσεων. Η δε εν μέρει ομοιόμορφη περιγραφή των χαρακτηριστικών των οικισμών δικαιολογείται από το γεγονός ότι πρόκειται για

πλησιόχωρους ομοειδείς οικισμούς της αυτής νήσου, που είναι εύλογο να παρουσιάζουν κοινά αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά. Ο περαιτέρω ειδικότερος προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως ότι, πάντως, η έκθεση δεν περιέχει αναφορά στους προτεινόμενους όρους και περιορισμούς δομήσεως των οικισμών αλλά περιορίζεται στην παράθεση των λόγων, που επιβάλλουν την υπαγωγή των οικισμών στο ειδικό καθεστώς προστασίας, πρέπει να απορριφθεί, δεδομένου ότι, κατά τα ήδη εκτεθέντα, οι όροι αυτοί, αναγκαίο άλλωστε επακόλουθο του προτεινόμενου χαρακτηρισμού, περιλαμβάνονται, υπό μορφή σχεδίου κανονιστικών ρυθμίσεων προς υιοθέτηση, στην αιτιολογική έκθεση.

5. Επειδή, με το άρθρο 3 παρ. Α του προσβαλλόμενου διατάγματος ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «Η τοποθέτηση του κτιρίου στο οικόπεδο θα πρέπει κατά το δυνατόν... να διασφαλίζει τη θέα από τους κοινόχρηστους χώρους των οικισμών». Κατά της διατάξεως αυτής προβάλλεται, ως λόγος ακυρώσεως, ότι η εφαρμογή της σε επίπεδους οικισμούς θα οδηγήσει εκ των πραγμάτων σε αδυναμία δομήσεως, αφού ισουΰψη κτίσματα σε επίπεδο έδαφος θα αλληλοαποκλείουν την θέα προς κοινοχρήστους χώρους, με συνέπεια να παραβιάζονται οι προστατευτικές της ιδιοκτησίας συνταγματικές διατάξεις. Η διάταξη, όμως αυτή, που αποτυπώνει αυτονόητη πολεοδομική κατεύθυνση, προκειμένου για παραδοσιακούς ιδίως οικισμούς, και είναι, άλλωστε, διατυπωμένη υπό μορφή ενδεικνυόμενου τρόπου δομήσεως, προσαρμοζόμενου στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε οικοπέδου, είναι, εν όψει των ανωτέρω, νόμιμη και τίθεται εντός των ορίων της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως, ουδόλως δε παρεμποδίζει την εν γένει δόμηση στους οικισμούς, τους οποίους αφορά. Συνεπώς, ο ως άνω λόγος ακυρώσεως, αναποδείκτως και κατά τρόπο συμπερασματικό άλλωστε προβαλλόμενος, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

6. Επειδή, με το άρθρο 2 παρ. 2 του προσβαλλόμενου διατάγματος ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι στους εν λόγω οικισμούς «Ως ελάχιστη επιτρεπόμενη αρτιότητα ορίζονται τα 300 τ.μ. και ως ελάχιστο επιτρεπόμενο όριο κατάτμησης τα 2000 τ.μ...», ενώ, με το άρθρο 3 παρ. Β ότι «Σε οικόπεδα των παραπάνω οικισμών τα οποία έχουν πρόσωπο επί κοινοτικών οδών, τα κτίρια τοποθετούνται τουλάχιστον σε απόσταση 3 μέτρων από το όριο του οικοπέδου με την οδό...», με το δε άρθρο 4 παρ. 1 ότι «...Για την καλύτερη προσαρμογή του κτιρίου στο έδαφος επιβάλλεται ο πλήρης διαχωρισμός του κτιρίου σε επιμέρους όγκους. Οι επιμέρους όγκοι σε περίπτωση κατοικιών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν τα 600 κ.μ..... Με την κρινομένη αίτηση προβάλλεται, ως λόγος ακυρώσεως, ότι, με τον συνδυασμό εφαρμογής των διατάξεων αυτών, υπάρχει, ειδικά σε μικρού βάθους οικόπεδα, αδυναμία υλοποίησεως της

επιτρεπομένης δομήσεως ή, πάντως, προκύπτει ως συνέπεια η δημιουργία οικοδομών με μία μόνον όψη, με αποτέλεσμα να στερούνται οι ιδιοκτήτες των αντίστοιχων οικοπέδων, κατά παράβαση των προστατευτικών της ιδιοκτησίας συνταγματικών αρχών, το δικαίωμα χρήσεως και καρπώσεως της ιδιοκτησίας τους ή, επικουρικώς, το δικαίωμα της εξαντλήσεως της επιτρεπομένης σε κάθε οικόπεδο δομήσεως. Προβάλλεται επίσης, ειδικώς για την διάταξη που προβλέπει την υποχρέωση αφέσεως τρίμετρης πρασιάς, ότι αυτή άγει, κατά παράβαση των ορισμών του άρθρου 24 του Συντάγματος, σε αλλοίωση του παραδοσιακού χαρακτήρα των οικισμών, διότι μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ασυνέχεια ήδη διαμορφωμένου μετώπου οικοδομών επί κοινοτικών οδών. Οι λόγοι αυτοί ακυρώσεως, ανεξαρτήτως του παραδεκτού προβολής τους από τον οικείο Δήμο, ο οποίος δεν επικαλείται οποιονδήποτε νομικό δεσμό του με συγκεκριμένα ακίνητα της περιοχής, πληττόμενα, τυχόν, από την ρύθμιση, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι, δεδομένου ότι οι εν λόγω περιορισμοί της ιδιοκτησίας, που άλλωστε δεν προβάλλεται ούτε προκύπτει ότι είναι, κατά το εκτεθέν περιεχόμενο τους, ασυνήθεις ή υπερβολικοί, και μάλιστα προκειμένου για προστατευτέους οικισμούς, νομίμως θεσπίζονται, δικαιολογούμενοι, κατά τα προμνημονευθέντα στοιχεία του φακέλου, από τον περιγραφόμενο ιδιαίτερο χαρακτήρα κάθε οικισμού και την κρινόμενη από την Διοίκηση ως αναγκαία προστασία του. Εξ άλλου οι περιορισμοί αυτοί, θεμιτοί συνταγματικώς εν όψει του ως άνω περιεχομένου τους και του χαρακτήρα των οικισμών ως παραδοσιακών, ουδόλως άγουν στην, κατά τρόπο γενικό, αδυναμία δομήσεως των οικοπέδων της περιοχής, όπως αβασίμως προβάλλει ο αιτών. Σε κάθε περίπτωση, δεν κατοχυρώνεται από την γενικώς ισχύουσα πολεοδομική νομοθεσία, όπως επίσης αβασίμως προβάλλει ο αιτών, «δικαίωμα» εξαντλήσεως της κατ' αρχήν επιτρεπομένης σε κάθε οικόπεδο δομήσεως, δεδομένου ότι η συνδυασμένη εφαρμογή των νομίμως τεθειμένων όρων δομήσεως, που είναι όλοι εξ ίσου τηρητέοι, ουδόλως αποκλείεται από τον νόμο να οδηγεί, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, σε ολική ή μερική αδυναμία εξαντλήσεως του προβλεπομένου συντελεστή δομήσεως. Στις περιπτώσεις εξ άλλου, όπου ένα οικόπεδο δεν συγκέντρωνε! όλες αθροιστικά τις προϋποθέσεις αρτιότητας και οικοδομησιμότητας, η πολεοδομική νομοθεσία ρυθμίζει εξαντλητικώς, με διάφορες, σύμφωνες με το Σύνταγμα, μεθόδους (τακτοποίηση, προσκύρωση, συνένωση κ.λπ.), την τύχη του ακινήτου. Περαιτέρω, ο ειδικότερος ισχυρισμός για την διάσπαση της συνέχειας του οικοδομικού μετώπου οικισμών πρέπει να απορριφθεί και διότι, εν πάση περιπτώσει, το διάταγμα λαμβάνει σχετική πρόνοια, ορίζοντας, στο άρθρο 3 παρ. Ε αυτού, ότι «Σε οδούς με συνεχή μέτωπα, και ειδικότερα στο πυκνοδομημένο τμήμα των παραπάνω χαρακτηριζομένων παραδοσιακών οικισμών η όψη του νέου κτιρίου συμπληρώνει το μέτωπο των διπλανών υφισταμένων οικοδομών επί της διαμορφωμένης οικοδομικής γραμμής».

7. Επειδή, προβάλλεται, ως λόγος ακυρώσεως ότι, ειδικώς, ο οικισμός «Πληγώνι» μη νομίμως χαρακτηρίσθηκε με το προσβαλλόμενο διάταγμα ως

παραδοσιακός, χωρίς να έχει προηγουμένως νομίμως οριοθετηθεί. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, δεδομένου ότι η επιβαλλόμενη, κατ' αρχήν, από το άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος, υποχρέωση οριοθέτησεως του ως άνω οικισμού, και μάλιστα με βάση την πραγματική κατάσταση που υπήρχε κατά την έναρξη ισχύος του ν. 1337/1983, όπως άλλωστε υποδείχθηκε προς την Διοίκηση με σχετική παρατήρηση, που διατυπώθηκε στο υπ' αριθ. 67/2003 πρακτικό επεξεργασίας από το Συμβούλιο της Επικρατείας του σχεδίου του προσβαλλόμενου διατάγματος, δεν συνεπάγεται, πάντως, ακυρότητα, από την άποψη αυτή, του διατάγματος, δεδομένου ότι, κατά την έννοιά του, με αυτό χαρακτηρίζεται ως διατηρητέος ο οικισμός με την ως άνω πραγματική του κατάσταση. Τυχόν δε αναφυόμενες, μέχρι την ως άνω οριοθέτηση, αμφισβητήσεις για τα όρια του οικισμού πρέπει να επιλύονται από την κατά περίπτωση αρμόδια για την έκδοση οικοδομικής αδειάς αρχή.

8. Επειδή, προβάλλεται, ως λόγος ακυρώσεως, ότι ο οικισμός «Παναγιούδα» εκ προφανούς παραδρομής περιελήφθη μεταξύ των χαρακτηριζομένων ως παραδοσιακών οικισμών, αφού είναι οικισμός με εγκεκριμένο, δυνάμει της υπ' αριθ. 204/οικ. Τ.Π.Σ.Ε. 39/7-5-1999 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέως Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (Δ'485), σχέδιο πόλεως και αφού δεν συνέτρεχαν οι προς τούτο νόμιμες προϋποθέσεις, εν όψει του ότι, κατά τον αιτούντα, πρόκειται για κλασσικό αγροαλιευτικό οικισμό, με οικόπεδα παραχωρηθέντα από το κράτος και δομηθέντα με εγκεκριμένο σχέδιο πόλεως. Τα τελευταία, όμως, αυτά περιστατικά, και αληθή υποτιθέμενα, ουδόλως άγουν στο συμπέρασμα ότι ο δημιουργηθείς κατ' αυτό τον τρόπο οικισμός αποκλείεται να είναι προστατευτέος, με βάση την διαμορφωμένη πραγματική του κατάσταση ενώ εξ άλλου, κατά τα ήδη εκτεθέντα, στην αιτιολογική έκθεση, που συνοδεύει το προσβαλλόμενο διάταγμα, ειδικώς εκτίθεται, μεταξύ άλλων, ότι ο οικισμός «αναπτύσσεται με μία πολεοδομική ενότητα που είναι ρυμοτομημένη με μεμονωμένες μονώροφες κατοικίες με χαρακτηριστικές μπαζωμένες και υπερυψωμένες βεράντες. Στην ίδια πολεοδομική ενότητα υπάρχουν αρκετά διατηρητέα κτίρια καθώς και παλιά βιομηχανικά κτίρια....Την έκτισαν κάτοικοι του Αφάλωνα όταν το χωριό καταστράφηκε απ' τους μεγάλους σεισμούς... Ο παραδοσιακός χαρακτήρας της Παναγιούδας διασώζεται σε μεγάλο βαθμό στο κέντρο του οικισμού...». Τα χαρακτηριστικά δε αυτά επαρκώς στηρίζουν την, ανέλεγκτη κατά τα λοιπά ακυρωτικώς, εκτίμηση της Διοικήσεως για την ανάγκη προστασίας του οικισμού. Εξ άλλου, η ύπαρξη εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως δεν αποκλείει, κατά νόμο, τον χαρακτηρισμό οικισμού ως διατηρητέου, όταν συντρέχουν οι προς τούτο νόμιμες

προϋποθέσεις, η ύπαρξη δε του σχεδίου αυτού, γνωστή, άλλωστε, στην Διοίκηση κατά την έκδοση του διατάγματος, υπαγόρευσε, σε πολλές περιπτώσεις, την επιφύλαξη εφαρμογής ειδικότερων ρυθμίσεων του σχεδίου (βλ. λχ. άρθρο 2 παρ. 1 α και παρ. 3, άρθρο 3 παρ. ΣΤ του διατάγματος), όταν, κατά την εκτίμηση της Διοικήσεως, οι ρυθμίσεις αυτές ήσαν συμβατές με την προστασία του οικισμού. Συνεπώς, ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

9. Επειδή, με το άρθρο 6 παρ. Α1 του προσβαλλόμενου διατάγματος ορίζεται ότι η αξιολόγηση των κτιρίων των προστατευόμενων οικισμών, προκειμένου αυτά να θεωρηθούν ως παραδοσιακά, γίνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Αιγαίου, ενώ, κατά την παρ. Α2 του ίδιου άρθρου, από τις αυτές υπηρεσίες γίνεται και ο προσδιορισμός των προσκτισμάτων, τα οποία επιβάλλεται να αφαιρεθούν από τα θεωρούμενα ως παραδοσιακά κτίρια. Πριν από την θέσπιση των ως άνω ρυθμίσεων, οι σχετικές αρμοδιότητες ανήκαν στις οικείες ΕΠΑΕ. Κατά των ρυθμίσεων αυτών προβάλλεται, ως λόγος ακυρώσεως, ότι, κατά παράβαση των ορισμών του άρθρου 102 του Συντάγματος, οι αρμοδιότητες αυτές, που αφορούν τοπικές υποθέσεις, αφαιρούνται από τις ΕΠΑΕ, δηλαδή από όργανα της δευτεροβάθμιας τοπικής αυτοδιοικήσεως, και ανατίθενται προς άσκηση σε όργανα του Κράτους. Ο προσδιορισμός, όμως, των παραδοσιακών κτιρίων και ο καθορισμός των μέτρων προστασίας τους δεν αποτελεί τοπική υπόθεση, δεδομένου ότι, λόγω της φύσεως των κτιρίων αυτών ως στοιχείων του προστατευόμενου από το Κράτος πολιτιστικού περιβάλλοντος, η πρόβλεψη και ο προσδιορισμός των μέτρων προστασίας τους, που, άλλωστε, γίνεται, κατά την μνημονευθείσα στην σκέψη 3 διάταξη του άρθρου 4 του ΓΟΚ, με ενιαία κριτήρια και με διαδικασία που περιλαμβάνει την έκδοση προεδρικού διατάγματος, αποτελεί αντικείμενο κρατικής μέριμνας. Συνεπώς, νομίμως, και κατά συμμόρφωση εξ άλλου προς αντίστοιχη παρατήρηση νομιμότητας, που διελήφθη στο σχετικό υπ' αριθ. 67/2003 πρακτικό επεξεργασίας διατάγματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι ως άνω αρμοδιότητες ανετέθησαν σε όργανα του Υπουργείου Αιγαίου, ο δε περί του εναντίου προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως πρέπει, για τον λόγο προεχόντως αυτόν, να απορριφθεί ως αβάσιμος.

10. Επειδή, κατόπιν τούτων, η κρινομένη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

ΣτΕ 2230/2008

[Κατασκευή Παγοδρομικού Κέντρου

σε εκτός σχεδίου περιοχή στο Μαρούσι]

Πρόεδρος: Π.Ν. Φλώρος

Εισηγητής: Χρ. Λιάκουρας

Δικηγόροι: Επ. Σπηλιωτόπουλος, Ι. Βούλτσης, Γ. Γιαννακούρου, Γ. Αντωνακόπουλος, Π. Δημητρόπουλος, Χρ. Διβάνη

Η απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., με την οποία καθορίστηκαν όροι και περιορισμοί δόμησης για την ανέγερση αθλητικού κέντρου Παγοδρομίου στην εκτός σχεδίου περιοχή «Κάτω Σωρός» Δήμου Αμαρουσίου, δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Δεδομένου, όμως, ότι δεν είναι ατομική δημοσιευτέα πράξη, η προθεσμία για την προσβολή της με αίτηση ακυρώσεως ξεκινά για τους τρίτους από την πλήρη γνώση της.

Στις περιοχές αμιγούς κατοικίας ως επιτρεπόμενες αθλητικές εγκαταστάσεις νοούνται όσες, ενόψει του εμβαδού, του όγκου, της δυνατότητας υποδοχής αθλουμένων και θεατών και της συνολικής επίδρασής τους στην πολεοδομική λειτουργία της περιοχής, δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέγεθος για την εξυπηρέτηση των καθημερινών αναγκών των κατοίκων της για αθλητισμό και αναψυχή. Με βάση αυτό το κριτήριο εξετάζεται αν συγκεκριμένο αθλητικό έργο επιτρέπεται σε περιοχή αμιγούς κατοικίας. Αντίθετα δεν αποτελούν ενπροκειμένω κριτήριο οι κατηγορίες,

στις οποίες κατατάσσονται τα έργα των αθλητικών εγκαταστάσεων από την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία, η οποία εφαρμόζεται σε μεταγενέστερο στάδιο και βάσει άλλων κριτηρίων.

Όταν έργο, λόγω, της προβλεπόμενης χρήσης του (μοναδικό παγοδρόμιο ολυμπιακών προδιαγραφών στην Ελλάδα, αθλητική εγκατάσταση μείζονος σημασίας) και των διαστάσεών του, είναι μείζονος σημασίας, υπερβαίνει το αναγκαίο μέγεθος και δεν αποτελεί αθλητική εγκατάσταση, επιτρεπόμενη σε περιοχή αμιγούς κατοικίας.

Για την ανέγερση εγκαταστάσεων που εξυπηρετούν τον αθλητισμό, σε εκτός σχεδίου περιοχή απαιτείται η προηγούμενη έγκριση τοπικού ρυμοτομικού σχεδίου. (Παραπομπή στην Επταμελή).

Βασικές σκέψεις

7. Επειδή, η εταιρεία «ΠΑΓΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.», υπέρ της οποίας εκδόθηκαν οι προσβαλλόμενες πράξεις, ασκεί παραδεκτώς παρέμβαση υπέρ του κύρους των πράξεων αυτών. Εξάλλου, η «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΑΓΟΔΡΟΜΙΩΝ», διεθνείς αθλητές των αθλημάτων παγοδρομιών και ο Υπουργός Πολιτισμού ασκούν, επίσης, παραδεκτώς, αντίστοιχες παρεμβάσεις, διότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, το επίδικο αθλητικό κέντρο θα χρησιμοποιείται από αθλητικά σωματεία και αθλητές που υπάγονται στην εποπτευόμενη από τον Υπουργό Πολιτισμού εν λόγω ομοσπονδία, η οποία, κατά το άρθρο 19 του ν. 2725/1999 (Α' 121), συνιστά την ανώτατη οργάνωση αθλητικών σωματείων που καλλιεργούν τα ολυμπιακά αθλήματα των παγοδρομιών με σκοπό την ανάπτυξή τους σε όλη τη χώρα. Εξάλλου, παραδεκτώς ασκείται παρέμβαση και από την «Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή» εφόσον, κατά τα ανωτέρω, τα αθλήματα παγοδρομιών είναι ολυμπιακά αθλήματα, ο δε προβλεπόμενος από το καταστατικό της σκοπός είναι η μέριμνα για την ανάπτυξη, προαγωγή και προστασία του αθλητισμού, μεταξύ άλλων και στους τομείς των ολυμπιακών αθλημάτων [(άρθρο 3 του π.δ/τος 130/2000 (Α' 113)].

8. Επειδή, με υπόμνημα που κατατέθηκε μετά τη συζήτηση των υποθέσεων στο

ακροατήριο, εντός της προθεσμίας που χορήγησε ο Πρόεδρος, η παρεμβαίνουσα εταιρεία και οι παρεμβαίνοντες διεθνείς αθλητές των αθλημάτων παγοδρομιών, προβάλλουν ότι οι υπό κρίση αιτήσεις δεν έχουν ασκηθεί εγκύρως, διότι ο δικηγόρος Κ. Χ., ο οποίος υπογράφει τα οικεία δικόγραφα, δεν είχε κατά το χρόνο κατάθεσης των αιτήσεων την ιδιότητα του δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω. Ο ισχυρισμός όμως αυτός είναι απορριπτέος ως νόμω αβάσιμος, δεδομένου ότι, εν όψει των οριζομένων σεις διατάξεις των άρθρων 17 παράγραφος 4 και 26 παρ.1 του π.δ/τος 18/1989 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας» (Α'8), οι οποίες υπερσχύουν, ως ειδικές, κάθε σχετικής γενικής ρύθμισης, τα κατατιθέμενα ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας δικόγραφα, περιλαμβανομένων και εκείνων με τα οποία ασκείται αίτηση ακυρώσεως, μπορούν να υπογράφονται όχι μόνον από δικηγόρο παρ' Αρείω Πάγω αλλά και από δικηγόρο παρά Πρωτοδικαίς ή παρ' Εφέταις, η δε ιδιότητα του δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω απαιτείται μόνο για την παράσταση αυτού ενώπιον του ακροατηρίου (πρβλ. ΣτΕ 1529/1999, 3107/1988, 1464/1981, 706/1979).

10. Επειδή, στο άρθρο 9 του π.δ/τος 6/17.10.1978 (Δ' 538) [ήδη άρθρο 174 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας που κυρώθηκε με το από 14/27.7.1999 π.δ. (Δ' 580)] ορίζονται τα εξής: «1. Οι όροι και περιορισμοί δόμησης των γηπέδων για την ανέγερση αθλητικών εγκαταστάσεων μείζονος σημασίας καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων μετά από πρόταση της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού και γνώμη του ΚΣΧΟΠ. Προκειμένου για εγκατάσταση ήσσονος σημασίας, όπως απλά γήπεδα, ανοικτά κολυμβητήρια και μικρά γυμναστήρια κτιριακού όγκου μικρότερου των 2.000 κ.μ. οι όροι και περιορισμοί δόμησης καθορίζονται με απόφαση του αρμόδιου νομάρχη σύμφωνα με την προαναφερόμενη διαδικασία. 2. Στις περιπτώσεις αθλητικών έργων μεγάλης χωρητικότητας όπως στάδια, γήπεδα κ.λ.π. απαιτείται η κυκλοφοριακή σύνδεση της εγκατάστασης με το οδικό δίκτυο της περιοχής, σύμφωνα με τις διατάξεις του β.δ. 465/1970, όπως εκάστοτε ισχύει». Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές επιτρέπεται να καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ύστερα από πρόταση της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού και γνώμη του ΚΣΧΟΠ, όροι και περιορισμοί δόμησης για την ανέγερση γηπέδων και αθλητικών εγκαταστάσεων μείζονος σημασίας σε εκτός σχεδίου περιοχή. Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων οι υπουργικές αυτές αποφάσεις αφορούν κάθε φορά μία συγκεκριμένη αθλητική εγκατάσταση και εκδίδονται κατ' ενάσκηση διακριτικής ευχέρειας της Διοίκησης, αφού συνεκτιμηθούν αφενός οι ανάγκες που συνδέονται με

τη λειτουργικότητα των εγκαταστάσεων που πρόκειται να ανεγερθούν και αφετέρου οι επιπτώσεις στα όμορα ακίνητα και γενικότερα στο περιβάλλον από την ανέγερση των εγκαταστάσεων. Συνεπώς, οι αποφάσεις αυτές έχουν το χαρακτήρα ατομικής πράξης και δεν χρήζουν δημοσίευσης (βλ. πρβλ. ΣτΕ 3509/2003 επτ., 2952/2006). Μειοψήφησε η Σύμβουλος Κ. Σακελλαροπούλου, κατά τη γνώμη της οποίας οι αποφάσεις αυτές, με τις οποίες εγκρίνονται όροι δόμησης για ακίνητα εκτός σχεδίου, θεσπίζουν ειδικό καθεστώς όρων δόμησης για τα ακίνητα αυτά και έχουν, ως εκ τούτου, κανονιστικό χαρακτήρα (πρβλ. ΣτΕ 1101/02 Ολ., 3447/02, 1786/02).

11. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, η τρίτη προσβαλλόμενη υπ' αριθμ. 45798/8.11.2006 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία καθορίστηκαν όροι και περιορισμοί δόμησης για την ανέγερση του επίδικου αθλητικού κέντρου Παγοδρομίου στην εκτός σχεδίου περιοχή «Κάτω Σωρός» Δήμου Αμαρουσίου ν. Αττικής, δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 125/20.11.2006, τεύχ. Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων και Πολεοδομικών Θεμάτων). Δεδομένου, όμως, ότι η πράξη αυτή δεν είναι, κατά νόμο, ατομική δημοσιευτέα πράξη, η προθεσμία για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατ' αυτής ξεκινά για τους τρίτους από την πλήρη γνώση της, έστω και αν δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθόσον η τήρηση εν προκειμένω από τη Διοίκηση ενός τύπου οικειοθελώς δεν μπορεί να περιορίσει το δικαίωμα εννόμου προστασίας των αιτούντων, τροποποιώντας την αφετηρία της προθεσμίας για την άσκηση της αιτήσεως ακυρώσεως (βλ. ΣτΕ 2540/2005). Ενόψει των ανωτέρω, παρά τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα από τον παρεμβαίνοντα Υπουργό Πολιτισμού και την παρεμβαίνουσα «ΠΑΓΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.», η υπό κρίση πρώτη αίτηση ακυρώσεως ασκείται εμπροθέσμως από τους αιτούντες ως προς την ανωτέρω προσβαλλόμενη πράξη, δεδομένου ότι από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι είχαν πλήρη γνώση της πράξης αυτής σε χρόνο που να καθιστά την ασκηθείσα αίτηση ακυρώσεως εκπρόθεσμη. Κατά την άποψη, όμως, της μειοψηφίας, δεδομένου του κανονιστικού της χαρακτήρα, η εν λόγω απόφαση, η οποία δημοσιεύθηκε στις 20.11.2006, προσβάλλεται εκπροθέσμως με την υπό κρίση αίτηση ακυρώσεως, η οποία ασκήθηκε στις 9.8.2007 (αρ. κατ. 5334/9.8.2007), το κύρος της, όμως, ελέγχεται παρεμπιπτόντως επ' ευκαιρία προσβολής των λοιπών πράξεων.

12. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Η εταιρεία «ΠΑΓΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.», με την από 30.12.2003 αίτηση της ζήτησε

από τη Διεύθυνση Πολεοδομικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, σύμφωνα με το άρθρο 9 του π.δ/τος 6/17.10.1978 (Δ' 538), την έκδοση πράξης για τον καθορισμό όρων και περιορισμών δόμησης για την ανέγερση αθλητικού κέντρου παγοδρομίου σε γήπεδο έκτασης 7.650 τ.μ. που βρίσκεται σε εκτός σχεδίου περιοχή του Δήμου Αμαρουσίου και συγκεκριμένα στην περιοχή «Κάτω Σωρός» μεταξύ των οδών Εθνάρχου Μακαρίου, Ευζώνων και παράπλευρου δρόμου της Αττικής οδού. Η εν λόγω περιοχή αναφέρεται στο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου Αμαρουσίου (υπ' αριθμ. 103571/7467/17.12.1991 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Δ' 968 ως ισχύει) ως Πολεοδομική Ενότητα 13, για την οποία ως χρήση γης προβλέπεται η αμιγής κατοικία. Ενόψει του αιτήματος αυτού και κατόπιν της υπ' αριθμ. 5/2004 γνωμοδότησης του Κεντρικού ΣΧΟΠ, εκδόθηκε η τρίτη προσβαλλόμενη πράξη του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία καθορίστηκαν όροι και περιορισμοί δόμησης για την ανέγερση του ανωτέρω αθλητικού κέντρου, που αποτελείται από α. Παγοδρομική πίστα διαστάσεων 30 μ. Χ 60μ. με 500 θέσεις θεατών και τους απαραίτητους βοηθητικούς χώρους (αποδυτήρια, ιατρεία, χώρους εξοπλισμού, αναψυκτήριο, εστιατόριο κ.λπ.), β. Πισίνα διαστάσεων 25 μ. Χ 15 μ. με τους απαραίτητους βοηθητικούς χώρους (αποδυτήρια, χώρους υγιεινής αθλητών κ.λπ.), γ. Χώρους διοίκησης παγοδρομίου, δ. Χώρους μηχανολογικών εγκαταστάσεων και ε. Υπαίθριους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων. Με την πράξη δε αυτή ορίστηκε μέγιστο ποσοστό κάλυψης 55% της επιφάνειας του γηπέδου, συντελεστής δόμησης 0,7 και μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος των κτιρίων 10 μέτρα. Μετά την έκδοση της πράξης αυτής και την υποβολή από την εταιρεία «ΠΑΓΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.» σχετικής περιβαλλοντικής έκθεσης, εκδόθηκαν η πρώτη προσβαλλόμενη πράξη έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του επίδικου αθλητικού κέντρου, στην οποία προβλέπεται και υπόγειος κλειστός χώρος στάθμευσης, η δεύτερη προσβαλλόμενη πράξη, στην οποία περιέχονται οι απόψεις της υπηρεσίας σχετικά με την κυκλοφοριακή σύνδεση του εν λόγω σταθμού στάθμευσης με το υπάρχον οδικό δίκτυο και η, μεταγενέστερη της υπό κρίση αίτησης και προσβαλλόμενη με την δεύτερη αίτηση, υπ' αριθμ. 201/27.8.2007 οικοδομική άδεια, στην οποία προβλέπεται η κατασκευή του εν λόγω νέου αθλητικού κέντρου με παγοδρομική πίστα και κολυμβητική δεξαμενή συνολικού όγκου 39.075,29 κυβικών μέτρων και εμβαδού 5.207,54 τ.μ.

13. Επειδή, στο άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος περιέχεται η επιταγή για

ορθολογική χωροταξία και πολεοδομία, της οποίας ουσιώδες στοιχείο είναι ο καθορισμός ή η τροποποίηση των χρήσεων γης της πόλης. Εξάλλου, το από 23.2.1987 π.δ. περί κατηγοριών και περιεχομένου χρήσεων γης (ΦΕΚ Δ'166) καθορίζει στο άρθρο 1 (ήδη άρθρο 230 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας) τις κατηγορίες χρήσεων γης στις περιοχές των γενικών πολεοδομικών σχεδίων αφενός μεν σύμφωνα με την γενική πολεοδομική τους λειτουργία (παρ. Α: αμιγής κατοικία, γενική κατοικία, πολεοδομικά κέντρα κλπ.), αφετέρου δε σύμφωνα με την ειδική πολεοδομική τους λειτουργία (παρ. Β: κατοικία, Ξενώνες, εμπορικά καταστήματα, γραφεία, τράπεζες κλπ.). Στο άρθρο 2 (ήδη άρθρο 231 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας) ορίζεται ότι «στις περιοχές αμιγούς κατοικίας επιτρέπονται μόνον: 1. Κατοικία 2. Ξενώνες μικρού δυναμικού (περί τις 20 κλίνες). 3. Εμπορικά καταστήματα που εξυπηρετούν τις καθημερινές ανάγκες των κατοίκων της περιοχής (παντοπωλείο, φαρμακείο, χαρτοπωλείο κ.λ.π.). 4. Κτίρια κοινωνικής προνοίας. 5. Κτίρια πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. 6. Αθλητικές εγκαταστάσεις. 7. Θρησκευτικοί χώροι. 8. Πολιτιστικά κτίρια (και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις)». Στα επόμενα άρθρα καθορίζεται το περιεχόμενο των λοιπών γενικών κατηγοριών χρήσεων με την απαρίθμηση των χρήσεων γης κατά την ειδική πολεοδομική τους λειτουργία, που επιτρέπεται να αποτελέσουν περιεχόμενο των γενικών κατηγοριών.

14. Επειδή, από τον συνδυασμό των συνταγματικών διατάξεων προς τις διατάξεις του π.δ. της 23.2.1987 και ιδίως εκείνων των άρθρων 2 επ. αυτού, στις οποίες ορίζεται ότι σε κάθε κατηγορία χρήσεων επιτρέπονται «μόνον» οι εκεί αναφερόμενες χρήσεις, συνάγεται ότι με την ισχύουσα νομοθεσία καθιερώνεται το σύστημα της «τυποποίησης» των κατηγοριών χρήσεων γης. Κατά το σύστημα αυτό, η διενεργούσα τον πολεοδομικό σχεδιασμό διοίκηση δεν είναι ελεύθερη να αναμειγνύει τις χρήσεις γης, νοθεύουσα τις ορισθείσες με το διάταγμα κατηγορίες, αλλά οφείλει να επιλέγει για κάθε περιοχή μία κατηγορία χρήσεων με το περιεχόμενο το οποίο ορίζουν οι ως άνω διατάξεις και με εξυπακουόμενη την δυνατότητα να αφαιρεί ορισμένες από τις επιτρεπόμενες χρήσεις, εφόσον δεν παραβλάπτεται η πολεοδομική λειτουργία της οικείας κατηγορίας. Περαιτέρω, εντός της αυτής κατηγορίας δεν επιτρέπεται να ανατρέπεται ή να παραβλάπτεται η πολεοδομική της λειτουργία με την προσθήκη των υπολοίπων επιτρεπομένων χρήσεων σε τέτοια αναλογία που να ανατρέπεται η κύρια χρήση (π.χ. επί αμιγούς κατοικίας η χρήση της κατοικίας πρβλ. ΣτΕ 3756/2000, Π.Ε 700/95, 287, 522/96). Εξ άλλου, στις περιοχές αμιγούς κατοικίας,

στις οποίες η κύρια χρήση είναι η κατοικία, εξυπακούεται ότι, προκειμένου να μην υποβαθμίζεται η κύρια αυτή πολεοδομική τους λειτουργία, τα έργα πρέπει να αποβλέπουν πρωτίστως στην εξυπηρέτηση των καθημερινών αναγκών των κατοίκων των εν λόγω περιοχών. Συνεπώς, σε περιοχές αμιγούς κατοικίας, στις οποίες επιτρέπεται κατ' αρχήν η χρήση «αθλητικές εγκαταστάσεις», ως επιτρεπόμενες αθλητικές εγκαταστάσεις νοούνται οι εγκαταστάσεις οι οποίες, ενόψει του εμβαδού, του όγκου, της δυνατότητας υποδοχής αθλουμένων και θεατών και της συνολικής επίδρασης τους στην πολεοδομική λειτουργία της περιοχής (π.χ. κυκλοφοριακή επιβάρυνση, έργο υπερτοπικής σημασίας κ.λπ.), δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέγεθος για την εξυπηρέτηση των καθημερινών αναγκών για αθλητισμό και αναψυχή των κατοίκων των περιοχών αυτών. Με βάση δε το κριτήριο αυτό, της εξυπηρέτησης των καθημερινών αναγκών των κατοίκων των περιοχών αμιγούς κατοικίας για αθλητισμό και αναψυχή, και όχι με βάση τις κατηγορίες στις οποίες κατατάσσονται τα έργα των αθλητικών εγκαταστάσεων από την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία, η ουσία εφαρμόζεται σε μεταγενέστερο στάδιο και βάσει άλλων κριτηρίων, θα κρίνεται, κάθε φορά, αν συγκεκριμένο αθλητικό έργο επιτρέπεται σε περιοχή αμιγούς κατοικίας.

15. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι το επίδικο έργο θα αποτελεί ιδιωτικό αθλητικό κέντρο με παγοδρομική πίστα και κολυμβητική δεξαμενή συνολικού όγκου 39.075,29 κυβικών μέτρων και εμβαδού 5.207,54 τ.μ., θα είναι δε το μοναδικό παγοδρόμιο στην Ελλάδα, το οποίο θα πληροί τις απαραίτητες προδιαγραφές για τη διοργάνωση αγώνων εθνικού και διεθνούς επιπέδου. Εξάλλου, για τον καθορισμό όρων και περιορισμών δόμησης της εν λόγω αθλητικής εγκατάστασης εκδόθηκε η προαναφερόμενη προσβαλλόμενη απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, η οποία, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 9 του π.δ. 6/17.10.1978, απαιτείται για την ανέγερση σε περιοχές εκτός σχεδίου αθλητικών εγκαταστάσεων μείζονος σημασίας, οι οποίες, σε αντιδιαστολή με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 του ανωτέρω άρθρου, είναι τα γήπεδα, κολυμβητήρια και γυμναστήρια κτιριακού όγκου μεγαλύτερου των 2.000 κ.μ. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, το επίδικο έργο, λόγω, τόσο της προβλεπόμενης χρήσης του (μοναδικό παγοδρόμιο ολυμπιακών προδιαγραφών στην Ελλάδα, αθλητική εγκατάσταση μείζονος σημασίας) όσο και των διαστάσεών του, οι οποίες, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες ειδικές διατάξεις, το καθιστούν μείζονος σημασίας, υπερβαίνει το αναγκαίο μέγεθος για την εξυπηρέτηση των καθημερινών αναγκών για αθλητισμό και αναψυχή των κατοίκων της περιοχής και δεν αποτελεί αθλητική εγκατάσταση επιτρεπόμενη σε περιοχή αμιγούς κατοικίας.

Συνεπώς ο σχετικός προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως είναι βάσιμος. Εξάλλου, ο ισχυρισμός που προβάλλεται από τους παρεμβαίνοντες ότι το επίδικο έργο, ανεξαρτήτως τού ότι, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες ισχύουσες διατάξεις, ως «αθλητική εγκατάσταση» επιτρέπεται στη συγκεκριμένη περιοχή αμιγούς κατοικίας, είναι μικρής κλίμακας και δεν επιφέρει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην περιοχή που πρόκειται να κατασκευαστεί, εφόσον κατατάσσεται μόλις στην 4η και τελευταία Υποκατηγορία της Δεύτερης Κατηγορίας των έργων και δραστηριοτήτων της 6ης Ομάδας που περιλαμβάνει «Τουριστικές Εγκαταστάσεις-Εργασίες Πολεοδομίας» της υπ' αριθμ. ΗΠ 15393/2332/2002 (Β' 1022) Κοινής Υπουργικής Απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων με τίτλο «Κατάταξη δημοσίων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες σύμφωνα με το ν. 1650/1986», η κατάταξή του δε αυτή πρέπει να είναι και το κριτήριο της συμβατότητάς του με το καθεστώς χρήσεων γης της περιοχής, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος εφόσον, όπως προαναφέρθηκε, η κατάταξη ενός έργου στις κατηγορίες έργων και δραστηριοτήτων που προβλέπει η περιβαλλοντική νομοθεσία δεν αποτελεί το βασικό κριτήριο για την κατασκευή έργων που εξυπηρετούν τις «λοιπές επιτρεπόμενες χρήσεις» σε περιοχή αμιγούς κατοικίας, γίνεται δε σε μεταγενέστερο στάδιο και βάσει άλλων κριτηρίων.

16. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 του Ν.Δ/τος της 17.7/16.8.1923 (Α' 228), τα σχέδια πόλεων καθορίζουν, μεταξύ άλλων, «τα προς ανέγερση δημοσίων, δημοτικών και θρησκευτικών κτηρίων και τα προς εκτέλεση οωνδήποτε ετέρων κοινής ωφελείας έργων αναγκαιούντα οικοπέδα», ενώ, κατά το άρθρο 29 του αυτού Ν.Δ/τος, «Απαγορεύεται η ανέγερση δημοσίων, δημοτικών και κοινής εν γένει ωφελείας κτηρίων επί οικοδομήσιμων μεν κατά το εγκεκριμένον σχέδιον οικοπέδων, αλλά μη προοριζομένων υπ' αυτού προς τον σκοπόν τούτον. Μη προβλέποντος του σχεδίου θέσεις δια τα τοιαύτα κτήρια ή κρινόμενων των θέσεων τούτων ακαταλλήλων, επιβάλλεται η προηγουμένη τροποποίησης του σχεδίου προς καθορισμόν των καταλλήλων θέσεων. Μη υπάρχοντος εγκεκριμένου σχεδίου, απαιτείται προς καθορισμόν των ανωτέρω θέσεων η προηγουμένη έγκρισις αυτού, έστω και εις περιορισμένην περί τας θέσεις τούτας έκτασιν». Εξάλλου, κατά το άρθρο 26 του ν. 1337/1983 (Α' 33), με π.δ. που εκδίδεται κατά τις διατάξεις του Ν.Δ/τος της 17.7/16.8.1923, «μπορεί να εγκρίνεται τοπικό ρυμοτομικό σχέδιο εκτός των εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων και εκτός ορίων οικισμών ... για τον καθορισμό χώρων για την ανέγερση κτηρίων δημοσίων και δημοτικών σκοπών και γενικά

κτηρίων κοινής ωφέλειας ... και να ορίζονται γενικώς οι όροι και περιορισμοί δόμησής τους ... Η απόκτηση των ανωτέρω χώρων γίνεται με μέριμνα και δαπάνες των οικείων φορέων, είτε με ελεύθερη συναλλαγή, είτε με αναγκαστική απαλλοτρίωση κατά τις κείμενες διατάξεις».

17. Επειδή, όπως συνάγεται από τα άρθρα 2 παρ. 1 και 29 του ν.δ/τος της 17.7/16.8.1923, και τα άρθρα 6 και 26 του ν. 1337/1983 (βλ. ήδη τα άρθρα 152 παρ. 10, 153 παρ. 1, 43 παρ. 4 και 114 του π.δ/τος της 14/27.7.1999), ο καθορισμός των χώρων ανέγερσης των κτιρίων που εξυπηρετούν δημόσιο, δημοτικό ή κοινωφελή σκοπό υπόκειται σε χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό. Οι χώροι αυτοί πρέπει να καθορίζονται, κατ' αρχήν, σε περιοχές με εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο, κατ' εξαίρεση δε, σε περίπτωση δηλαδή κατά την οποία αυτό είναι ανέφικτο ή ιδιαίτερα δυσχερές, επιτρέπεται ο καθορισμός τους σε περιοχές εκτός σχεδίου, με την έγκριση τοπικού ρυμοτομικού σχεδίου (βλ. ΣτΕ 3068/01 επτ., 3368/2005, 1256/03). Περαιτέρω από τις ίδιες διατάξεις συνάγεται ότι για την ανέγερση σε εκτός σχεδίου πόλεως περιοχή εγκαταστάσεων που εξυπηρετούν τον αθλητισμό, ο οποίος συνιστά σκοπό κοινής ωφέλειας (πρβλ. ΣτΕ 622/2006, 3349/2003, 2002/2003, Π.Ε. 487/2000), απαιτείται η προηγούμενη έγκριση τοπικού ρυμοτομικού σχεδίου, δεν είναι δε επιτρεπτή η κατ' εφαρμογή του άρθρου 9 του π.δ/τος της 6/17.10.1978 έγκριση όρων δόμησης για την ανέγερση αθλητικών εγκαταστάσεων σε εκτός σχεδίου ακίνητο, χωρίς την έγκριση του σχεδίου αυτού. Τούτο δε, ανεξαρτήτως του χαρακτήρα ως δημόσιων ή ιδιωτικών των αθλητικών εγκαταστάσεων που πρόκειται να ανεγερθούν, αφενός μεν λόγω της ταυτότητας του σκοπού που εξυπηρετούν οι εγκαταστάσεις αυτές εν γένει, αφετέρου δε λόγω της ομοιότητας των πολεοδομικών κριτηρίων που αυτές πρέπει να πληρούν (πρβλ. ΣτΕ 912/2008 Ολ.). Εξάλλου, η προαναφερόμενη διάταξη του άρθρου 26 του ν. 1337/1983, σύμφωνα με την οποία η απόκτηση των χώρων για την ανέγερση, μεταξύ άλλων, γενικά κτιρίων κοινής ωφέλειας γίνεται με μέριμνα και δαπάνες των οικείων φορέων, είτε με ελεύθερη συναλλαγή, είτε με αναγκαστική απαλλοτρίωση σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, αναφέρεται στο συνήθως συμβαίνον, δηλαδή στην ανέγερση τέτοιων κτιρίων υπέρ του δημοσίου ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δεν αποκλείει, όμως, φορέας να είναι και ιδιώτης. Συνεπώς, η τρίτη προσβαλλόμενη απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, με την οποία, κατ' εφαρμογή της ανωτέρω ειδικής διάταξης, εγκρίθηκαν υπέρ της παρεμβαίνουσας ιδιωτικής εταιρείας «ΠΑΓΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.» οι όροι και οι περιορισμοί δόμησης του επίδικου έργου σε ακίνητο εκτός σχεδίου πόλεως

χωρίς να έχει προηγηθεί η έγκριση τοπικού ρυμοτομικού, δεν είναι νόμιμη και πρέπει να ακυρωθεί, για τον λόγο αυτό που εξετάζεται αυτεπαγγέλτως ως αναγόμενος στο νόμιμο έρεισμα της αρμοδιότητας του εκδόσαντος την πράξη οργάνου (πρβλ. ΣΤΕ 3509/2003).

18. Επειδή, ενόψει της σπουδαιότητας των ζητημάτων που ανέκυψαν, το Τμήμα κρίνει ότι η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί στην επταμελή του σύνθεση (άρθρο 14 παρ. 5 του π.δ. 18/1989, ΦΕΚ 8 Α'), να ορισθεί δε ως εισηγητής ο Πάρεδρος Χρήστος Λιάκουρας και δικάσιμος η 1.10.2008.

ΣΤΕ 2219/2008

[Πρατήριο υγρών καυσίμων σε γεωργική περιοχή εντός Ζ.Ο.Ε.]

Πρόεδρος: *Π. Πικραμμένος*

Εισηγητής: *Μ. Γκορτζολίδου*

Δικηγόροι: *Κ. Χιώλος, Β. Βαλεργακης, Θ. Βαρδαλας, Αφρ. Κουσουκή.*

Είναι νόμιμη διάταξη προεδρικού διατάγματος καθορισμού Ζ.Ο.Ε., με την οποία καθορίζονται χρήσεις γης και θεσπίζεται αρμοδιότητα του Νομάρχη για την έκδοση ατομικών πράξεων που θα χορηγούν άδειες για κτήρια και εγκαταστάσεις, αναγκαίες για την καλλίτερη εκμετάλλευση της γεωργικής γης. Μειοψηφία: η διάταξη δεν είναι νόμιμη, αφενός διότι θεσπίζει χρήσεις (ειδικών κτιρίων και εγκαταστάσεων) με αόριστο τρόπο και αφετέρου διότι παρέχει στον Νομάρχη αρμοδιότητα να εκδίδει

κατά διακριτική ευχέρεια ατομικές πράξεις, με τις οποίες να επιτρέπει, σε συγκεκριμένα ακίνητα, χρήσεις που δεν προβλέπονται παγίως. (Παραπομπή στην Επταμελή)

Βασικές σκέψεις

3. Επειδή, στο άρθρο 5 παρ. 1 του π.δ/τος 361/2001 «Κατανομή σε Τμήματα των υποθέσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας» (Α' 244) ορίζεται ότι «Στο Ε' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας υπάγονται τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που αφορούν διαφορές οι οποίες προκύπτουν από την εφαρμογή της νομοθεσίας για: α) ... ε) την χωροταξία, την πολεοδομία και την δόμηση γενικά, στ...». Εξάλλου, στο άρθρο 4 παρ.1 του αυτού π. δ/τος ορίζεται ότι: «Στο Δ' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας υπάγονται τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που αφορούν διαφορές οι οποίες δεν ανήκουν στην αρμοδιότητα των άλλων Τμημάτων ...». Από τις προαναφερθείσες διατάξεις και το όλο πνεύμα του π.δ. 361/2001 προκύπτει ότι η αρμοδιότητα των Τμημάτων του Συμβουλίου της Επικρατείας κρίνεται από τη φύση της νομοθεσίας, κατ' εφαρμογή της οποίας εκδίδεται η προσβαλλόμενη πράξη, σε περίπτωση δε, κατά την οποία η προσβαλλόμενη πράξη έχει εκδοθεί κατ' εφαρμογή διατάξεων που μπορούν να υπαχθούν σε περισσότερες της μίας από τις προβλεπόμενες στις παρατεθείσες διατάξεις περιπτώσεις, το αρμόδιο Τμήμα καθορίζεται με βάση τον προέχοντα χαρακτήρα των διατάξεων βάσει των οποίων εκδόθηκε η εν λόγω πράξη (πρβλ. ΣτΕ 3097, 839, 115/2005).

4. Επειδή, εν προκειμένω, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας εκδόθηκαν κατ' εφαρμογήν διατάξεων της πολεοδομικής νομοθεσίας, που αφορούν τη ρύθμιση της δυνατότητας ανεγέρσεως ειδικών κτιρίων στην γεωργική περιοχή της Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού προϋφιστάμενου του έτους 1923 περιοχή των κοινοτήτων Αγίου Παύλου, Ν. Καλλικράτειας και Ν. Σελάτων. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, αρμόδιο για την εκδίκαση της υπό κρίση αιτήσεως είναι το Ε' Τμήμα.

5. Επειδή, στο άρθρο 18 παρ. 12 και 13 του ν. 2218/1994 (Α΄ 90), όπως ίσχυε κατά το κρίσιμο χρόνο (δηλαδή προ της τροποποίησης της παρ. 13 με την παρ. 2 του άρθρου 7 ν. 2839/2000 (Α΄196), που κατήργησε την δυνατότητα άσκησης προσφυγής ενώπιον του αρμόδιου Υπουργού κατά των αποφάσεων της παρ. 12 του ν. 2218/1994 του γενικού γραμματέα της περιφέρειας), ορίζεται ότι: «Κατά των αποφάσεων του νομάρχη επιτρέπεται, σε οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, προσφυγή για παράβαση νόμου στο γενικό γραμματέα της περιφέρειας. Η προσφυγή ασκείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση ή αν η απόφαση δεν δημοσιεύεται από την κοινοποίηση ή διαφορετικά αφότου έλαβε γνώση. Η προσφυγή κατατίθεται στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση ή στο γενικό γραμματέα της περιφέρειας με απόδειξη. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 3200/1955 "περί διοικητικής αποκεντρώσεως", όπως ισχύει κάθε φορά. 13. Κατά ... των κατά την παράγραφο 12 αποφάσεων του γενικού γραμματέα της περιφέρειας μπορεί να ασκηθεί προσφυγή στον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό, για παράβαση νόμου, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 3200/1955 (Α΄97) "περί διοικητικής αποκεντρώσεως, όπως ισχύει κάθε φορά». Σύμφωνα δε με την παράγραφο 3 του άρθρου 8 του ν. 3200/1955 ο καθ' ύλην αρμόδιος Υπουργός οφείλει ν' αποφασίσει εντός εξήντα ημερών από της υποβολής της προσφυγής σ' αυτόν. Δεδομένου δε ότι ο Υπουργός ασκεί μόνο έλεγχο νομιμότητας, η προσφυγή δεν έχει ενδικοφανή χαρακτήρα, πλην διακόπτει την προθεσμία ασκήσεως αιτήσεως ακυρώσεως κατά της αποφάσεως του γενικού γραμματέα της περιφέρειας (βλ. 1162/2002 κ.α.). Όταν όμως η προσφυγή δεν κατατίθεται απ' ευθείας στον Υπουργό και δεν προκύπτει ασφαλής γνώση του προσφεύγοντος ως προς το χρόνο περιελεύσεως της προσφυγής στον Υπουργό, η προθεσμία προσβολής της απορριπτικής αποφάσεως και της αποφάσεως του γενικού γραμματέα της περιφέρειας αρχίζει από της κοινοποιήσεως ή της κατά οποιοδήποτε τρόπο γνώσεως της απορρίψεως της προσφυγής (πρβλ. ΣτΕ 3044/2001).

6. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, κατά της πρώτης προσβαλλόμενης πράξης (4147/17.8.1998 απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας) οι αιτούντες κατέθεσαν στην Νομαρχία Χαλκιδικής την από 22.4.1999 προσφυγή ενώπιον του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών (διαβιβασθείσα σ' αυτόν στις 8.6.1999). Με το 19049/1773/6.9.1999 έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικής Οχημάτων του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών γνωστοποιήθηκε στους αιτούντες ότι η ανωτέρω προσφυγή απερρίφθη σιωπηρώς

μετά την πάροδο της εξηκονθήμερης προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 8 του ν.3200/1955. Συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση ακυρώσεως, κατατεθείσα στις 12.10.1999, ασκείται εμπροθέσμως τόσο κατά της απόφασης του γενικού γραμματέα της περιφέρειας όσο και κατά της τεκμαιρόμενης απόρριψης της προσφυγής από τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών.

7. Επειδή, στη δίκη παραδεκτώς παρεμβαίνουν υπέρ του κύρους των προσβαλλόμενων πράξεων, με το από 28.3.02 δικόγραφο παρεμβάσεως, οι φερόμενοι ως πρατηριούχοι υγρών καυσίμων και κάτοικοι του Δήμου Νέας Καλλικράτειας Χαλκιδικής Ιωάννης Καλαϊτζόγλου, Σωτήριος Μυλωνάς και Δημήτριος Κατερτζής.

8. Επειδή, στο άρθρο 1 του Π. Δ/τος της 16.8./29.9.88 «Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου κατωτάτου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού προϋφιοταμένου του έτους 1923 περιοχή των κοινοτήτων Αγίου Παύλου, Ν, Καλλικράτειας και Ν. Σιλάτων (ν. Χαλκιδικής)» (Δ' 700 της 29.9.88), το οποίο εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της διατάξεως της παρ. 1 του άρθρου 29 του Ν. 1337/83 (Α' 33) [άρθρ. 8 παρ. 14 του ν. 1512/1985] (Α' 4) ορίζονται τα εξής: «Καθορίζεται Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) η εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών προϋφιοταμένων του έτους 1923 περιοχή των κοινοτήτων Αγίου Παύλου, Ν. Καλλικράτειας και Ν. Σιλάτων (Ν. Χαλκιδικής), όπως το όριο της Ζώνης φαίνεται με την ένδειξη Ζ.Ο.Ε. στο σχετικό χρωματισμένο πρωτότυπο διάγραμμα σε κλίμακα 1:25.000 που θεωρήθηκε από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Τοπογραφικών Εφαρμογών με την υπ' αριθμ. 40126)1988 πράξη του και που συνοπτικό του αντίτυπο δημοσιεύεται με το παρόν διάταγμα. 2. Περαιτέρω, στο άρθρο 2 του ίδιου ως άνω Π. Δ/τος ορίζονται τα εξής: «Μέσα στη ΖΟΕ όπως περιγράφεται στο προηγούμενο άρθρο, καθορίζεται κατά περιοχές που φαίνονται στο ίδιο διάγραμμα με τους αριθμούς 1, 2, 3, 4 και 5 κατώτατο όριο κατάτμησης, χρήσεις γής και όροι και περιορισμοί δόμησης ως εξής: Α. Περιοχή με αριθμό 1. Η περιοχή 1 οριοθετείται από τη διασταύρωση της Εθνικής οδού ανατολικά του οικισμού Ν. Σιλάτων με το όριο της κοινότητας Ν. Σιλάτων, ακολουθεί το όριο της κοινότητας προς νότο, συνεχίζει στο νοητό όριο παράλληλα με την οδό που συνδέει τη Σωζόπολη με τα Ν. Πλάγια σε απόσταση 200 μ. βόρεια μέχρι τα όρια του οικισμού της Ν. Σωζόπολης....2. Εντός της περιοχής αυτής επιτρέπονται οι εξής χρήσεις: Γεωργικές αποθήκες μικρού μεγέθους, κατοικία, κτίρια αποθηκών, οριζοντίου η κατακόρυφου τύπου (SILOS), αντλιοστάσια, θερμοκήπια,

υδατοδεξαμενές φρέατα, κτίρια και εγκαταστάσεις κοινής ωφελείας. 3α. Το κατώτατο όριο κατάτμησης και αρτιότητας ορίζεται σε δέκα πέντε (15) στρέμματα, εφόσον δεν απαγορεύεται από άλλες διατάξεις. β. Κατά παρέκκλιση θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα τα γήπεδα, εφόσον έχουν τα ελάχιστα όρια αρτιότητας κατά τις αντίστοιχες ημερομηνίες, όπως ορίζονται με τις διατάξεις του άρθρου 1 του από 24.5.1985 π. δ/τος (ΦΕΚ 270Δ), όπως ισχύει. 4α. Για τις γεωργικές αποθήκες οριζοντίου τύπου ορίζονται οι εξής όροι δόμησης: -Μέγιστη καλυπτόμενη επιφάνεια του γηπέδου 30 τετρ. μέτρα. -Μέγιστος επιτρεπόμενος αριθμός ορόφων των κτιρίων ένας (1) με μέγιστο ύψος αυτών 4,50 μ. Με απόφαση του Νομάρχη που εκδίδεται μετά από γνώμη της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας και μετά από γνωμοδότηση του Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος του νομού, επιτρέπεται η ανέγερση ειδικών κτιρίων και εγκαταστάσεων που πιθανόν απαιτούνται για την καλλίτερη εκμετάλλευση της γεωργικής γης. β...».

9. Επειδή, εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου της υποθέσεως, προκύπτουν τα εξής: Με την 172/5080/23.12.1996 απόφαση του Νομάρχη Χαλκιδικής εκδόθηκε στο όνομα του πρώτου αιτούντος (Α.Κ.), σύμφωνα με την προαναφερθείσα διάταξη της παρ.4α του άρθρου 2 του από 16.8.1988 π. δ/τος, άδεια ανέγερσης πρατηρίου υγρών καυσίμων στην εκτός σχεδίου περιοχή Νέας Καλλικράτειας και ειδικότερα επί της επαρχιακής οδού Νέας Καλλικράτειας-Αγίου Παύλου. Ακολούθησε η έκδοση της 204/16.4.1997 οικοδομικής αδειάς ανεγέρσεως πρατηρίου υγρών καυσίμων του Τμήματος Πολεοδομικών Εφαρμογών Ν. Μουδανιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Χαλκιδικής. Κατά της πιο πάνω αποφάσεως του Νομάρχη Χαλκιδικής (172/5080/23.12.1996) ασκήθηκε από τον Α.Κ. προσφυγή ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ο οποίος την έκανε δεκτή με την 2634/16.9.1997 απόφασή του, ενόψει του ότι σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 04/8372/11.12.1996 γνώμη της Διεύθυνσης Γεωργίας Νομού Χαλκιδικής δεν επιτρέπεται η κατασκευή πρατηρίου υγρών καυσίμων στην εν λόγω περιοχή. Με την 172/5664/1.12.1997 απόφαση του ο Νομάρχης Χαλκιδικής επανήλθε επί της υποθέσεως και αποφάσισε εκ νέου, παρά την αρνητική γνώμη της Διεύθυνσης Γεωργίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Χαλκιδικής (04/8372/11.12.1996) και την υπ' αριθμ.17/3435/28.11.1997 αρνητική γνωμοδότηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Χαλκιδικής, να επιτρέψει την ανέγερση πρατηρίου υγρών καυσίμων από τον Α.Κ. στην ίδια περιοχή. Ακολούθησε η έκδοση της 18/11190/9.12.1997 απόφασης του Νομάρχη Χαλκιδικής, με

την οποία χορηγήθηκε στη δεύτερη αιτούσα (Α.Κ.) άδεια λειτουργίας πρατηρίου υγρών καυσίμων και αφού είχε προηγηθεί η υπ' αριθμ.18/4926/9.4.1997 άδεια ίδρυσης πρατηρίου υγρών καυσίμων από την ίδια υπηρεσία. Κατά των ανωτέρω αποφάσεων του Νομάρχη Χαλκιδικής (172/5664/1.12.1997 και 18/11190/9.12.1997) ασκήθηκε στις 17.12.1997 εκ νέου προσφυγή από τον Α.Κ. ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Ο τελευταίος με την 1956/16.2.1998 απόφασή του έκανε δεκτή την ανωτέρω προσφυγή κατά το μέρος που στρεφόταν ειδικώς κατά της 172/5664/1.12.1997 απόφασης του Νομάρχη Χαλκιδικής, με το σκεπτικό ότι δεν ήταν αιτιολογημένη, ενόψει των αντίθετων γνωμοδοτήσεων της Διεύθυνσης Γεωργίας Νομού Χαλκιδικής και του Σ.Χ.Ο.Π. Νομού Χαλκιδικής, και ανέπεμψε την υπόθεση στο Νομάρχη Χαλκιδικής για την έκδοση νέας αιτιολογημένης απόφασης. Στην συνέχεια, με την 180/29.4.1998 απόφασή του ο Νομάρχης Χαλκιδικής αποφάσισε εκ νέου να επιτρέψει την ανέγερση πρατηρίου υγρών καυσίμων από τον Κεφάλα Αγαθό στην επίμαχη περιοχή, με την εξής αιτιολογία: «Η εκμετάλλευση της γεωργικής γης στην εποχή μας είναι γνωστό σε όλους ότι γίνεται τόσο με σύγχρονα τεχνικά μέσα και εγκαταστάσεις όσο και με γεωργικά οχήματα και μηχανήματα υψηλής τεχνολογίας. Όλα αυτά κινούνται με πετρέλαιο ή βενζίνη και ο ανεφοδιασμός τους με τα εν λόγω καύσιμα είναι δυνατόν να γίνει μόνο από πρατήρια υγρών καυσίμων που μάλιστα πρέπει να βρίσκονται κοντά στη γεωργική γη ώστε να είναι άμεσος ο ανεφοδιασμός και να αποφεύγεται σπατάλη χρόνου και χρήματος από τους αγρότες. Κυρίως όμως για να αποφεύγονται τα ατυχήματα που προκαλούνται από την κυκλοφορία στους δρόμους των γεωργικών μηχανημάτων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η περιοχή που ζητείται να επιτραπεί η ανέγερση πρατηρίου υγρών καυσίμων είναι υψηλής παραγωγικότητας και όπως προκύπτει από το υπ' αριθμ. πρωτ. 172/4869/9.12.96/1997 έγγραφο του Τμήματος Πολεοδομικών Εφαρμογών Ν. Μουδανιών από αυτοψία που ενήργησε υπάλληλος της υπηρεσίας αυτής διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχει κοντά άλλη τέτοια εγκατάσταση (πρατήριο υγρών καυσίμων). Κατά συνέπεια είναι απαραίτητη η ανέγερση πρατηρίου υγρών καυσίμων στη συγκεκριμένη περιοχή για την καλύτερη εκμετάλλευση της γεωργικής γης, σύμφωνα με την παρ. 4α του άρθρου 2 του π.δ. 16.8.88 (Δ' 700/29.9.88) και σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω. Τέλος καθοριστικά στοιχεία στην λήψη της παρούσας απόφασής μας είναι τόσο η υπ' αριθ. πρ. 09/166/1997 απόφαση του Τμήματος Περιβάλλοντος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ν. Χαλκιδικής, η οποία, θεωρώντας νόμιμη και ορθή τη χορήγηση της άδειας λειτουργίας του πρατηρίου υγρών καυσίμων, καθορίζει και εγκρίνει τους περιβαλλοντικούς όρους λειτουργίας του, όσο και η υπ' αρ.

48/4926/1997 απόφαση του Τμήματος Συγκοινωνιών της Δ/σης Μεταφορών και Επικοινωνιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης του Ν. Χαλκιδικής μετά την από 19.3.1997 έκθεση αυτοψίας που διενήργησαν υπάλληλοι του, με την οποία εγκρίνεται η χορήγηση άδειας λειτουργίας του συγκεκριμένου πρατηρίου υγρών καυσίμων στον Αγαθό Κεφάλα». Κατά της τελευταίας απόφασης, καθώς και της 18/11190/4.12.1997 απόφασης του Νομάρχη Χαλκιδικής για την χορήγηση άδειας λειτουργίας πρατηρίου υγρών καυσίμων, οι Α. Κ., Μ. Μ., Α. Μ. και Δ. Κ., φερόμενοι ως κάτοικοι του δήμου Νέας Καλλικράτειας και πρατηριούχοι υγρών καυσίμων, άσκησαν την από 18.6.1998 προσφυγή νομιμότητας ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Ο τελευταίος, με την 4147/17.8.1998 απόφασή του, έκανε δεκτή την ανωτέρω προσφυγή και ακύρωσε την 180/29.4.1998 απόφαση του Νομάρχη Χαλκιδικής, λόγω παραβίασης της παρ. 4α του άρθρου 2 του από 16.8.1988 π.δ/τος, σύμφωνα και με τις προαναφερθείσες αρνητικές επί του θέματος γνωμοδοτήσεις της Διεύθυνσης Γεωργίας Ν. Χαλκιδικής και του ΣΧΟΠ Ν. Χαλκιδικής. Επίσης, ακύρωσε την 18/11190/4.12.1997 απόφαση (άδεια λειτουργίας), διότι στηρίχθηκε σε παρανόμως εκδοθείσα προηγούμενη απόφαση. Με την από 22.4.1999 προσφυγή ενώπιον του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών (διαβιβασθείσα σ' αυτόν στις 8.6.1999), οι αιτούντες ζήτησαν την ακύρωση της 4147/17.8.1997 απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Όπως προκύπτει από το 19049/1773/6.9.1999 έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικής Οχημάτων του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, η ανωτέρω προσφυγή απερρίφθη σιωπηρώς μετά την πάροδο της εξηκονθήμερης προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 8 του ν. 3200/1955.

10. Επειδή, με τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 4α τελ. εδάφιο του π. δ/τος της 16.8/29.9.1988 καθορίζονται για την περιοχή 1 της Επίμαχης Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ), επιπροσθέτως προς τις πάγιες χρήσεις (αποθήκες, κατοικία κ.λπ.) της παρ. 2 του ίδιου άρθρου, οι χρήσεις «ειδικών κτιρίων και εγκαταστάσεων που πιθανόν απαιτούνται για την καλλίτερη εκμετάλλευση της γεωργικής γης». Κατά την κρατήσασα γνώμη, η τελευταία αυτή διάταξη είναι νόμιμη, διότι με αυτήν καθορίζονται κανονιστικώς χρήσεις γης, θεσπίζεται δε, περαιτέρω, αρμοδιότητα του Νομάρχη για την έκδοση, μετά γνώμης του Υπουργείου Γεωργίας και του οικείου νομαρχιακού ΣΧΟΠ, ατομικών πράξεων που θα χορηγούν άδειες για τα ειδικά εκείνα κτήρια και τις εγκαταστάσεις που απαιτούνται για την καλλίτερη εκμετάλλευση της γεωργικής γης. Κατά τη γνώμη, όμως του Συμβούλου Ιω. Μαντζουράνη και του Παρέδρου Χρ. Ντουχάνη, η ως άνω διάταξη δεν είναι νόμιμη διότι οι θεσπιζόμενες με

αυτήν χρήσεις (ειδικών κτιρίων και εγκαταστάσεων) είναι αόριστες, θεσπίζεται δε με αυτήν αρμοδιότητα του Νομάρχη, όπως με ατομικές πράξεις εκδιδόμενες κατά διακριτική ευχέρεια, επιτρέπει σε συγκεκριμένα ακίνητα χρήσεις που δεν προβλέπονται στις πάγιες χρήσεις της παρ. 2 του ως άνω άρθρου για την περιοχή 1 της ΖΟΕ.

11. Επειδή, ενόψει της σπουδαιότητας του ανωτέρω ζητήματος η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί προς εκδίκαση στο Τμήμα υπό επταμελή σύνθεση, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 14 του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8).

ΣτΕ 2224/2008

[Χαρακτηρισμός του θερινού θεάτρου ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ

ως νεώτερου μνημείου]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Χρ. Ντουχάνης*

Δικηγόροι: *Αθ. Μανίκα, Κ. Κηπουρός*

Το θερινό θέατρο ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ επί της Λεωφόρου Αλεξάνδρας 16, αν και δεν συγκεντρώνει στοιχεία που να προσδίδουν σε αυτό αρχιτεκτονική αξία, πρέπει να διατηρηθεί για λόγους ιστορικής συνέχειας και θεατρικής μνήμης.

Ο χαρακτηρισμός του ως μνημείου αμιγούς θεατρικής χρήσης είναι νόμιμα αιτιολογημένος. Η καλλιτεχνική ιστορικότητα του θεάτρου, καθώς και η γειτνίασή του με άλλους ανοικτούς θεατρικούς χώρους και το παρακείμενο Πεδίο του Ήρεως, που συγκροτούν μία ήπια ενότητα -η οποία συντείνει στην καταγραφή όχι μόνο του συγκεκριμένου θεάτρου, αλλά και του χώρου που το περιβάλλει ως χώρου θεατρικής μνήμης- παρέχουν πλήρες αιτιολογικό έρεισμα στην απόφαση του Υφυπουργού Πολιτισμού.

Κατά το χαρακτηρισμό ακινήτων ως μνημείων δεν εξετάζεται η έκταση των οικονομικών συνεπειών που μπορεί να προκληθούν στους ενδιαφερομένους. Οι κρίσιμες ενπροκειμένω διατάξεις αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, δηλαδή έννομου αγαθού, του οποίου η διαφύλαξη αποτελεί υποχρέωση της διοίκησης κατά τη συνταγματική επιταγή του άρθρου 24 παρ. 1, 6 Συντ.

Βασικές σκέψεις

3. Επειδή, στο άρθρο 24 του Συντάγματος ορίζεται ότι: "1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξη του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας ... 6. Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος ...". Με τις διατάξεις αυτές του Συντάγματος καθιερώνεται ειδικώς το πρώτον αυξημένη προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, δηλαδή των μνημείων και λοιπών πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και συνθέτουν λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους την εν γένει πολιτιστική κληρονομιά

της Χώρας. Η προστασία αυτής της κληρονομιάς συνίσταται στη διατήρηση στο διηλεκές αναλλοίωτων τόσο των παραπάνω μνημείων όσο και κάθε στοιχείου του πολιτιστικού περιβάλλοντος και συνεπάγεται τη δυνατότητα επιβολής και των αναγκαίων μέτρων και περιορισμών της ιδιοκτησίας για την αποκατάσταση των στοιχείων αυτών στην αρχική τους μορφή, όταν έχουν φθαρεί από το χρόνο ή άλλες ανθρώπινες ενέργειες ή άλλα περιστατικά (ΣΤΕ 3050/2004 επταμ., 1712/2002). Οι περιορισμοί αυτοί μπορεί να έχουν ευρύτερο περιεχόμενο από τους γενικούς περιορισμούς της ιδιοκτησίας που επιτρέπει το άρθρο 17 του Συντάγματος, όταν δε οι περιορισμοί αυτοί δεσμεύουν ουσιαστικά την ιδιοκτησία κατά τον προορισμό της, χάριν της προστασίας του πολιτιστικού περιβάλλοντος, δημιουργούν δικαίωμα αποζημιώσεως ευθέως εκ του άρθρου 24 παρ. 6 του Συντάγματος (πρβλ. ΣΤΕ 1712/2002). Τέλος, κατά την έννοια των ως άνω συνταγματικών διατάξεων, κάθε επέμβαση επί και πλησίον αρχαίου ή μνημείου πρέπει κατ' αρχήν να αποβλέπει στην προστασία και ανάδειξη αυτού, να ενεργείται δε εν όψει των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών και του είδους των προστατευτέων στοιχείων και επί τη βάση των δεδομένων της επιστήμης, απαγορευομένων επεμβάσεων και χρήσεων μη συμβατών προς την κατά προορισμό χρήση του αρχαίου ή του μνημείου, για το οποίο πρόκειται (πρβλ. ΣΤΕ 1100/2005, 2175/2004, 3279/2003 Ολ.).

4. Επειδή, περαιτέρω, στο άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153 Α'), ορίζεται ότι «στην προστασία που παρέχεται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγεται η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας από τους αρχαιότατους χρόνους μέχρι σήμερα. Η προστασία αυτή έχει ως σκοπό τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης χάριν της παρούσας και των μελλοντικών γενεών και την αναβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος», ενώ στο άρθρο 2 ορίζεται ότι «α) Ως πολιτιστικά αγαθά νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου, β) ως μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και των οποίων επιβάλλεται η ειδικότερη προστασία βάσει των εξής διακρίσεων: αα) ως αρχαία μνημεία νοούνται όλα τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και χρονολογούνται έως και το 1830 ββ) ως νεότερα μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που είναι μεταγενέστερα του 1830 και των οποίων η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, κατά τις διακρίσεις των

άρθρων 6 και 20.....». Περαιτέρω στη διάταξη του άρθρου 3 του νόμου προβλέπεται ότι : "η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας συνίσταται κυρίως : α) στον εντοπισμό, έρευνα, καταγραφή ... β) στη διατήρηση και στην αποτροπή της καταστροφής, της αλλοίωσης και γενικά κάθε άμεσης ή έμμεσης βλάβης της ..., γ).... δ) στη συντήρηση και την κατά περίπτωση αναγκαία αποκατάσταση της ... ε).... στ) στην ανάδειξη και την ένταξη της στη σύγχρονη κοινωνική ζωή και ζ) στην παιδεία, την αισθητική αγωγή και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την πολιτιστική κληρονομιά». Τέλος στο άρθρο 6 του νόμου ορίζονται τα εξής : «ι. Στα ακίνητα μνημεία περιλαμβάνονται : α) τα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1830, β) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που είναι προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, γ) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους. 2. Ο χαρακτηρισμός ακινήτου μνημείου είναι δυνατόν να αφορά και κινητά που συνδέονται με ορισμένη χρήση του ακινήτου, τις χρήσεις που είναι σύμφωνες με το χαρακτήρα του ως μνημείου, καθώς και τον περιβάλλοντα χώρο ή στοιχεία αυτού..... 4. Τα αρχαία ακίνητα μνημεία προστατεύονται από το νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. Τα ακίνητα των περιπτώσεων β' και γ' της παραγράφου ι χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου (Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου ή Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων κατά περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 50 του νόμου), και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως 7. Τα αποτελέσματα του χαρακτηρισμού επέρχονται από την κοινοποίηση ή τη δημοσίευση της ανακοίνωσης στην εφημερίδα και αίρονται εάν η απόφαση περί χαρακτηρισμού δεν δημοσιευθεί εντός ενός έτους από αυτές. Εντός του ίδιου χρονικού διαστήματος απαγορεύεται κάθε επέμβαση ή εργασία στο υπό χαρακτηρισμό ακίνητο. ... 9. Η απόφαση χαρακτηρισμού ακινήτου μνημείου ... μπορεί να ανακληθεί μόνο για πλάνη περί τα πράγματα».

5. Επειδή, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, όπως διαφωτίζεται από την εισηγητική έκθεση του Ν. 3028/2002, τα μνημεία, ως μαρτυρίες του ανθρώπινου

βίου, που συγκροτούν αναγκαίο παράγοντα για τη διαμόρφωση και τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης και των συλλογικών ταυτοτήτων, καθώς και για τη διασφάλιση, χάριν και των επερχόμενων γενεών, της ιστορικής συνέχειας και παράδοσης, αλλά και συμβάλλουν στην ποιότητα ζωής, συνιστούν ουσιώδες στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς, η προστασία της οποίας αποτελεί υποχρέωση της Πολιτείας και συγχρόνως, ενόψει και της αναθεωρημένης διατάξεως του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος, ευθύνη και δικαίωμα του καθενός. Ειδικότερα, τα ακίνητα μνημεία που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών χαρακτηρίζονται ως μνημεία λόγω της ιδιαίτερης αξίας τους, η οποία μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων, αρχιτεκτονική, όπως συμβαίνει με τα οικοδομήματα που σημαδεύουν την εισαγωγή μιας σημαντικής περιόδου της αρχιτεκτονικής στον τόπο μας ή έχουν διακριθεί μέσα από την έγκυρη αρχιτεκτονική κριτική, ή αξία ιστορική, όταν πρόκειται για ακίνητο ή χώρο που συνδέεται με την πολιτική ή κοινωνική ή οικονομική ιστορία του νεότερου ελληνικού κράτους ή ορισμένης περιοχής και η διατήρηση του συμβάλλει στη διαφύλαξη της ιστορικής μνήμης. Περαιτέρω, κατά το χαρακτηρισμό δεν εξετάζεται ούτε η έκταση των οικονομικών συνεπειών που μπορεί να προκληθούν στους ενδιαφερομένους, ούτε η τυχόν επίδραση του χαρακτηρισμού στις νομικές σχέσεις μεταξύ ιδιωτών, αφού οι κρίσιμες διατάξεις αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, δηλαδή έννομου αγαθού, του οποίου η διαφύλαξη αποτελεί υποχρέωση της Διοικήσεως κατά ρητή συνταγματική επιταγή. Τέλος η νομιμότητα των διοικητικών πράξεων που εκδίδονται κατ' εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων ελέγχεται από τον ακυρωτικό δικαστή, τόσο ως προς την πληρότητα της αιτιολογίας, όσο και ευθέως για την ορθή εφαρμογή του νόμου, εφόσον από τα στοιχεία του φακέλου διαπιστώνεται, με βάση και τα διδάγματα της κοινής πείρας, ότι συντρέχουν τα κριτήρια που προβλέπονται από το νόμο για το χαρακτηρισμό (ΣτΕ 3857/2007, 1445/2006, 1100/2005, 3050/2004 επταμ.).

6. Επειδή, όπως προκύπτει από το φάκελο της υπόθεσης, ύστερα από την από 28.6.2004 επιστολή της Εταιρείας Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων προς τον Υπουργό Πολιτισμού, η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων Αττικής επελήφθη της προστασίας από πλευράς αρχαιολογικής νομοθεσίας του θερινού θεάτρου ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ, το οποίο ευρίσκεται στη λεωφόρο Αλεξάνδρας 16 των Αθηνών. Για το σκοπό αυτό διενεργήθηκε αυτοψία από αρχιτέκτονα της Εφορείας, κατά την οποία διαπιστώθηκαν τα εξής: το θέατρο ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ είναι ένα ισόγειο ακίνητο στην αρχή της λεωφόρου Αλεξάνδρας, πλησίον της οδού Μαυροματαίων, σε περιοχή όπου

απαντώνται και άλλοι θεατρικοί χώροι. Το μέτωπο της λεωφόρου Αλεξάνδρας στην περιοχή αυτή συγκροτείται από πολυώροφα νεωτερικά κτίρια με εξαίρεση τα κενά των θεατρικών αιθουσών. Οι εγκαταστάσεις του συγκεκριμένου θεάτρου περιλαμβάνουν ισόγειο με πατάρι και χώρο εισόδου (φουαγιέ) επί της λεωφόρου Αλεξάνδρας, την πλατεία και ένα σύνολο δευτερευόντων κτισμάτων πίσω από τη σκηνή για την εξυπηρέτηση του θιάσου (καμαρίνια κ.λπ.), καμία, όμως, από τις εγκαταστάσεις αυτές δεν είναι διακριτές από τη λεωφόρο λόγω της κάλυψης τους από τις πινακίδες του θεάτρου. Το κτίριο αποτέλεσε την πρώτη θερινή στέγη της Εθνικής Λυρικής Σκηνής από το έτος 1948» η οποία, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου (βλ. ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/94974/2484/26.11.2005 έγγραφο της Διεύθυνσης Νεότερης και Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς προς το Συμβούλιο της Επικρατείας), παρουσίασε εκεί το έργο «Βαφτιστικός» του Θεόφ. Σακελλαρίδη, και στη συνέχεια λειτούργησε ως ιδιωτική θεατρική επιχείρηση, φιλοξενώντας παραστάσεις, που θεωρούνται σταθμοί της θεατρικής μας ιστορίας, όπως η «Οδός Ονείρων» σε μουσική Μάνου Χατζιδάκι, το «Αρχιπέλαγος» σε μουσική Μίκη Θεοδωράκη, τα «Μεγάλα Χρόνια» του Γεωργίου Ρούσσου, το «Δώδεκα μήνες καλοκαίρι» των Γ. Λαζαρίδη και Σταύρου Ξαρχάκου, καθώς και πλήθος μεγάλων παραστάσεων έργων των Ξενόπουλου, Ψαθά, Καμπανέλλη, Τσιφόρου - Βασιλειάδη, Γιαλαμά - Πρετεντέρη κ.λπ., στενά συνδεδεμένων με την πρόσφατη ιστορία μας (βλ. και το από 6.7.2005 υπόμνημα της Εταιρείας Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων προς το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων). Κατόπιν τούτου, το εν λόγω θέατρο, το οποίο, σύμφωνα με την από 28.3.2005 υπηρεσιακή εισήγηση της Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων Αττικής, αποτυπώνει μνήμη υπαίθριου θεατρικού χώρου στους διερχόμενους και στους κατοίκους της Αθήνας, κρίθηκε με βάση την ίδια εισήγηση, ότι, αν και δεν συγκεντρώνει στοιχεία που να προσδίδουν σε αυτό αρχιτεκτονική αξία, πρέπει να διατηρηθεί για τη διατήρηση της ιστορικής συνέχειας και της θεατρικής μνήμης (βλ. και προγενέστερη από 13.12.2004 υπηρεσιακή εισήγηση της ίδιας Εφορείας, με την οποία είχε προταθεί ο χαρακτηρισμός του θεάτρου ως νεώτερου μνημείου). Η ίδια, κατά βάση, αιτιολογία περιέχεται και στο από 9.5.2005 εισηγητικό σημείωμα της Διεύθυνσης Νεότερης και Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού, το οποίο καταλήγει στην ίδια πρόταση, παρ' ότι το ακίνητο δεν διαθέτει κανένα ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ή μορφολογικό στοιχείο, αλλά απεναντίας, οι πρόχειρες κατασκευές που το απαρτίζουν τροποποιούνται συχνά ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες συγκεκριμένων παραστάσεων και δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι διατηρούν κάποια ιστορικότητα ή αυθεντικά χαρακτηριστικά. Στο ίδιο

υπηρεσιακό σημείωμα γίνεται, επίσης, αναφορά στο γεγονός ότι οι ανοικτοί θεατρικοί χώροι, που έχουν απομείνει στο μέτωπο της λεωφόρου Αλεξάνδρας, συγκροτούν ιδιαίτερη ενότητα στον πολεοδομικό ιστό της πόλης με σχετικά ήπια χαρακτηριστικά όγκου, ύψους και μορφής, στην οποία συντείνει και το παρακείμενο Πεδίο του Ήρεως, και με την οποία δεν θα εναρμονιζόταν η ανέγερση ενός ακόμη πολυώροφου κτιρίου. Τέλος, υπέρ της υπαγωγής του εν λόγω θεάτρου στην αρχαιολογική νομοθεσία και του χαρακτηρισμού του ως μνημείου αμιγούς θεατρικής χρήσης γνωμοδότησε κατά τη συνεδρίαση της 6.7.2005 το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, το οποίο έκρινε ότι το θέατρο αυτό αποτελεί χαρακτηριστικό και τυπικό δείγμα ανοικτού θεάτρου της τελευταίας εξηκονταετίας, αποτέλεσε το χώρο πρώτης παρουσίας μεγάλης σειράς καλλιτεχνικών δημιουργιών σημαντικών και αποκλειστικά Ελλήνων θεατρικών συγγραφέων και μουσικοσυνθετών, έχει συνδεθεί με σημαντικές στιγμές της μεταπολεμικής θεατρικής ζωής της Αθήνας και δεν πρέπει να απολέσει τη λειτουργία του ως ανοικτού θεατρικού χώρου. Κατόπιν τούτου, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/59237/1503/1.8.2005 πράξη του Υφυπουργού Πολιτισμού (ΦΕΚ 1250 Β'), με την οποία το θέατρο ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ χαρακτηρίστηκε ως μνημείο αμιγούς θεατρικής χρήσης.

7. Επειδή, υπό τα ανωτέρω δεδομένα, η προσβαλλόμενη πράξη είναι αιτιολογημένη νομίμως και επαρκώς, αφού τα ληφθέντα υπόψη στοιχεία, δηλαδή η καλλιτεχνική ιστορικότητα του θεάτρου, το οποίο αποτέλεσε τον τόπο της πρώτης παρουσίασης μεγάλων θεατρικών δημιουργιών, σπουδαίων από πλευράς καλλιτεχνικής σημασίας αλλά και καταγεγραμμένων ως ιστορικών στη συλλογική θεατρική μνήμη, σε συνδυασμό με το στοιχείο της γειτνίασης του θεάτρου με άλλους ανοικτούς θεατρικούς χώρους και το παρακείμενο Πεδίο του Ήρεως, που συγκροτούν μία ήπια ενότητα, η οποία συντείνει στην καταγραφή όχι μόνο του συγκεκριμένου θεάτρου, αλλά και του χώρου που το περιβάλλει ως χώρου θεατρικής μνήμης, αποτελούν νόμιμα στοιχεία κρίσεως και παρέχουν, με βάση και τα δεδομένα της κοινής πείρας (πρβλ. ΣτΕ 3857/2007), πλήρες αιτιολογικό έρεισμα στην προσβαλλόμενη πράξη. Είναι, επομένως, αβάσιμος ο περί αναιτιολόγητου της προσβαλλομένης πράξεως προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως. Είναι, εξάλλου, αβάσιμος ο ειδικότερος λόγος ακυρώσεως, σύμφωνα με τον οποίο δεν προκύπτει αν ο επίμαχος χαρακτηρισμός αφορά το ίδιο το κτίριο ή τη χρήση του, δεδομένου ότι ο χαρακτηρισμός αναφέρεται, μεν, στο ίδιο το κτίριο, όχι, όμως, λόγω των αρχιτεκτονικών του στοιχείων, τα οποία δεν παρουσιάζουν καθ' εαυτά μορφολογικό

ενδιαφέρον, αλλά λόγω της αμιγούς θεατρικής χρήσης που αναπτύχθηκε διαχρονικά σ' αυτό και της καλλιτεχνικής σημασίας που η χρήση αυτή του προσδίδει, συνδεόμενη με την κοινωνική ιστορία της περιοχής και συμβάλλοντας στη διατήρηση της συλλογικής ιστορικής μνήμης. Τέλος, η αναφορά στο μη συμβατό της ανέγερσης ενός πολυωρόφου κτιρίου στη συγκεκριμένη θέση με τη φυσιογνωμία της περιοχής, η οποία περιέχεται στο προαναφερόμενο εισηγητικό σημείωμα, δεν αποτελεί, αντίθετα με τα προβαλλόμενα, μη νόμιμο στοιχείο του αιτιολογικού ερείσματος της προσβαλλόμενης απόφασης, δεδομένου ότι, κατά τα προκύπτοντα από το φάκελο, το χαρακτηριζόμενο θέατρο δεν αποτελεί το μοναδικό θεατρικό χώρο της περιοχής, αλλά ότι, αντιθέτως, στο σημείο αυτό της πόλης απαντώνται και άλλα θέατρα και για το λόγο, άλλωστε, αυτό, η περιοχή έχει καταγραφεί στη συλλογική μνήμη ως θεατρική. Είναι, κατά συνέπεια, απορριπτέοι οι περί του αντιθέτου προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως.

8. Επειδή, με την αίτηση προβάλλονται λόγοι ακυρώσεως σχετικοί με την αδυναμία εκμετάλλευσης του ακινήτου αυτού από το αιτούν, το οποίο αποτελεί Νομικό πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και επιτελεί σημαντική αποστολή, προβλεπόμενη από το νόμο, τόσο προς όφελος των εργαζομένων όσο και του πολιτισμού, την αδυναμία ανοικοδόμησής του, για την οποία έχουν δαπανηθεί μεγάλα χρηματικά ποσά, κ.λπ. Κατά το χαρακτηρισμό, όμως, ακινήτων με βάση τις προπαρατιθέμενες διατάξεις δεν εξετάζεται η έκταση των οικονομικών συνεπειών που μπορεί να προκληθούν στους ενδιαφερομένους, αφού οι κρίσιμες διατάξεις αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος δηλαδή έννομου αγαθού, του οποίου η διαφύλαξη αποτελεί υποχρέωση της Διοικήσεως κατά ρητή συνταγματική επιταγή. Είναι, τέλος, διαφορετικό το ζήτημα της οικονομικής ζημίας που συνεπάγεται για το αιτούν η αδυναμία εκμετάλλευσης του χαρακτηριζομένου ακινήτου, διότι η ζημία αυτή, η οποία μπορεί, υπό τις νόμιμες προϋποθέσεις, να θεμελιώσει αξίωση αποζημίωσης, κατά τα προαναφερόμενα, δεν αποτελεί παράγοντα ληπτέο υπόψη κατά το χαρακτηρισμό μνημείων στα πλαίσια της αρχαιολογικής νομοθεσίας.

9. Επειδή, κατόπιν τούτων, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολο της.

ΣΤΕ 2169/2008

[Προθεσμία για την έκδοση απόφασης από
τις Επιτροπές Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων]

Πρόεδρος: *Π. Ν. Φλώρος*

Εισηγητής: *Ο. Παπαδοπούλου*

Με την άπρακτη πάροδο της τρίμηνης προθεσμίας που τάσσεται για την έκδοση απόφασης από την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Επιτροπή Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων τεκμαίρεται σιωπηρή απόρριψη των σχετικών αντιρρήσεων ή της προσφυγής. Η προθεσμία αυτή δεν έχει ανατρεπτικό χαρακτήρα και συνεπώς με την συμπλήρωσή της δεν εξαντλείται η κατά χρόνο αρμοδιότητα των επιτροπών.

Εάν δεν εκδοθεί απόφαση εντός της ανωτέρω τρίμηνης προθεσμίας, η οικεία Επιτροπή οφείλει να χορηγήσει σχετική βεβαίωση εντός τριμήνου από την υποβολή αίτησης του ενδιαφερομένου, εκτός εάν αποφανθεί εντός του ανωτέρω τριμήνου επί των εκκρεμών αντιρρήσεων ή προσφυγής. Μετά την πάροδο του τριμήνου τόσο η Πρωτοβάθμια όσο και η Δευτεροβάθμια Επιτροπή δεν μπορούν πλέον να επιληφθούν.

Η ΚΥΑ, με την οποία παρατείνεται -μετά τη θέσπιση του ν. 3208/2003- η τρίμηνη προθεσμία αποφάνσεως των Επιτροπών Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων ευρίσκει έρεισμα στην εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 10 παρ. 5 του ν. 998/1979, αφού ρυθμίζει θέμα αναγόμενο στη λειτουργία και τη διοικητική διαδικασία επίλυσης των

σχετικών διαφορών. Σύμφωνα με άλλη γνώμη, η ενλόγω υπουργική απόφαση τροποποιεί την προθεσμία που καθορίζεται ειδικά στο ν. 998/1979 και συνεπάγεται σημαντικές συνέπειες για την προστασία των δασικών οικοσυστημάτων και την ασφάλεια του καθεστώτος χρήσεων γης και των συναλλαγών, -και, συνακόλουθα, το χρόνο έναρξης της προθεσμίας των σχετικών αιτήσεων ακυρώσεως- χωρίς να έχει έρεισμα στις εξουσιοδοτήσεις των άρθρων 10 παρ. 5 και 78 παρ. 1 του ν. 998/1979. (Παραπομπή στην Επταμελή)

Βασικές σκέψεις

4. Επειδή, στην παρ. 3 του άρθρου 10 του ν. 998/1979 (Α' 289), όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 1 παρ. 5 του ν. 3208/2003 (Α' 303), ορίζονται τα εξής: «Παρά τη έδρα εκάστου νομού συγκροτείται Επιτροπή Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων, η οποία είναι αρμοδία διά την επίλυσιν διαφορών αναφερομένων εις τον χαρακτήρα περιοχής τίνος ή τμήματος της επιφανείας της γης ως δάσους ή δασικής εκτάσεως ή εις τα όρια ταύτης. Επίσης η Επιτροπή αυτή αποφαινεται επί παντός ετέρου θέματος παραπεμπομένου εις αυτήν κατά τας διατάξεις του παρόντος νόμου ... Κατά της αποφάσεως της Επιτροπής ταύτης χωρεί προσφυγή ενώπιον Δευτεροβάθμιου Επιτροπής, εδρευούσης εις την έδραν του οικείου Εφετείου ... Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Δικαιοσύνης και Γεωργίας είναι δυνατή η αύξηση του αριθμού των προβλεπομένων με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής επιτροπών. Οι πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες επιτροπές επίλυσης δασικών αμφισβητήσεων συγκροτούνται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας». Σύμφωνα δε με την παρ. 5 του αυτού άρθρου, «Δι' αποφάσεων του Υπουργού Γεωργίας, δημοσιευομένων εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δύναται να ρυθμίζεται παν θέμα αναφερόμενον εις την λειτουργίαν των κατά το παρόν άρθρον συμβουλίων και επιτροπών, ως και την ενώπιον αυτών διαδικασίαν». Εξ άλλου, στον ίδιο νόμο προβλέπεται η χαρτογράφηση των δασών και των δασικών εκτάσεων και η σύνταξη δασικού χάρτη, ο οποίος, μετά την τήρηση ορισμένης διαδικασίας, κυρώνεται με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας

(άρθρο 12), καθώς και η τήρηση γενικού δασολογίου στην Κεντρική Δασική Υπηρεσία και τοπικού δασολογίου σε κάθε Δασαρχείο, όπου καταχωρίζονται τα δάση και οι δασικές εκτάσεις που αποτυπώνονται στους δασικούς χάρτες (άρθρο 13). Περαιτέρω, στο άρθρο 14 του νόμου αυτού ορίζονται τα εξής: «1, Εάν δεν έχει καταρτισθεί εισέτι δασολόγιον, ο χαρακτηρισμός περιοχής τινός ή τμήματος της επιφανείας της γης ως δάσους ή δασικής εκτάσεως και ο καθορισμός των ορίων τούτων δια την εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος νόμου, ως και ο προσδιορισμός της κατηγορίας εις ην ανήκει το δάσος ή η δασική έκτασις κατά τας εν άρθρω 4 διακρίσεις, ενεργείται κατ' αίτησιν οιουδήποτε έχοντος έννομο συμφέρον ή και αυτεπαγγέλτως διά πράξεως του κατά τόπον αρμοδίου δασάρχου. 2. Η κατά την προηγουμένην παράγραφον πράξις, ερειδομένη επί σχετικής εισηγήσεως αρμοδίου δασολόγου και των τυχόν υφισταμένων στοιχείων φωτογραφήσεως και χαρτογραφήσεως της περιοχής ή παντός ετέρου σχετικού στοιχείου, δέον να είναι προσηκόντως ητιολογημένη Η πράξις αύτη κοινοποιείται εις τον υποβαλόντα την σχετικήν αίτησιν ιδιώτην ή νομικόν πρόσωπον ή δημοσίαν υπηρεσίαν, αποστέλλεται δε εις τον οικείον δήμον ή κοινότητα και εκτίθεται επί ένα μήνα μερίμνη του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητος εις το δημοτικόν ή κοινοτικόν κατάστημα. Ανακοίνωσις περί της συντάξεως της ως άνω πράξεως και της αποστολής αυτής εις τον οικείον δήμον ή κοινότητα μετά περιλήψεως του περιεχομένου της δημοσιεύεται εις δύο τουλάχιστον τοπικάς εφημερίδας ή εις μίαν τοπικήν και μίαν εφημερίδα των Αθηνών ή της Θεσσαλονίκης. 3. Κατά της πράξεως του δασάρχου περί ης αι προηγούμενοι παράγραφοι, επιτρέπονται αντιρρήσεις του νομάρχου, ως και παντός έχοντος έννομον συμφέρον φυσικού ή νομικού προσώπου, εντός δύο μηνών από της κατά τα ανωτέρω προς αυτό κοινοποιήσεως, ή, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωσις κοινοποιήσεως, από της τελευταίας των κατά την προηγουμένην παράγραφον δημοσιεύσεων, ενώπιον της κατά το άρθρο 10 παρ. 3 επιτροπής του νομού, εις ον ευρίσκεται η υπό αμφισβήτησιν έκτασις ή το μεγαλύτερον τμήμα αυτής. Η επιτροπή ως και η δευτεροβάθμιος τοιαύτη, λαμβάνουσα υπ' όψιν τον σχετικόν φάκελον και τας προτάσεις του ενδιαφερομένου ως άνω ιδιώτου, νομικού προσώπου ή δημοσίας υπηρεσίας, δυναμένη δε και να διενεργήσει αυτοψίαν προς μόρφωσιν ασφαλεστέρας γνώμης περί της υφισταμένης εν τη περιοχή καταστάσεως, αποφαινεται ητιολογημένως εντός τριμήνου προθεσμίας από της υποβολής των αντιρρήσεων. 4. Αι κατά την προηγουμένην παράγραφον αποφάσεις των επιτροπών, δι' ων χαρακτηρίζονται περιοχαί τίνες ή τμήματα αυτών ως δάση ή δασικά εκτάσεις, λαμβάνονται υποχρεωτικώς υπ' όψιν κατά την μεταγενεστέραν χαρτογράφησιν και την σύνταξιν

του δασολογίου της περιοχής ή κατά την συμπλήρωσιν αυτού, συμφώνως προς τα εν άρθροις 12 και 13 οριζόμενα». Τέλος, στο άρθρο 78 παρ. 1 του αυτού ως άνω νόμου ορίζεται ότι «Δι' αποφάσεων του Υπουργού Γεωργίας δημοσιευομένων εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ρυθμίζονται πάσαι αι λεπτομέρειαι εφαρμογής του παρόντος νόμου».

5. Επειδή, όπως έχει ήδη κριθεί, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων του άρθρου 14 του ν. 998/1979, με την άπρακτη πάροδο της τρίμηνης προθεσμίας που τάσσεται από την παρ. 3 του άρθρου αυτού για την έκδοση της σχετικής αποφάσεως της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής τεκμαίρεται σιωπηρή απόρριψη των σχετικών αντιρρήσεων ή της προσφυγής από την οικεία επιτροπή, η προθεσμία όμως αυτή δεν έχει ανατρεπτικό χαρακτήρα και συνεπώς με την συμπλήρωσή της δεν εξαντλείται η κατά χρόνον αρμοδιότητα των παραπάνω επιτροπών, οι οποίες μπορούν να αποφανθούν και μετά τη λήξη του εν λόγω τριμήνου. Περαιτέρω, από τις ίδιες διατάξεις, ερμηνευόμενες ενόψει του επιδιωκόμενου από το νομοθέτη σκοπού της ταχείας επιλύσεως των σχετικών αμφισβητήσεων, ο οποίος σχετίζεται αφενός με την συνταγματική επιταγή για προστασία των δασικών οικοσυστημάτων και αφετέρου, σε περίπτωση ιδιωτικών εκτάσεων, με την αποσαφήνιση των ορίων της εξουσίας του ιδιοκτήτη, συνάγεται ότι, εάν δεν εκδοθεί απόφαση εντός της ανωτέρω τρίμηνης προθεσμίας, η οικεία (Πρωτοβάθμια ή Δευτεροβάθμια) Επιτροπή, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, οφείλει να χορηγήσει, εντός τριμήνου από την υποβολή της αιτήσεως αυτής, βεβαίωση περί της σιωπηράς απορρίψεως των αντιρρήσεων ή της προσφυγής, εκτός εάν αποφανθεί εντός του ανωτέρω τριμήνου από την υποβολή της αιτήσεως επί των εκκρεμών ενώπιον της αντιρρήσεων ή προσφυγής. Μετά την έκδοση της παραπάνω βεβαιώσεως και, σε κάθε περίπτωση, μετά την πάροδο τριμήνου από την υποβολή αιτήσεως ενδιαφερομένου περί χορηγήσεως βεβαιώσεως, τόσο η Πρωτοβάθμια όσο και η Δευτεροβάθμια Επιτροπή δεν δύναται πλέον να επιληφθεί της υποθέσεως και να αποφανθεί επί του ενώπιον της ασκηθέντος ενδικοφανούς μέσου. Τέλος, η άρνηση, ρητή ή σιωπηρή, της Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Επιτροπής να χορηγήσει την ανωτέρω βεβαίωση υπόκειται σε προσβολή με αίτηση ακυρώσεως στο Συμβούλιο της Επικρατείας (βλ. ΣΕ 3627/2003 επτ).

6. Επειδή, εξ άλλου, κατά την έννοια των εξουσιοδοτικών διατάξεων του άρθρου 10 παρ. 5 και του άρθρου 78 παρ. 1 του ν. 998/1979, που παρατίθενται

ανωτέρω στη σκέψη 4, στον Υπουργό Γεωργίας παρέχεται εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση, αφενός μεν διαδικαστικών θεμάτων, αφορώντων ειδικώς τη διοικητική διαδικασία επιλύσεως δασικών αμφισβητήσεων ενώπιον των οικείων επιτροπών, καθώς και θεμάτων αναγομένων στη λειτουργία των επιτροπών αυτών (άρθρο 10 παρ. 5), αφετέρου δε λεπτομερειακών σε σχέση με τις διατάξεις του νόμου αυτού θεμάτων, των οποίων η ρύθμιση είναι αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων του εν γένει (άρθρο 78 παρ. 1) (βλ. ΣΕ 2259/2007). Κατά την περαιτέρω όμως γνώμη του Αντιπροέδρου Π.Ν. Φλώρου και του Παρέδρου Χρ. Λιάκουρα, οι ανωτέρω εξουσιοδοτικές διατάξεις παρέχουν εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση των προαναφερομένων διαδικαστικών, λειτουργικών και λεπτομερειακών θεμάτων που δεν ρυθμίζονται, όμως από το ν. 998/1979 και όχι κατά τροποποίηση ρητών διατάξεων του νόμου αυτού.

7. Επειδή, με την υπ' αριθμ. 113961/4192/13.11.2004-24.5.2006 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 647), η οποία φέρει τον τίτλο «Παράταση προθεσμίας για έκδοση πράξεων χαρακτηρισμού» και εκδόθηκε κατ' επίκληση των διατάξεων του άρθρου 14 του ν. 998/1979, του άρθρου 1 του ν. 3208/2003 και του ν. 3242/2004 (Α' 102), ορίσθηκαν τα ακόλουθα: «Για την έκδοση πράξεων χαρακτηρισμού που προβλέπονται στο άρθρο 14 ν. 998/1979, η προθεσμία παρατείνεται σε 12 μήνες λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που δυσχεραίνουν την απαιτούμενη κατά το νόμο αυτοψία (γεωγραφική κατανομή σε σχέση με καιρικές συνθήκες) για τις περιφέρειες Βορείου και Νοτίου Αιγαίου. Σε 12 μήνες επίσης για την περιφέρεια Αττικής λόγω της πληθώρας των αιτήσεων εξαιτίας της μη κατάρτισης του δασολογίου. Για τους ίδιους λόγους η προθεσμία παρατείνεται σε 6 μήνες για τις περιφέρειες Θεσσαλίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Στερεάς Ελλάδας και τη Διεύθυνση Δασών Αιτωλοακαρνανίας. Για τις υπόλοιπες περιφέρειες η προθεσμία παρατείνεται σε 3 μήνες». Κατά την κρατήσασα στο Τμήμα γνώμη, η προαναφερθείσα υπουργική απόφαση, με την οποία, κατά την αληθή έννοια της, παρατείνεται η προβλεπόμενη στο άρθρο 14 παρ. 3 του ν. 998/1979 τρίμηνη προθεσμία αποφάνσεως των Επιτροπών Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων, οριζόμενη εφεξής σε 12 μήνες για τις περιφέρειες Αττικής, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, ευρίσκει έρεισμα στην εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 10 παρ. 5 του ν. 998/1979, καθόσον ρυθμίζει θέμα αναγόμενο στη λειτουργία και τη διοικητική διαδικασία επιλύσεως των διαφορών για τις οποίες είναι αρμόδιες οι επιτροπές αυτές (πρβλ. ΣΕ 2976/2004, 753/2000). Κατά τη γνώμη, όμως, του

Αντιπροέδρου Π. Ν. Φλώρου, με την οποία συντάχθηκε και ο Πάρεδρος Χρ. Λιάκουρας, η ανωτέρω υπουργική απόφαση, η οποία τροποποιεί την, ειδικώς καθοριζόμενη στο νόμο 998/1979 και επαγόμενη σημαντικές συνέπειες, τόσο για την προστασία των δασικών οικοσυστημάτων όσο και για την ασφάλεια του καθεστώτος χρήσεων γης και των συναλλαγών, προθεσμία αποφάνσεως των Επιτροπών Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων και, κατ' ακολουθία, και το χρόνο έναρξης της προθεσμίας των αιτήσεων ακυρώσεως και των σιωπηρών απορρίψεων των ενδικοφανών προσφυγών από τις Δευτεροβάθμιες Επιτροπές Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων, προβλέποντας μάλιστα διαφορετική προθεσμία για τις επί μέρους Επιτροπές της χώρας κατά περιφέρειες, δεν δύναται να εύρει έρεισμα ούτε στην εξουσιοδότηση του άρθρου 10 παρ. 5 του ν. 998/1979, ούτε, κατά μείζονα λόγο, στην εξουσιοδότηση του άρθρου 78 παρ. 1 του νόμου αυτού και είναι, συνεπώς, ανίσχυρη.

8. Επειδή, εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Κατόπιν αντιδικίας μεταξύ του αιτούντος και του παρεμβαίνοντος, ο αιτών, με την από 30.9.2005 αίτηση του προς το Δασαρχείο Χαλκίδας, ζήτησε την έκδοση πράξεως χαρακτηρισμού, για έκταση συνολικού εμβαδού 6.528,08 τμ, στη θέση «Βάλτος-Καλύβια» του δημοτικού διαμερίσματος Στροπώνων του Δήμου Διρφύων Νομού Ευβοίας. Με την Ζ/2630/12.10.2005 πράξη του Δασάρχη Χαλκίδας, εκδοθείσα δυνάμει των προαναφερθεισών διατάξεων του άρθρου 14 του ν. 998/1979, τμήμα της εκτάσεως, εμβαδού 5.134,54 τμ, χαρακτηρίσθηκε ως γεωργικώς καλλιεργούμενο, κατά την παρ. 6 περ. α' του άρθρου 3 του ν. 998/1979, άλλο τμήμα της, εμβαδού 789,18 τμ, χαρακτηρίσθηκε επίσης ως μη δασική έκταση, τέλος δε ένα τρίτο τμήμα της, εμβαδού 604,36 τμ, χαρακτηρίσθηκε ως δάσος, υπαγόμενο στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας (βλ. και την από 26.10.2005 ορθή επανάληψη της πράξεως χαρακτηρισμού). Κατά της ανωτέρω πράξεως χαρακτηρισμού ο παρεμβαίνων άσκησε αντιρρήσεις ενώπιον της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Νομού Ευβοίας, οι οποίες απορρίφθηκαν με την 176/05/27.6.2006 απόφαση της εν λόγω Επιτροπής. Ακολούθως, ο παρεμβαίνων άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής, ενώπιον της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων, στις 11.9.2006. Με την από 8.3.2007 αίτησή του προς τη Δευτεροβάθμια Επιτροπή ο αιτών ζήτησε τη χορήγηση βεβαιώσεως, ότι η προσφυγή του παρεμβαίνοντος απορρίφθηκε σιωπηρώς, λόγω άπρακτης παρόδου της προβλεπόμενης στο νόμο τρίμηνης προθεσμίας αποφάνσεως της εν λόγω Επιτροπής. Επί της αιτήσεως του εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 42/9.3.2007 «βεβαίωση», στην οποία

αναφέρεται ότι η προσφυγή του παρεμβαίνοντος εκκρεμεί και δεν έχει προσδιορισθεί η ημερομηνία συζητήσεώς της. Με την κρινόμενη αίτηση ζητείται, όπως προεκτέθηκε, η ακύρωση της «σιωπηρής απορρίψεως» του αιτήματος του αιτούντος.

9. Επειδή, κατά την κρατήσασα στο Τμήμα γνώμη, εφόσον με την υπ' αριθμ. 113961/4192/13.11.2004-24.5.2006 κανονιστική απόφαση, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 24.5.2006 (Β' 647) και έκτοτε έλαβε νόμιμη υπόσταση, η προθεσμία αποφάνσεως των Επιτροπών Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων περιφέρειας Αττικής ορίσθηκε σε 12 μήνες, η προσφυγή δε του παρεμβαίνοντος κατατέθηκε ενώπιον της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Εφετείου Αθηνών στις 11.9.2006, κατά τον χρόνο καταθέσεως στην Επιτροπή αυτή, (8-3-2007) της αιτήσεως του ήδη αιτούντος για την χορήγηση βεβαιώσεως περί της σιωπηρής απορρίψεως από αυτήν της προσφυγής του παρεμβαίνοντος αλλά και κατά τον χρόνο ασκήσεως της κρινόμενης αιτήσεως στις 25.6.2007, δεν είχε παρέλθει η προθεσμία αποφάνσεως της εν λόγω Επιτροπής και συνεπώς δεν είχε συντελεσθεί «σιωπηρή απόρριψη» της προσφυγής αυτής. Επομένως, η κρινόμενη αίτηση θα πρέπει να απορριφθεί, ως απαράδεκτη. Κατά τη γνώμη, όμως, της μειοψηφίας, εφόσον η 113961/4192/13.11.2004-24.5.2006 απόφαση είναι ανίσχυρη, ως στερούμενη εξουσιοδοτικού ερείσματος, η προθεσμία αποφάνσεως της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής ήταν το προβλεπόμενο στο άρθρο 14 παρ. 3 του ν. 998/1979 τρίμηνο, το οποίο είχε ήδη παρέλθει κατά το χρόνο καταθέσεως του αιτήματος του αιτούντος για τη χορήγηση βεβαιώσεως περί της σιωπηράς απορρίψεως της προσφυγής του παρεμβαίνοντος. Συνεπώς, κατά τη γνώμη αυτή, η κρινόμενη αίτηση δεν είναι απαράδεκτη εκ του λόγου τούτου.

10. Επειδή, ενόψει της σημασίας του ζητήματος του κύρους της προαναφερθείσης υπ' αριθμ. 113961/4192/13.11.2004-24.5.2006 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί προς εκδίκαση στο Τμήμα υπό επταμελή σύνθεση, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 14 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), να οριστεί εισηγητής ενώπιον αυτής η Πάρεδρος Ο. Παπαδοπούλου και δικάσιμος η 1-10-2008.

ΣτΕ 1935/2008

[Κατεδάφιση αυθαίρετων κτισμάτων σε έκταση αναδασωτέα,
η οποία χαρακτηρίστηκε επιγενόμενα ως μη δασική]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Θ. Αραβάνης*

Δικηγόροι: *Β. Κουρούμαλης, Γ. Βογιατζής*

Η διαδικασία για την κήρυξη εκτάσης ως αναδασωτέας και η διαδικασία χαρακτηρισμού ή μη έκτασης ως δάσους (ή δασικής εκτάσεως) είναι διαφορετικές. Η αναδάσωση αποβλέπει στην αποκατάσταση ή ανάκτηση φυσικού κεφαλαίου, δηλαδή του δασικού οικοσυστήματος που καταστράφηκε, και διακρίνεται σαφώς από τη διαδικασία έγκυρης διαπιστώσεως ότι ορισμένη έκταση αποτελεί ή όχι δασικό οικοσύστημα.

Εφ' όσον ορισμένη έκταση εμπίπτει σε περιοχή, η οποία κατά το Σύνταγμα έχει κηρυχθεί αναδασωτέα με απόφαση που δεν έχει ανακληθεί ή ακυρωθεί, δεν λαμβάνονται υπ' όψη μεταγενέστερη πράξη του δασάρχη και απόφαση της ΕΕΔΑ για το χαρακτηρισμό της. Οι τελευταίες εκδόθηκαν από όργανα που δεν είχαν πλέον αρμοδιότητα να αποφανθούν σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979.

Κατά τη μειοψηφία, οι αποφάσεις του δασάρχη και της ΕΕΔΑ, αν και εκδόθηκαν

αναρμοδίως κατά χρόνο, πρέπει να συνεκτιμώνται με τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, αν περιλαμβάνονται σ' αυτές πραγματικά στοιχεία που μπορεί να κλονίσουν τη διαπίστωση της διοίκησης για το χαρακτήρα της έκτασης ως δασικού οικοσυστήματος που καταστράφηκε. (Παραπομπή στην Επταμελή)

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, το άρθρο 71 του ν. 998/1979 (Α' 289), όπως αντικαταστάθηκε με την παραγρ. 1 του άρθρου 46 του ν. 2145/1993 (Α' 88), ορίζει τα εξής: «1. Εργολάβοι, υπεργολάβοι, κατασκευαστές, οι εντολείς τους και κάθε τρίτος που επιχειρεί άνευ δικαιώματος η καθ' υπέρβαση των υπό του παρόντος νόμου προβλεπομένων εξαιρέσεων, την ανέγερση οιασδήποτε κτίσματος ή κατασκευάσματος, οριστικής ή προσωρινής μορφής, ή πραγματοποιεί οιασδήποτε φύσεως εγκατάσταση εντός δάσους ή δασικής εκτάσεως, δημόσιας ή ιδιωτικής, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή. 2. Κατά των παραβατών της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλεται υποχρεωτικώς δήμευσις των προϊόντων των ως άνω αξιοποιούνων πράξεων ως και των αντικειμένων, τα οποία εχρησίμευσαν ή ήσαν προορισμένα προς τέλεσιν αυτών. Η δασική αρχή διατάσσει, και εν αρνήσει του υπόχρεου, εκτελεί άνευ ετέρας διατυπώσεως την κατεδάφισιν των κτισμάτων». Εξ άλλου, το άρθρο 114 του ν. 1892/1990 (Α' 101) ορίζει τα εξής: «1. Απαγορεύεται η ανέγερση οικοδομών, κτισμάτων και πάσης φύσεως εγκαταστάσεων εντός δημοσίων ή ιδιωτικών δασών ή δασικών ή αναδασωτέων εκτάσεων, που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαϊά... 2. Ανεγερθείσες ή ανεγειρόμενες οικοδομές, κτίσματα και πάσης φύσεως εγκαταστάσεις στις ανωτέρω εκτάσεις κατεδαφίζονται υποχρεωτικά κατόπιν αποφάσεως του οικείου νομάρχη από την τεχνική υπηρεσία της νομαρχίας με την συνδρομή της δασικής υπηρεσίας. 3 (όπως η παραγρ. αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 45 παραγρ. 1 του ν. 2145/1993). Η απόφαση περί κατεδαφίσεως εκδίδεται μετά από κλήτευση, προ δύο (2) τουλάχιστον εργασίμων ημερών, του φερομένου ως κυρίου ή νομέα ή κατόχου ή του εργολάβου της οικοδομής, του κτίσματος ή της εγκαταστάσεως. Η κλήτευση αυτή ενεργείται κατά

τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας... Κατά της αποφάσεως του νομάρχη περί κατεδαφίσεως επιτρέπεται προσφυγή ενώπιον του προέδρου του διοικητικού πρωτοδικείου της τοποθεσίας του ακινήτου, εντός πέντε (5) ημερών από την κοινοποίησή της στον προσφεύγοντα ή από την τοιχοκόλλησή της στο κτίσμα ... 6. Οι προηγούμενες παράγραφοι 2 έως και 5 εφαρμόζονται αναλόγως και για περιπτώσεις κατεδαφίσεως κτιρίων ή εγκαταστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 71 του ν. 998/1979». Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, προϋπόθεση για τη νομιμότητα διαταγής κατεδαφίσεως αυθαίρετου κτίσματος είναι, μεταξύ άλλων, η διαπίστωση της ανεγέρσεως του εντός δάσους ή δασικής ή αναδασωτέας εκτάσεως. Η σχετική κρίση της Διοικήσεως πρέπει, εν όψει των συνεπειών της, να είναι πλήρως αιτιολογημένη, η αιτιολογία δε αυτή μπορεί να προκύπτει και από τα στοιχεία του φακέλου (ΣΕ 895/05, 171/2003, 1165/2002 κ.ά.).

3. Επειδή, περαιτέρω, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 117 παρ. 3 του Συντάγματος και 38 παρ. 1 και 41 παρ. 1 του ν. 998/1979, συνάγεται ότι κάθε αποψιλούμενη δασική έκταση, δημόσια ή ιδιωτική, κηρύσσεται υποχρεωτικώς αναδασωτέα με απόφαση του αρμόδιου νομάρχη, και ήδη του γενικού γραμματέα περιφέρειας [ν. 2503/1997 (Α' 107)], με μόνη την αντικειμενική διαπίστωση της συνδρομής των κατά την ανωτέρω συνταγματική διάταξη προϋποθέσεων (ΣΕ 2116/06 κ.ά.). Εξ άλλου, με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 998/1979 προβλέπεται προσωρινή, μέχρι να καταρτισθεί δασολόγιο, διαδικασία χαρακτηρισμού εκτάσεως ως δασικής ή μη με απόφαση του αρμόδιου δασάρχη, η οποία υπόκειται στην κρίση των αρμόδιων επιτροπών επιλύσεως δασικών αμφισβητήσεων κατόπιν τηρήσεως της σχετικής ενδικοφανούς διαδικασίας. Όπως έχει κριθεί, οι δύο αυτές διαδικασίες, δηλαδή η διαδικασία κηρύξεως εκτάσεως ως αναδασωτέας και η διαδικασία χαρακτηρισμού εκτάσεως ως δάσους (ή δασικής εκτάσεως) ή μη, είναι κατ' αρχήν διακεκριμένες μεταξύ τους. Ειδικότερα, η κήρυξη εκτάσεως ως αναδασωτέας επιβάλλεται, κατά το Σύνταγμα και το νόμο, υποχρεωτικώς, με σκοπό να ανακτήσει η συγκεκριμένη έκταση τον χαρακτήρα της ως δάσους ή δασικής εκτάσεως, τον οποίο απώλεσε για ένα από τους λόγους που μνημονεύονται στο άρθρο 117 παρ. 3 του Συντάγματος. Πρόκειται, δηλαδή, για διαδικασία αποκαταστάσεως ή ανακτήσεως φυσικού κεφαλαίου που καταστράφηκε, δηλαδή του δασικού οικοσυστήματος, η οποία διακρίνεται σαφώς από τη διαδικασία έγκυρης διαπιστώσεως ότι ορισμένη έκταση αποτελεί ή όχι δασικό οικοσύστημα. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 998/1979, το αρμόδιο όργανο προβαίνει, και μάλιστα

προσωρινά, μέχρι να καταρτισθεί δασολόγιο, στην έγκυρη διαπίστωση εάν μία έκταση αποτελεί ή όχι, κατά τον χρόνο ασκήσεως της αρμοδιότητάς του, δασικό οικοσύστημα προκειμένου να παρασχεθεί η κατά το Σύνταγμα οφειλόμενη στην έκταση αυτή προστασία. Τούτων παρέπεται ότι, αν ο δασάρχης, ασκώντας την κατά το άρθρο 14 του ν. 998/1979 αρμοδιότητά του, διαπιστώσει ότι μια έκταση, η οποία είχε κατά το παρελθόν δασικό χαρακτήρα, τον έχει απολέσει για λόγο αναγόμενο στο άρθρο 117 παρ. 3 του Συντάγματος και στο άρθρο 38 του ν. 998/1979, οφείλει να απόσχει του χαρακτηρισμού και να παραπέμψει την υπόθεση στον αρμόδιο για την κήρυξη αυτής ως αναδασωτέας γενικό γραμματέα περιφέρειας, σύμφωνα με το άρθρο 41 παρ. 3 του ν. 998/1979. Αντιστρόφως, εάν έχει προηγηθεί η κήρυξη εκτάσεως ως αναδασωτέας, δηλαδή ως καταστραφέντος δασικού οικοσυστήματος το οποίο χρήζει αποκαταστάσεως, δεν υπάρχει πλέον έδαφος χαρακτηρισμού της εκτάσεως ως δασικής ή μη. Στην περίπτωση αυτή, τα όργανα του άρθρου 14 του ν. 998/1979, δεσμευόμενα από την πράξη αναδασώσεως, η οποία δεν ελέγχεται παρεμπιπτόντως, οφείλουν είτε να απόσχουν από την έκδοση πράξεως χαρακτηρισμού, είτε να περιορισθούν απλώς στη διαπίστωση ότι η συγκεκριμένη έκταση έχει κηρυχθεί αναδασωτέα και ως εκ του λόγου αυτού αποτελεί δασική έκταση (ΣΕ 838/02 7μ., 3448/07 7μ.).

4. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Η επίδικη έκταση των 785 τ.μ., την οποία η δεύτερη των εφεσίβλητων φέρεται ότι απέκτησε από τον Ν. Πρίφτη εν μέρει με αγορά, το 1981, και εν μέρει με άτυπη συμφωνία, αποτελεί τμήμα μείζονος εκτάσεως 2.000 τ.μ., η οποία είχε παραχωρηθεί στον Ν. Πρίφτη με τον υπ' αριθ. 197/1955 οριστικό τίτλο κυριότητας του Δασάρχη Λαυρίου για μόνιμη δενδροκομική καλλιέργεια, δυνάμει των διατάξεων του α.ν. 857/1937 (Α' 367). Περαιτέρω, η επίδικη έκταση εμπίπτει στον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού του Σουνίου, ο οποίος ιδρύθηκε με το άρθρο 17 του ν.δ. 996/1971 (Α' 192) και οριοθετήθηκε με το π.δ. 182/1974 (Α' 80), ενώ η ευρύτερη έκταση του Δρυμού κηρύχθηκε αναδασωτέα με την απόφαση 173/ 22.1.1985 της Νομάρχου Ανατολικής Αττικής (Δ' 45), τροποποιητική και διευκρινιστική της αποφάσεως 85168/16.11.1922 του Υπουργού Γεωργίας (Β' 70), με την παραγρ. 3 της οποίας είχε κηρυχθεί αναδασωτέο ολόκληρο το σύμπλεγμα των δασών της Λαυρεωτικής. Με την απόφαση 3205/18.9.1998 του Δασάρχη Λαυρίου, η οποία εκδόθηκε κατόπιν της από 17.8.1998 αιτήσεως χαρακτηρισμού, κατ' άρθρο 14 του ν. 998/1979 της δεύτερης των εφεσίβλητων, η επίδικη έκταση των 785 τ.μ.

χαρακτηρίσθηκε ως εκχερσωθείσα δασική έκταση εμπίπτουσα στις διατάξεις του άρθρου 3 παραγρ. 2 και 5 του ν. 998/1979, η δεύτερη των οποίων ορίζει ότι στις διατάξεις του νόμου αυτού υπάγονται και οι εκτάσεις που έχουν κηρυχθεί δασωτές ή αναδασωτές. Περαιτέρω, σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου (βλ. από 4.11.1998 έκθεση αυτοψίας, από 3.11.1998 πρωτόκολλο μηνύσεως, από 2.9.1998, 1.10.1998 και 7.10.1998 εκθέσεις φωτοερμηνείας αεροφωτογραφιών των ετών 1945, 1973, 1978 και 1984), οι εφεισίβλητοι, από το 1981 έως το 1998, αποψίλωσαν σταδιακά την επίδικη έκταση, που καλυπτόταν προηγουμένως από δασική βλάστηση αειφύλλων πλατύφυλλων, και ανήγειραν αυθαίρετα α) διώροφη οικία με ημιπόγειο, διαστάσεων 9,6 X 8,9 μ., και δύο βεράντες με κεραμοσκεπή, ανατολικά και δυτικά του κτίσματος, διαστάσεων 9,6 X 2,2 μ. και 9;6 X 2,2 μ. αντίστοιχα, β) δύο τιμεντόλιθους, συνολικού μήκους 118,0 μ. και μέσου ύψους 2,0 μ., δ) σιδερένια πόρτα, πλάτους 3,5 μ., ε) σιδερένια κρεβατίνα, διαστάσεων 9,0 X 6,0 μ., και στ) παρτέρια από μπετόν, φύτεψαν δε εντός αυτής οπωροφόρα δένδρα και άλλα κηπευτικά. Εν όψει τούτων, με το έγγραφο 4132/16.11.1998 του Δασάρχη Λαυρίου οι εφεισίβλητοι εκλήθησαν να απομακρύνουν τις αυθαίρετες κατασκευές, επειδή όμως δεν συμμορφώθηκαν εκδόθηκε, κατόπιν σχετικής προτάσεως του αυτού Δασάρχη (4517/14.12.1998), η προσβληθείσα ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου απόφαση 5456/98/30.8.2000 του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής, με την οποία αποφασίσθηκε η κατεδάφιση των ως άνω αυθαίρετων κατασκευών. Η πράξη αυτή ακυρώθηκε με την εκκαλούμενη απόφαση, για το λόγο ότι η επίδικη έκταση, που είχε παραχωρηθεί για δενδροκομική καλλιέργεια στον δικαιοπάροχο της εφεισίβλητης, διέπεται σύμφωνα με το παραχωρητήριο από τις διατάξεις του α.ν. 857/1937, οι οποίες προβλέπουν διαφορετική διαδικασία και συνέπειες από αυτές των άρθρων 71 του ν. 998/1979 και 114 του ν. 1892/1990.

5. Επειδή, με την κρινόμενη έφεση του Δημοσίου αμφισβητείται η κρίση της εκκαλουμένης αποφάσεως, ενώ οι εφεισίβλητοι με το υπόμνημά τους υποστηρίζουν ότι ορθώς ακυρώθηκε η προσβληθείσα πράξη, επικαλούνται δε και προσκομίζουν, μεταξύ άλλων, την υπ' αριθ. 37/2003 τελεσίδικη (βλ. έγγραφο 718/1.3.2004 του Δασαρχείου Λαυρίου) απόφαση της πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων, με την οποία ακυρώθηκε η προαναφερθείσα πράξη χαρακτηρισμού του Δασάρχη Λαυρίου και η επίδικη έκταση χαρακτηρίσθηκε ως αγροτική.

6. Επειδή, κατά τη γνώμη που εκράτησε στο Τμήμα, εφ' όσον η επίδικη έκταση

εμπίπτει σε περιοχή, η οποία κατά συνταγματική επιταγή έχει κηρυχθεί αναδασωτέα με απόφαση που δεν έχει ανακληθεί ή ακυρωθεί, δεν είναι ληπτές υπ' όψη, ανεξαρτήτως του περιεχομένου τους, η απόφαση του δασάρχη και ήδη η απόφαση της επιτροπής επιλύσεως δασικών αμφισβητήσεων περί χαρακτηρισμού της εκτάσεως, διότι τα όργανα αυτά δεν είχαν πλέον αρμοδιότητα να αποφανθούν με τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979. Επομένως, κατά τη γνώμη αυτή, η προσβληθείσα πράξη είναι νόμιμη, θα έπρεπε δε για τον λόγο αυτό να γίνει δεκτή η έφεση, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση που έκρινε αντιθέτως και να απορριφθεί η αίτηση ακυρώσεως. Κατά τη γνώμη, όμως, της Προεδρεύουσας Συμβούλου και των Παρέδρων, οι αποφάσεις του δασάρχη και της επιτροπής επιλύσεως δασικών αμφισβητήσεων, αν και εκδόθηκαν αναρμοδίως κατά χρόνο, είναι συνεκτιμητέες με τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, από την άποψη αν περιλαμβάνονται σ' αυτές πραγματικά στοιχεία που δύνανται, ενδεχομένως, να κλονίσουν τη διαπίστωση της Διοικήσεως όσον αφορά το χαρακτήρα της επίδικης εκτάσεως ως καταστραφέντος δασικού οικοσυστήματος. Εν όψει όμως της σημασίας του τιθέμενου ζητήματος, το Τμήμα κρίνει ότι η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος και να ορισθεί δικάσιμος η 1.10.2008 και εισηγητής ο Πάρεδρος Θ. Αραβάνης.

Σημείωμα

1. Με την σχετικά πρόσφατη απόφαση 3448/2007 το Δικαστήριο είχε κρίνει τα ακόλουθα: Η διαδικασία για το χαρακτηρισμό ή μη έκτασης ως δάσους (ή δασικής έκτασης) από τον οικείο δασάρχη είναι διαφορετική από τη διαδικασία κήρυξης εκτάσεως ως αναδασωτέας, η οποία γινόταν προηγουμένως από το νομάρχη και ήδη ανήκει στην αρμοδιότητα του γενικού γραμματέα περιφέρειας. Εάν ο δασάρχης, ασκώντας την κατά το άρθρο 14 του ν. 998/1979 αρμοδιότητά του, διαπιστώσει ότι μια έκταση, η οποία είχε κατά το παρελθόν δασικό χαρακτήρα τον απώλεσε για κάποιον από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 117 παρ. 3 του Συντάγματος

και στο άρθρο 38 του ν. 998/79, οφείλει να απέχει από το χαρακτηρισμό και να παραπέμψει την υπόθεση στο αρμόδιο για την κήρυξη αυτής ως αναδασωτέας όργανο. Αντίθετα, εάν έχει προηγηθεί η κήρυξη εκτάσεως ως αναδασωτέας, δηλαδή ως καταστραφέντος δασικού οικοσυστήματος που καταστράφηκε και πρέπει να αποκατασταθεί, δεν υπάρχει πλέον έδαφος χαρακτηρισμού της ως δασικής ή μη. Εάν, εξ άλλου, έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία χαρακτηρισμού και έχει καταλήξει στη διαπίστωση ότι η συγκεκριμένη έκταση δεν έχει τον χαρακτήρα δάσους ή δασικής εκτάσεως, τότε δεν υπάρχει δυνατότητα κήρυξής της ως αναδασωτέας, εκτός εάν υπάρξουν νεότερα στοιχεία που δεν είχαν τεθεί υπόψη της Διοικήσεως, όταν προέβαινε στον χαρακτηρισμό ή η έκταση αυτή αποκτήσει δασική μορφή μετά από τον χαρακτηρισμό της ως μη δασικής. Στην τελευταία περίπτωση, πρέπει να υπάρχει στην πράξη αναδάσωσης ή στα στοιχεία του φακέλου ειδική αιτιολογία, από την οποία να προκύπτει, ότι στη συγκεκριμένη έκταση αναπτύχθηκε μεταγενέστερα δασική βλάστηση τέτοιας μορφής, ώστε να μπορεί να χαρακτηρισθεί ως δάσος ή δασική έκταση, καθώς και ότι η δασική αυτή βλάστηση καταστράφηκε από πυρκαϊά ή αποψιλώθηκε με άλλο τρόπο.

2. Στο σχετικό σημείωμά μας επισημάναμε ότι με την απόφαση αυτή εμπλουτίζεται η νομολογία ως προς τη σχέση αφενός της κήρυξης ορισμένης έκτασης ως αναδασωτέας σύμφωνα με τη συνταγματική επιταγή του άρθρου 117 παρ. 3 Συντ. (και τα άρθρα 38 και 41 του ν. 998/1979) και αφετέρου του χαρακτηρισμού της ως δάσους ή δασικής έκτασης κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 14 του ίδιου νόμου που προβλέπουν τη σχετική ενδικοφανή διαδικασία. Επίσης, ότι το Δικαστήριο κινούνταν προς την κατεύθυνση της νομολογίας του που παγιώθηκε μετά την αντιμετώπιση των συναφών ζητημάτων για πρώτη φορά με την απόφαση ΣΤΕ 838/2002 της επταμελούς σύνθεσης. Η ΣΤΕ 3448/2007 διευκρίνισε επιπλέον ότι η ολοκλήρωση της ενδικοφανούς διαδικασίας χαρακτηρισμού που προβλέπεται στο άρθρο 14 του ν. 998/1979, με τον μη χαρακτηρισμό ορισμένης έκτασης ως δάσους ή δασικής έκτασης, δεν σημαίνει ότι αποκλείεται, άνευ ετέρου, η κήρυξή της στο μέλλον ως αναδασωτέας. Η σχετική δυνατότητα εξαρτάται από την ύπαρξη των αναγκαίων πραγματικών και νομικών προϋποθέσεων -την επιγενόμενη ανάπτυξη δασικής βλάστησης, που προϋποθέτει την παρέλευση ικανού χρόνου από την έκδοση της πράξης (μη) χαρακτηρισμού, και την καταστροφή της βλάστησης εξαιτίας πυρκαϊγιάς ή την αποψίλωσή της-, οι οποίες πρέπει να αναφέρονται στη σχετική διοικητική πράξη ή να προκύπτουν από τα στοιχεία του φακέλου.

3. Ενώ λοιπόν θα περίμενε κανείς ότι είχαν αντιμετωπισθεί όλες οι βασικές πτυχές του ζητήματος με γνώμονα την προστασία των δασικών οικοσυστημάτων, η εξεταζόμενη απόφαση ανακινεί το πρόβλημα προς την αντίθετη κατεύθυνση. Το Δικαστήριο εξέτασε δηλαδή ενπροκειμένω, άν έκταση που έχει κηρυχθεί αναδασωτέα υπόκειται στην ενδικοφανή διαδικασία χαρακτηρισμού, και αν μάλιστα είναι δυνατόν να χαρακτηριστεί μη δασική.

4. Κατά την πάγια νομολογία δεν επιτρέπεται ανάλογη προσέγγιση και κατανόηση του ζητήματος. Το αρμόδιο όργανο της Διοίκησης που επιλαμβάνεται στο πλαίσιο της ενδικοφανούς διαδικασίας για τον χαρακτηρισμό ήδη αναδασωτέας έκτασης είναι *ratione temporis* αναρμόδια. Υποστηρίχθηκε ωστόσο και η άποψη ότι πρέπει σε κάθε περίπτωση να συνεκτιμώνται πραγματικά στοιχεία που λήφθηκαν υπόψη -από την αναρμόδια έστω διοίκηση- κατά τον επιγενόμενο χαρακτηρισμό, εφόσον κλονίζουν τη διαπίστωση για το χαρακτήρα της έκτασης ως δασικού οικοσυστήματος που καταστράφηκε. Η απόφαση της μείζονος σύνθεσης θα τάμει το ζήτημα, η σημασία του οποίου είναι προφανής για την προστασία και τη διαχείριση του δασικού πλούτου.

Μαρία Φλώρου

Δικηγόρος

ΣτΕ 1824/2008

[Παράνομη παράταση λειτουργίας λατομείου]

Πρόεδρος: *Κ. Μενουδάκος*

Εισηγητής: *Αντ. Ντέμσιας*

Δικηγόροι: *Γρ. Καλαβρός*

Η συνέχιση της λειτουργίας των λατομείων κατά την παρ. 5 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993 είναι επιτρεπτή για τον αποκλειστικό σκοπό της αποκατάστασης της αλλοίωσης και βλάβης του περιβάλλοντος που προκλήθηκε από τη λειτουργία τους. Υπό την έννοια αυτή και μόνο η ανωτέρω διάταξη είναι σύμφωνη με το άρθρο 24 του Συντάγματος, υπό τον πρόσθετο όρο ότι θα προηγηθεί η σύνταξη μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.

Οι διατάξεις που προβλέπουν διετή και τριετή παράταση λειτουργίας λατομικού χώρου, δεν έχουν την έννοια ότι η αρμόδια για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων αρχή οφείλει να εξαντλεί σε κάθε περίπτωση τις εν λόγω προθεσμίες. Παρέχουν στα αρμόδια όργανα την ευχέρεια να εκτιμήσουν, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες κάθε περιπτώσεως, το μέγεθος του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για την επίτευξη του σκοπού της περιβαλλοντικής αποκατάστασης του λατομικού χώρου. Εξάλλου, η κατά και τις ανωτέρω διατάξεις λειτουργία λατομείου επιτρέπεται μόνο για όσο χρόνο ισχύει η σχετική έγκριση περιβαλλοντικών όρων.

Βασικές σκέψεις

4. Επειδή, στο άρθρο 20 του ν. 2115/1993 "Τροποποίηση, αντικατάσταση και συμπλήρωση διατάξεων του ν. 1428/1984 "Εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών

και άλλες διατάξεις" (Α' 15/15.2.1993), ο οποίος άρχισε να ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 35), ορίζονται τα εξής: "1. ... 5. Οι αποδεδειγμένα εκμεταλλευόμενοι δημόσια λατομεία αδρανών υλικών, τα οποία κατά την έναρξη ισχύος του ν. 1428/1984 λειτουργούσαν με σύμβαση μισθώσεως ή άδεια εκμεταλλεύσεως, η οποία έχει ήδη λήξει, συνεχίζουν τη δραστηριότητά τους στους χώρους αυτούς για μια διετία με κύριο σκοπό την αποκατάσταση του περιβάλλοντος, σύμφωνα με ειδική μελέτη που υποβάλλεται εντός τριών (3) μηνών και εγκρίνεται από τους Υπουργούς Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας με τη διαδικασία της Κ.Υ.Α. 62269/5387/24.10.1990. Η λειτουργία των λατομείων αυτών δύναται να παρατείνεται για μία τριετία, το πολύ, με τις προϋποθέσεις του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 8 του παρόντος άρθρου. ... 6. ... 7. ... 8. ... Η υπό του προηγούμενου εδαφίου προβλεπόμενη περίοδος των δύο (2) ετών μπορεί να παραταθεί για τρία (3) το πολύ έτη, με απόφαση του αρμόδιου νομάρχη ύστερα από έγκριση του Υπουργού Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου, εφόσον αποδεδειγμένα εξακολουθεί να συντρέχει μία από τις εξής προϋποθέσεις: α.... β. δεν έχει ολοκληρωθεί η αποκατάσταση του περιβάλλοντος του λατομικού χώρου, σύμφωνα με ειδική μελέτη, που θα εγκριθεί από τους Υπουργούς Ενέργειας και Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, με τη διαδικασία της Κ.Υ.Α. 69269/5387/24.10.1990. ...". Εξάλλου, με το άρθρο 1 του από 31.8/20.10.1978 π. δ/τος "Περί καθορισμού ζωνών ρυθμίσεων και προστασίας της περιοχής του όρους Υμηττού" (Δ' 544) καθορίσθηκαν "ζώναι Α και Β ρυθμίσεως και προστασίας του όρους Υμηττού", ενώ με το άρθρο 2 του ίδιου π. δ/τος, όπως τροποποιήθηκε με το από 17/27.3.1981 όμοιο (Δ' 167), ορίσθηκε ότι "1. Η ως άνω ζώνη Α καθορίζεται ως περιοχή αναψυχής, περιπάτου και υγείας, εντός της οποίας επιτρέπεται η δόμησις μόνον κτιρίων αναψυχής και πολιτιστικών εκδηλώσεων. 2. ... 6. Απαγορεύεται εντός της ζώνης Α η ανόρυξις και εκμετάλλευσις μεταλλείων και λατομείων πλην των ήδη νομίμως λειτουργούντων και μέχρι λήξεως της αδείας των, ως και πάσα ετέρα επέμβασις, η οποία θα κατέστρεφε το γεωφυσικό ανάγλυφο".

5. Επειδή, η επακολουθήσασα Κοινή Απόφαση 82283/1.8.1996 των Υπουργών Ανάπτυξης, Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε., Γεωργίας και Πολιτισμού (Β' 713/20.8.1996), η οποία άρχισε να ισχύει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 3) και εκδόθηκε κατ' επίκληση, μεταξύ άλλων, των Νόμων 1428/1984 και 2115/1993, όρισε με το άρθρο 1 τα εξής: "1. Επιχειρήσεις λατομείων που λειτουργούν στον Νομό

Αττικής κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 45 και 57 του Ν. 998/79, εντός των κατ' άρθρο 3 του ν. 998/79 δημοσίων δασών ή δασικών εκτάσεων, δύνα[ν]ται να υποβάλλουν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός μηνός από την έναρξη ισχύος της παρούσας, αίτηση στο Υπουργείο Γεωργίας ... για χορήγηση ειδικής έγκρισης επέμβασης από τον Υπουργό Γεωργίας σε έκταση επιφανείας μέχρι 10 στρεμμάτων, συνεχόμενη με την έκταση του λατομικού χώρου. Η ειδική έγκριση επέμβασης χορηγείται μόνο μέχρι δύο έτη. 2. Οι υποβάλλοντες την κατά τα ανωτέρω αίτηση, οφείλουν προκειμένου να εξετασθεί η αίτησή τους να υποβάλλουν εντός δύο (2) μηνών από της εκπνοής της κατά τα ανωτέρω προθεσμίας: α. ... β. Σχετική μελέτη αποκατάστασης και περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με την ΚΥΑ 69269/5387/90 (ΦΕΚ Β' 676) ... Μαζί με την μελέτη συνυποβάλλεται και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα έργων και εργασιών σταδιακής αποκατάστασης του συνόλου του λατομικού χώρου, που θα εγκρίνεται από την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ που θεωρεί και την μελέτη. Το χρονοδιάγραμμα αποκατάστασης ολοκληρώνεται εντός του χρόνου ισχύος της ειδικής έγκρισης επέμβασης. Η τήρηση του χρονοδιαγράμματος αποκατάστασης θα πιστοποιείται κάθε έξι (6) μήνες από τον Οργανισμό Αθήνας, γ. ...". Η ανωτέρω κανονιστική υπουργική απόφαση ακυρώθηκε με την υπ' αριθμ. 3938/1998 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, δημοσιευθείσα στις 5.10.1998, με την προέχουσα αιτιολογία ότι "εκδόθηκε χωρίς ειδική εξουσιοδότηση νόμου, διότι ούτε οι διατάξεις των νόμων που επικαλείται κατά τρόπο γενικό και αόριστο στο προοίμιο της (νόμοι 998/1979, 1428/1984, 2115/1993), ούτε άλλη διάταξη νόμου, παρέχουν εξουσιοδοτικό έρεισμα στην πράξη αυτή".

6. Επειδή, κατά την έννοια των διατάξεων που παρατίθενται στην τέταρτη σκέψη, ερμηνευομένων υπό το φως του άρθρου 24 του Συντάγματος, η συνέχιση της λειτουργίας των λατομείων της παραγρ. 5 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993 είναι επιτρεπτή προς τον αποκλειστικό σκοπό της αποκαταστάσεως της επενεχθείσης εκ της προηγούμενης λειτουργίας τους αλλοιώσεως και βλάβης του περιβάλλοντος. Υπό την έννοια αυτή και μόνο η ανωτέρω διάταξη είναι σύμφωνη με το άρθρο 24 του Συντάγματος, υπό τον πρόσθετο όρο ότι θα προηγηθεί η σύνταξη μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά τη διαδικασία της Κ.Υ.Α. 69269/5387/1990, όπως εκάστοτε ισχύει, η οποία εγκρίνεται από τους κατά την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 20 παρ. 5 του ν. 2115/1993 αρμοδίους υπουργούς. Εντεύθεν έπεται ότι: α) Λατομικές εργασίες μπορούν να εκτελούνται μόνον όπου αυτές απαιτούνται προς αποκατάσταση του τοπίου και του περιβάλλοντος, σύμφωνα προς την εγκεκριμένη μελέτη

περιβαλλοντικών επιπτώσεων και τους επιβληθέντες περιβαλλοντικούς όρους, β) Του νόμου μη διακρίνοντος και ενόψει της σπουδαιότητας του δημοσίου σκοπού της αποκαταστάσεως του περιβάλλοντος, η οποία επιβάλλεται από το άρθρο 24 του Συντάγματος, η δυνατότητα συνεχίσεως της λειτουργίας των λατομείων της παρ. 5 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993 αφορά και λατομεία κείμενα εκτός λατομικών περιοχών, γ) Η κατά το άρθρο 20 παρ. 5 του ν. 2115/1993 συνέχιση της λειτουργίας των ως άνω λατομείων αρχίζει από της εγκρίσεως της υποβληθείσης μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και της επιβολής, δια της σχετικής αποφάσεως, των οικείων περιβαλλοντικών όρων προς αποκατάσταση του λατομικού χώρου, δύναται δε να διαρκέσει μόνο για όσο χρόνο ισχύει η εν λόγω εγκριτική απόφαση, διότι μόνο κατόπιν της εγκρίσεως αυτής και για όσο χρόνο διαρκεί η τελευταία είναι επιτρεπτή η κατά τα ανωτέρω συνέχιση της λειτουργίας των λατομείων (βλ. ΣΤΕ 4813, 4664/1996, 5462/1995 κ.ά.). δ) Ενόψει του όλως εξαιρετικού χαρακτήρα των παρατεθεισών διατάξεων των παρ. 5 και 8 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993, οι οποίες αποβλέπουν, κατά τα εκτεθέντα, αποκλειστικώς στον μόνο θεμιτό κατά το Σύνταγμα σκοπό της αποκαταστάσεως του αλλοιωθέντος από την προηγηθείσα λατομική εκμετάλλευση περιβάλλοντος, οι διατάξεις αυτές που προβλέπουν τις ανωτέρω προθεσμίες (ήτοι τη διετή της παρ. 5 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993 και τη δυνητική τριετή παράταση της, υπό τους όρους της παρ. 8 του ίδιου άρθρου 20) δεν έχουν την έννοια ότι η αρμόδια για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων αρχή οφείλει να εξαντλεί σε κάθε περίπτωση τις εν λόγω προθεσμίες παρέχοντας αυτές ολόκληρες και εφάπαξ στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση, αλλά ότι τα αρμόδια όργανα έχουν την ευχέρεια να εκτιμήσουν, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες κάθε περιπτώσεως, το μέγεθος του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για την επίτευξη του σκοπού της περιβαλλοντικής αποκαταστάσεως του λατομικού χώρου. Εντός του πλαισίου αυτού, η οικεία έγκριση περιβαλλοντικών όρων, προς την οποία οφείλουν να συμμορφώνονται και όλες οι σχετικές με τη λατομική δραστηριότητα διοικητικές πράξεις που εκδίδονται στη συνέχεια, δύναται νομίμως να ορίσει και χρονικά διαστήματα συνεχίσεως της λατομικής δραστηριότητας μικρότερα της διετίας ή τριετίας, αντιστοίχως, όπως επίσης δύναται νομίμως να ορίσει ότι ορισμένες από τις αναγκαίες εργασίες για την αποκατάσταση του λατομικού χώρου πρέπει να ολοκληρωθούν εντός μικρότερου χρονικού διαστήματος από το συνολικώς χορηγούμενο για την ολοκλήρωση των εργασιών αποκαταστάσεως. Περαιτέρω, η αρμόδια αρχή δύναται να παρατείνει, δια νέας εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων και μέχρι συμπληρώσεως, αντιστοίχως, της διετίας ή τριετίας, τις χορηγηθείσες επί

μέρους (τμηματικές) προθεσμίες, μη υπερβαίνοντας σε καμία περίπτωση την προβλεπόμενη αθροιστικώς από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων πενταετία (πρβλ. ΣτΕ 2675/2003 σκ. 9) και τούτο μόνον αν, με ειδική αιτιολογία, βάσει νέας ή συμπληρωματικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, διαπιστωθεί ότι η αρχική εκτίμησή της ως προς το είδος, την ποσότητα και τον αναγκαίο χρόνο εκτέλεσης των απαιτούμενων εργασιών κατέστησε αδύνατη την επίτευξη του σκοπού της αποκατάστασης του λατομικού χώρου εντός του χορηγηθέντος χρόνου. Πάντως, η Διοίκηση δεν μπορεί νομίμως να χορηγήσει τις αναφερθείσες παρατάσεις, αν ο συνολικός χρόνος, κατά τον οποίο η ενδιαφερόμενη επιχείρηση άσκησε ακωλύτως και εν τοις πράγμασι πλήρη δραστηριότητα εντός του λατομικού χώρου μετά την έκδοση της αρχικής εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, είναι ίσος ή μεγαλύτερος από τα ανώτατα όρια των δύο και τριών ετών, αντίστοιχα, όταν πρόκειται για παράταση κάποιας από τις τμηματικές προθεσμίες των παρ. 5 και 8 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993, ή από το άθροισμά τους, όταν πρόκειται για την, κατά την παρ. 8 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993, παράταση επί τριετία της χορηγηθείσης κατά την παρ. 5 του ίδιου άρθρου προθεσμίας.

7. Επειδή, δοθέντος ότι με την υπ' αριθμ. 3938/1998 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ακυρώθηκε η Κ.Υ.Α. 82283/1.8.1996, τυχόν εγκριτικές αποφάσεις μελετών, οι οποίες είχαν εκδοθεί κατ' εφαρμογή της ανωτέρω Κ.Υ.Α. (άρθρο 1 παρ. 1, παρ. 2 περ. β') και αφορούσαν έργα και εργασίες αφενός εκμεταλλεύσεως της κατ' επέκταση προϋφισταμένου λατομικού χώρου παραχωρούμενης εκτάσεως 10 στρεμμάτων (10.000 τ.μ.) και αφετέρου αποκατάστασης τόσο της ανωτέρω εκτάσεως των 10.000 τ.μ. όσο και του συνεχόμενου προς αυτήν προϋφισταμένου λατομικού χώρου, στερήθηκαν αναδρομικώς του κανονιστικού τους ερείσματος. Ως εκ τούτου, ναι μεν οι εν λόγω ατομικές εγκριτικές πράξεις, εφόσον δεν ανακλήθηκαν ή δεν ακυρώθηκαν, δεν απώλεσαν την ισχύ τους, όμως δεν είναι δυνατή η παράταση της ισχύος τους με διοικητική πράξη που εκδίδεται μετά τη δημοσίευση της υπ' αριθμ. 3938/1998 ακυρωτικής αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας. Και τούτο, διότι διοικητική πράξη με το ανωτέρω περιεχόμενο θα ήταν προδήλως αντίθετη προς τις αρχές του κράτους δικαίου, της νομιμότητας της δράσεως της διοικήσεως και της χρηστής διοικήσεως, οι οποίες δεν ανέχονται την ισχύ, πολλώ δε μάλλον την κατά χρόνο επέκταση της ισχύος, νομικών ή πραγματικών καταστάσεων που δημιουργήθηκαν κατά κατάφωρη παραβίαση του δικαίου (πρβλ. ΣτΕ 2177/2004 ολομ.). Κατ' εξαίρεση, και μόνο για την πλήρη αποκατάσταση της παραχωρηθείσης σύμφωνα

με την Κ.Υ.Α. 82283/1.8.1996 πρόσθετης επιφανείας των 10.000 τ.μ., μπορεί να επιτραπεί η ανωτέρω παράταση της λειτουργίας λατομικού χώρου, δεδομένου ότι η ως άνω αποκατάσταση συνιστά αυτοτελή υποχρέωση του εκμεταλλευτή του λατομικού χώρου, απορρέουσα ευθέως από τις σύμφωνες προς το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος διατάξεις της λατομικής νομοθεσίας, οι οποίες επιβάλλουν την αποκατάσταση του λατομικού χώρου και μετά το πέρας της εκμεταλλεύσεως (πρβλ. ΣΤΕ 2191/2006 επτ.-σκ. 6). Στην εξαιρετική αυτή περίπτωση, προς αποφυγή καταστρατηγήσεως από τη Διοίκηση και τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις του αληθούς σκοπού των διατάξεων που επιβάλλουν την αποκατάσταση των λατομικών χώρων, η προαναφερθείσα παράταση μπορεί να επιτραπεί μόνον κατόπιν νέας ή συμπληρωματικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η οποία εγκρίνεται από την αρμόδια αρχή με ιδιαίτερη απόφαση εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, και υπό την προϋπόθεση ότι θα τεκμηριώνεται πλήρως ότι συντρέχουν ειδικοί λόγοι επιβάλλοντες την, για ορισμένο, εντελώς αναγκαίο και μη δυνάμενο να υπερβεί συνολικώς τα δύο έτη-χρόνο, συνέχιση των απολύτως απαραίτητων εργασιών αποκαταστάσεως του ανωτέρω λατομικού χώρου των 10.000 τ.μ. Τέλος, η τυχόν διαπιστούμενη ανάγκη παρατάσεως των εργασιών αποκαταστάσεως του προϋφισταμένου λατομικού χώρου, του συνεχόμενου προς την επιπλέον τούτου παραχωρηθείσα επιφάνεια των 10.000 τ.μ., πρέπει να εξετάζεται σε κάθε περίπτωση υπό το πρίσμα και τις προϋποθέσεις των διατάξεων της λατομικής νομοθεσίας από τις οποίες διέπεται ο χώρος αυτός.

8. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, η αναιρεσείουσα εταιρεία μίσθωσε λατομείο από το Ελληνικό Δημόσιο το 1971 στη θέση "Λαμπρικά" Κορωπίου, το οποίο εκμεταλλεύθηκε δυνάμει της 9530/1980 αδείας του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής επί δεκαετία, η οποία παρατάθηκε διαδοχικά μέχρι 20.2.1993. Κατ' εφαρμογή της κοινής απόφασης 82283/20-8-1996 των υπουργών Ανάπτυξης, ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Γεωργίας και Πολιτισμού, με την οποία προεβλέπετο η δυνατότητα χορηγήσεως από τον υπουργό Γεωργίας ειδικής έγκρισης επέμβασης μέχρι 2 χρόνια σε συνεχόμενη με το λατομείο έκταση 10.000 τ.μ, η αναιρεσείουσα υπέβαλε στο Υ.ΠΕ.ΧΩ,Δ.Ε. την υπ' αριθμ. 84154/20-9-1996 μελέτη αποκατάστασης και περιβαλλοντικών επιπτώσεων καθώς και το υπ' αριθμ. 84155/20-9-96 χρονοδιάγραμμα εργασιών αποκαταστάσεως λατομικού χώρου. Κατόπιν αυτών εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 67691/20-2-1998 κοινή απόφαση του υπουργού Ανάπτυξης, ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., Γεωργίας και Πολιτισμού, με την οποία εγκρίθηκε η μελέτη εκμετάλλευσης λατομικού χώρου αδρανών υλικών έκτασης 10.000 τ.μ. και

αποκατάστασης χώρου έκτασης 484.150 τ.μ της αναιρεσείδουσας Α.Ε., ορίσθηκαν δε, μεταξύ άλλων, και τα εξής: α) « Οι εγκαταστάσεις των σπαστηροτριβείων να λειτουργήσουν μέχρι 20/2/99, ήτοι έξι μήνες μετά τη διαδικασία εξορυκτικής δραστηριότητας. Μετά το χρόνο αυτό και μέσα σε έξι μήνες ολόκληρος ο μηχανολογικός εξοπλισμός θα πρέπει να αποξηλωθεί και απομακρυνθεί ευθύνη της εταιρίας», και β) «Οι ανωτέρω αναφερόμενοι περιβαλλοντικοί όροι ισχύουν μέχρι 20/8/98 για εργασίες εξόρυξης και αποκατάστασης και μέχρι 20/8/2001 μόνο για εργασίες αποκατάστασης». Ακολούθως εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 56033/1146/22-5-1998 απόφαση του υπουργού Γεωργίας, με την οποία εγκρίθηκε η λατομική εκμετάλλευση από την αναιρεσείδουσα δημοσίας δασικής έκτασης 10.000 τ.μ., συνεχόμενη με την μείζονα λατομική έκταση που προαναφέρθηκε, για όσο χρόνο προβλέπεται από την προηγούμενη Κ.Υ.Α. περιβαλλοντικών όρων. Αργότερα, με την υπ' αριθμ. 25552/25-6-1998 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Ανατολ. Αττικής εγκρίθηκε η παράταση λειτουργίας του εν λόγω λατομείου υπό τον όρο τήρησης της κατά τα άνω μελέτης περιβαλλοντικών όρων και των περιορισμών της παραπάνω Κ.Υ.Α. Στη συνέχεια η αναιρεσείδουσα Α.Ε., με την υπ' αριθμ. 5966/8-2-1999 αίτηση της, ζήτησε να της χορηγηθεί άδεια εκμετάλλευσης του λατομείου, με την οποία να επιτρέπεται η διενέργεια εξορυκτικών εργασιών για δύο χρόνια, δηλαδή από 22.5.1998, όταν της χορηγήθηκε η έγκριση επέμβασης στη δασική έκταση των 10.000 τ.μ., μέχρι 22.5.2000, ή διαφορετικά, όπως διατυπώνεται στην ανωτέρω αίτηση, παράταση εξορυκτικών εργασιών για 21 μήνες, αρχόμενη από 20.8.1998. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με την υπ' αριθμ. 6017/11-2-1999 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Ανατολικής Αττικής, με την αιτιολογία ότι με την προμνησθείσα Κ.Υ.Α. ορίστηκε καταληκτική ημερομηνία διενέργειας εξορυκτικών εργασιών η 20.8.98, με το αυτό δε αιτιολογικό απορρίφθηκε και η σχετική ένσταση της αναιρεσείδουσας Α.Ε. με την 2747/18-2-1999 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Εμπορίου που εκδόθηκε με εντολή Υπουργού. Κατόπιν προσφυγής κατά της τελευταίας των ανωτέρω πράξεων εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 5859/2001 απόφαση του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, με την οποία απορρίφθηκε αυτή, με την αιτιολογία ότι η παράταση της λειτουργίας του λατομείου αφορά αποκλειστικά σε απαραίτητες εργασίες αποκαταστάσεως του περιβάλλοντος του λατομείου και όχι στην περαιτέρω εκμετάλλευσή του, έστω και αν η Κ.Υ.Α. (67691/1998) αναφέρεται και σε εξορυκτικές εργασίες, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται σε αυτές της αποκαταστάσεως, η διάρκεια των οποίων ορίστηκε με την Κ.Υ.Α. μέχρι 20.8.2001 δηλαδή είχε χορηγηθεί εξ αρχής σχεδόν τριετής προθεσμία αποκατάστασης του λατομικού χώρου. Κατά της απόφασης

αυτής η ήδη αναιρεσείουσα άσκησε έφεση ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, επί της οποίας εκδόθηκε η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Ειδικότερα, με την απόφαση αυτή απορρίφθηκαν ως αβάσιμοι οι λόγοι εφέσεως ότι μη νομίμως απορρίφθηκε το αίτημα για παράταση της εξορυκτικής δραστηριότητας για 21 ακόμη μήνες και ότι η παράταση αυτή έχει αφετηρία την 20.8.1998, με την αιτιολογία ότι «...οι δύο παρατάσεις (διετής και τριετής) ορίζουν απλώς τα απώτατα χρονικά σημεία των εργασιών αποκατάστασης του λατομικού χώρου, στα πλαίσια δε αυτού του σκοπού η διοίκηση μπορεί, εκτιμώντας το μέγεθος των αναγκαίων επεμβάσεων αποκατάστασης που προτείνονται με την ειδική μελέτη και το χρονοδιάγραμμα των εργασιών που υποβάλλονται από τον ενδιαφερόμενο, να περιορίσει τη χρονική διάρκεια των παρατάσεων».

7. Επειδή, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην έκτη σκέψη, οι διατάξεις των παρ. 5 και 8 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993 που προβλέπουν τις ανωτέρω προθεσμίες (διετής και τριετής παράταση) δεν έχουν την έννοια ότι η αρμόδια για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων αρχή οφείλει να εξαντλεί σε κάθε περίπτωση τις εν λόγω προθεσμίες, παρέχοντας αυτές ολόκληρες και εφάπαξ στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση, αλλά παρέχουν στα αρμόδια Όργανα την ευχέρεια να εκτιμήσουν, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες κάθε περιπτώσεως, το μέγεθος του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για την επίτευξη του σκοπού της περιβαλλοντικής αποκαταστάσεως του λατομικού χώρου, ενώ, εξάλλου, η κατά και τις ανωτέρω διατάξεις λειτουργία λατομείου επιτρέπεται μόνο για όσο χρόνο ισχύει η σχετική έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Συνεπώς, νομίμως με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ερμηνεύθηκαν οι σχετικές διατάξεις και ορθώς κρίθηκε ότι νομίμως περιορίσθηκε, με την 6769/20-2-1998 ΚΥΑ, η δοθείσα προθεσμία, ύστερα από εκτίμηση των αναγκαίων επεμβάσεων αποκατάστασης και δεν συντρέχουν λόγοι παρατάσεως της προθεσμίας αυτής, ο περί του αντιθέτου δε λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Ανεξαρτήτως, όμως, από τα παραπάνω, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτό στις σκέψεις 6 και 7, η εξορυκτική δραστηριότητα της αναιρεσείουσας λατομικής επιχειρήσεως δεν μπορούσε νομίμως να παραταθεί πέραν του χρόνου που είχε καθορισθεί με την περί επιβολής των οικείων περιβαλλοντικών όρων Κ.Υ.Α. 67691/20.2.1998 (πρβλ. ΣτΕ 4441/2005 σκ. 13), δηλαδή πέραν της 20-8-1998, παρά μόνον αν, συντρεχουσών των λοιπών προϋποθέσεων παρατάσεως της ισχύος της εν λόγω Κ.Υ.Α., είχε ήδη εκδοθεί προς τούτο νέα πράξη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, βάσει νέας ή συμπληρωματικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που θα

τεκμηρίωνε με ειδική αιτιολογία των ανάγκη παράτασης της εξορυκτικής δραστηριότητας. Δεδομένου όμως ότι, όπως αναφέρεται στην αναιρεσιβαλλομένη απόφαση μέχρι την υποβολή της αίτησης της ήδη αναιρεσείουσας εταιρείας για παράταση της επίμαχης προθεσμίας, η εταιρεία αυτή δεν «είχε υποβάλει προς έγκριση νέα μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων που θα μπορούσε να δικαιολογήσει την παράταση της εξαμήνης προθεσμίας εκτέλεσης των εξορυκτικών εργασιών» ούτε προβάλλει η αναιρεσείουσα ότι ισχυρίσθηκε παραδεκτώως ενώπιον των δικαστηρίων της ουσίας ότι κατά τον χρόνο που κρίθηκε από τη Διοίκηση η αίτηση της για παράταση της άδειας λειτουργίας του λατομείου είχε ήδη εκδοθεί η απαιτούμενη νέα έγκριση περιβαλλοντικών όρων, νομίμως, αν και με διαφορετική αιτιολογία, απορρίφθηκαν τόσο η προσφυγή όσο και η έφεση της, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα με την κρινόμενη αναίρεση, καθώς και η αναίρεση αυτή στο σύνολο της, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

* Ακολουθεί συναφής απόφαση με κοινό σχόλιο του Μ. Χαϊνταρλή.

ΣτΕ 1826/2008

[Παράνομη παράταση λειτουργίας λατομείου]

Πρόεδρος: *Κ. Μενουδάκος*

Εισηγητής: *Αντ. Ντέμσιας*

Είναι παράνομη η νέα παράταση λειτουργίας λατομείου μετά την αρχική εξαμήνη, ώστε να συμπληρωθεί διετία σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 5 του ν. 2115/1993, επειδή δεν προκύπτει από τη σχετική πράξη ή από τα στοιχεία του φακέλου ότι συνέτρεξαν ειδικά αιτιολογούμενοι πραγματικοί λόγοι που καθιστούσαν αδύνατη την ολοκλήρωση των αναγκαίων εξορυκτικών εργασιών εντός του αρχικά εκτιμηθέντος ως απολύτως αναγκαίου χρόνου. Επίσης, επειδή δεν λήφθηκε υπόψη από τη Διοίκηση το γεγονός ότι η λατομική επιχείρηση είχε στο μεταξύ ασκήσει πλήρη και αδιακώλυτη εξορυκτική δραστηριότητα για χρονικό διάστημα περίπου επτά ετών, δηλαδή μεγαλύτερο από το συνολικό χρόνο παράτασης που προβλέπουν οι οικείες διατάξεις. Τέλος, επειδή δεν είχε υποβληθεί νέα ή συμπληρωματική μελέτη ΜΠΕ που να τεκμηριώνει την ανάγκη παράτασης της αρχικής έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για την αποκατάσταση του λατομικού χώρου.

Βασικές σκέψεις

5. Επειδή, στο άρθρο 20 του ν. 2115/1993 «Τροποποίηση, αντικατάσταση και συμπλήρωση διατάξεων του ν. 1428/1984 "Εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών και άλλες διατάξεις"» (Α' 15/15.2.1993), ο οποίος άρχισε να ισχύει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 35), ορίζονται τα εξής: "1. ... 5. Οι αποδεδειγμένα εκμεταλλεζόμενοι δημόσια λατομεία αδρανών υλικών, τα οποία κατά την έναρξη ισχύος του ν. 1428/1984 λειτουργούσαν με σύμβαση μισθώσεως ή άδεια εκμεταλλεύσεως, η οποία έχει ήδη λήξει, συνεχίζουν τη δραστηριότητα τους στους χώρους αυτούς για μια διετία με κύριο σκοπό την αποκατάσταση του περιβάλλοντος, σύμφωνα με ειδική μελέτη που υποβάλλεται εντός τριών (3) μηνών και εγκρίνεται από τους Υπουργούς Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας με τη διαδικασία της Κ.Υ.Α. 62269/5387/24.10.1990. Η λειτουργία των λατομείων αυτών δύναται να παρατείνεται για μία τριετία, το πολύ, με τις προϋποθέσεις του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 8 του παρόντος άρθρου. ... 6. ... 7. ... 8. ... Η υπό του προηγούμενου εδαφίου προβλεπόμενη περίοδος των δύο

(2) ετών μπορεί να παραταθεί για τρία (3) το πολύ έτη, με απόφαση του αρμόδιου νομάρχη ύστερα από έγκριση του Υπουργού Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου, εφόσον αποδεδειγμένα εξακολουθεί να συντρέχει μία από τις εξής προϋποθέσεις: α. ... β. δεν έχει ολοκληρωθεί η αποκατάσταση του περιβάλλοντος του λατομικού χώρου, σύμφωνα με ειδική μελέτη, που θα εγκριθεί από τους Υπουργούς, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, με τη διαδικασία της Κ.ΥΑ 69269/5387/24.10.1990. ...". Εξάλλου, με το άρθρο 1 του από 31.8/20.10.1978 π. δ/τος "Περί καθορισμού ζωνών ρυθμίσεων και προστασίας της περιοχής του όρους Υμηττού" (Δ' 544) καθορίσθηκαν "ζώναι Α και Β ρυθμίσεως και προστασίας του όρους Υμηττού", ενώ με το άρθρο 2 του ίδιου π. δ/τος, όπως τροποποιήθηκε με το από 17/27.3.1981 όμοιο (Δ' 167), ορίσθηκε ότι;"1. Η ως άνω ζώνη Α καθορίζεται ως περιοχή αναψυχής, περιπάτου και υγείας, εντός της οποίας επιτρέπεται η δόμησις μόνον κτιρίων αναψυχής και πολιτιστικών εκδηλώσεων. 2.... 6. Απαγορεύεται εντός της ζώνης Α η ανόρυξις και εκμετάλλευσις μεταλλείων και λατομείων πλην των ήδη νομίμως λειτουργούντων και μέχρι λήξεως της αδείας των, ως και πάσα ετέρα επέμβασις η οποία θα κατέστρεφε το γεωφυσικό ανάγλυφο."

6. Επειδή, η επακολουθήσασα Κοινή Απόφαση 82283/1.8.1996 των Υπουργών Ανάπτυξης, Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε., Γεωργίας και Πολιτισμού (Β' 713/20.8.1996), η οποία άρχισε να ισχύει από τη δημοσίευση της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 3) και εκδόθηκε κατ'επίκληση, μεταξύ άλλων, των Νόμων 1428/1984 και 2115/1993, όρισε με το άρθρο 1 τα εξής: "1. Επιχειρήσεις λατομείων που λειτουργούν στον Νομό Αττικής κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 45 και 57 του Ν. 998/79, εντός των κατ' άρθρο 3 του Ν. 998/79 δημοσίων δασών ή δασικών εκτάσεων, δύνα[ν]ται να υποβάλλουν εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός μηνός από την έναρξη ισχύος της παρούσας, αίτηση στο Υπουργείο Γεωργίας ... για χορήγηση ειδικής έγκρισης επέμβασης από τον Υπουργό Γεωργίας σε έκταση επιφανείας μέχρι 10 στρεμμάτων, συνεχόμενη με την έκταση του λατομικού χώρου. Η ειδική έγκριση επέμβασης χορηγείται μόνο μέχρι δύο έτη. 2. Οι υποβάλλοντες την κατά τα ανωτέρω αίτηση, οφείλουν προκειμένου να εξετασθεί η αίτηση τους να υποβάλλουν εντός δύο (2) μηνών από της εκπνοής της κατά τα ανωτέρω προθεσμίας: α. ... β. Σχετική μελέτη αποκατάστασης και περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με την ΚΥΑ 69269/5387/90 (ΦΕΚ Β' 676) ... Μαζί με την μελέτη συνυποβάλλεται και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα έργων και εργασιών σταδιακής αποκατάστασης του συνόλου του

λατομικού χώρου, που θα εγκρίνεται από την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ που θεωρεί και την μελέτη. Το χρονοδιάγραμμα αποκατάστασης ολοκληρώνεται εντός του χρόνου ισχύος της ειδικής έγκρισης επέμβασης. Η τήρηση του χρονοδιαγράμματος αποκατάστασης θα πιστοποιείται κάθε έξι (6) μήνες από τον Οργανισμό Αθήνας, γ. ...". Η ανωτέρω κανονιστική υπουργική απόφαση ακυρώθηκε με την υπ' αριθμ. 3938/1998 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, δημοσιευθείσα στις 5.10.1998, με την προέχουσα αιτιολογία ότι "εκδόθηκε χωρίς ειδική εξουσιοδότηση νόμου, διότι ούτε οι διατάξεις των νόμων που επικαλείται κατά τρόπο γενικό και αόριστο στο προοίμιο της (νόμοι 998/1979, 1428/1984, 2115/1993), ούτε άλλη διάταξη νόμου, παρέχουν εξουσιοδοτικό έρεισμα στην πράξη αυτή."

7. Επειδή, εξάλλου, με την παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 1650/1986 (Α' 160), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002 (Α' 91/25.4.2002) και άρχισε να ισχύει από τη δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 13), ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για έργα και δραστηριότητες πρώτης (Α) κατηγορίας, για την οποία απαιτείται υποβολή Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, γίνεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση συναρμοδίου υπουργού, πλην δια του τελευταίου εδαφίου της ως άνω διατάξεως του άρθρου 4 παρ. 2 του ν. 1650/1986, όπως ισχύει, ορίσθηκε ότι "Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του κατά περίπτωση συναρμοδίου για το έργο ή τη δραστηριότητα Υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, επιτρέπεται η αρμοδιότητα έκδοσης απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για ορισμένα έργα ή δραστηριότητες της πρώτης (Α) κατηγορίας να μεταβιβάζεται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ...". Σε εκτέλεση της ανωτέρω νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 25535/3281/15.11.2002 Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Υγείας και Πρόνοιας Γεωργίας και Εμπορικής Ναυτιλίας (Β' 1463), στο άρθρο 2 της οποίας ορίζεται ότι "Για τα έργα και τις δραστηριότητες που κατατάσσονται στην υποκατηγορία 2 της κατηγορίας Α' σύμφωνα με την ΗΠ 15393/2332/2002 ΚΥΑ (Β' 1022) η απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 1650/86 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002 εκδίδεται από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας". Σύμφωνα, εξάλλου, με τα οριζόμενα στον Πίνακα 5, Ομάδα 5η, α/α 9, του Παραρτήματος Ι του άρθρου 5 της Κ.Υ.Α. Η.Π.

15393/2332/5.8.2002, το σύνολο των δραστηριοτήτων εξορύξεως αδρανών υλικών, πλην των αποβλεπουσών στην παραγωγή τσιμέντου, ανήκει στην πρώτη κατηγορία και τη 2η υποκατηγορία.

8. Επειδή, κατά την έννοια των διατάξεων που παρατίθενται στην πέμπτη σκέψη, ερμηνευομένων υπό το φως του άρθρου 24 του Συντάγματος η συνέχιση της λειτουργίας των λατομείων της παραγρ. 5 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993 είναι επιτρεπτή προς τον αποκλειστικό σκοπό της αποκαταστάσεως της επενεχθείσης εκ της προηγούμενης λειτουργίας τους αλλοιώσεως και βλάβης του περιβάλλοντος. Υπό την έννοια αυτή και μόνο η ανωτέρω διάταξη είναι σύμφωνη με το άρθρο 24 του Συντάγματος, υπό τον πρόσθετο όρο ότι θα προηγηθεί η σύνταξη μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά τη διαδικασία της Κ.Υ.Α. 69269/5387/1990, όπως εκάστοτε ισχύει, η οποία εγκρίνεται από τους κατά την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 20 παρ. 5 του ν. 2115/1993 αρμοδίους υπουργούς, ήδη δε, κατά τις παρατεθείσες στην έβδομη παράγραφο διατάξεις, από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, κατά το λόγο της αρμοδιότητάς του. Εντεύθεν έπεται ότι: α) Λατομικές εργασίες μπορούν να εκτελούνται μόνον όπου αυτές απαιτούνται προς αποκατάσταση του τοπίου και του περιβάλλοντος, σύμφωνα προς την εγκεκριμένη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων και τους επιβληθέντες περιβαλλοντικούς όρους, β) Του νόμου μη διακρίνοντος και ενόψει της σπουδαιότητας του δημοσίου σκοπού της αποκαταστάσεως του περιβάλλοντος, η οποία επιβάλλεται από το άρθρο 24 του Συντάγματος, η δυνατότητα συνεχίσεως της λειτουργίας των λατομείων της παρ. 5 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993 αφορά και λατομεία κείμενα εκτός λατομικών περιοχών, γ) Η κατά το άρθρο 20 παρ. 5 του ν. 2115/1993 συνέχιση της λειτουργίας των ως άνω λατομείων αρχίζει από της εγκρίσεως της υποβληθείσης μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και της επιβολής, δια της σχετικής αποφάσεως, των οικείων περιβαλλοντικών όρων προς αποκατάσταση του λατομικού χώρου, δύναται δε να διαρκέσει μόνο για όσο χρόνο ισχύει η εν λόγω εγκριτική απόφαση, διότι μόνο κατόπιν της εγκρίσεως αυτής και για όσο χρόνο διαρκεί η τελευταία είναι επιτρεπτή η κατά τα ανωτέρω συνέχιση της λειτουργίας των λατομείων (βλ. ΣΤΕ 4813, 4664/1996, 5462/1995 κ.ά.). δ) Ενόψει του όλως εξαιρετικού χαρακτήρα των παρατεθεισών διατάξεων των παρ. 5 και 8 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993, οι οποίες αποβλέπουν, κατά τα εκτεθέντα, αποκλειστικώς στον μόνο θεμιτό κατά το Σύνταγμα σκοπό της αποκαταστάσεως του αλλοιωθέντος από την προηγηθείσα λατομική εκμετάλλευση περιβάλλοντος, οι διατάξεις αυτές που προβλέπουν τις ανωτέρω

προθεσμίες (ήτοι τη διετή της παρ. 5 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993 και τη δυνητική τριετή παράταση της, υπό τους όρους της παρ. 8 του ίδιου άρθρου 20), δεν έχουν την έννοια ότι η αρμόδια για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων αρχή οφείλει να εξαντλεί σε κάθε περίπτωση τις εν λόγω προθεσμίες παρέχοντας αυτές ολόκληρες και εφάπαξ στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση, αλλά ότι τα αρμόδια όργανα έχουν την ευχέρεια να εκτιμήσουν, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες κάθε περιπτώσεως, το μέγεθος του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για την επίτευξη του σκοπού της περιβαλλοντικής αποκαταστάσεως του λατομικού χώρου. Εντός του πλαισίου αυτού, η οικεία έγκριση περιβαλλοντικών όρων, προς την οποία οφείλουν να συμμορφώνονται και όλες οι σχετικές με τη λατομική δραστηριότητα διοικητικές πράξεις που εκδίδονται στη συνέχεια, δύναται νομίμως, να ορίσει και χρονικά διαστήματα συνεχίσεως της λατομικής δραστηριότητας μικρότερα της διετίας ή τριετίας, αντιστοίχως, όπως επίσης δύναται νομίμως να ορίσει ότι ορισμένες από τις αναγκαίες εργασίες για την αποκατάσταση του λατομικού πρέπει να ολοκληρωθούν εντός μικρότερου χρονικού διαστήματος από το συνολικώς χορηγούμενο για την ολοκλήρωση των εργασιών αποκαταστάσεως. Περαιτέρω, η αρμόδια αρχή δύναται να παρατείνει, δια νέας εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων και μέχρι συμπληρώσεως, αντιστοίχως, της διετίας ή τριετίας, τις χορηγηθείσες επί μέρους (τμηματικές) προθεσμίες, μη υπερβαίνοντας σε καμία περίπτωση την προβλεπόμενη αθροιστικώς από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων πενταετία (πρβλ. ΣτΕ 2675/2003 σκ. 9) και τούτο μόνον αν, με ειδική αιτιολογία, βάσει νέας ή συμπληρωματικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, διαπιστωθεί ότι η αρχική εκτίμηση της ως προς το είδος, την ποσότητα και τον αναγκαίο χρόνο εκτελέσεως των απαιτούμενων εργασιών κατέστησε αδύνατη την επίτευξη του σκοπού της αποκαταστάσεως του λατομικού χώρου εντός του χορηγηθέντος χρόνου. Πάντως, η Διοίκηση δεν μπορεί νομίμως να χορηγήσει τις αναφερθείσες παρατάσεις, αν ο συνολικός χρόνος, κατά τον οποίο η ενδιαφερόμενη επιχείρηση άσκησε ακωλύτως και εν τοις πράγμασι πλήρη δραστηριότητα εντός του λατομικού χώρου μετά την έκδοση της αρχικής εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, είναι ίσος ή μεγαλύτερος από τα ανώτατα όρια των δύο και τριών ετών, αντίστοιχα, όταν πρόκειται για παράταση κάποιας από τις τμηματικές προθεσμίες των παρ. 5 και 8 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993, ή από το άθροισμα τους, όταν πρόκειται για την, κατά την παρ. 8 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993, παράταση επί τριετία της χορηγηθείσας κατά την παρ. 5 του ίδιου άρθρου προθεσμίας.

9. Επειδή, δοθέντος ότι με την υπ' αριθμ. 3938/1998 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ακυρώθηκε η Κ.Υ.Α. 82283/1.8.1996, τυχόν εγκριτικές αποφάσεις μελετών, οι οποίες είχαν εκδοθεί κατ' εφαρμογή της ανωτέρω Κ.Υ.Α. (άρθρο 1 παρ. 1, παρ. 2 περ. β') και αφορούσαν έργα και εργασίες αφενός εκμεταλλεύσεως της, κατ' επέκταση προϋφισταμένου λατομικού χώρου, παραχωρούμενης εκτάσεως 10 στρεμμάτων (10.000 τ.μ.) και αφετέρου αποκαταστάσεως τόσο της ανωτέρω εκτάσεως των 10.000 τ.μ. όσο και του συνεχόμενου προς αυτήν προϋφισταμένου λατομικού χώρου, στερήθηκαν αναδρομικώς του κανονιστικού τους ερείσματος. Ως εκ τούτου, ναι μεν οι εν λόγω ατομικές εγκριτικές πράξεις, εφόσον δεν ανακλήθηκαν ή δεν ακυρώθηκαν, δεν απώλεσαν την ισχύ τους, όμως δεν είναι δυνατή η παράταση της ισχύος τους με διοικητική πράξη που εκδίδεται μετά τη δημοσίευση της υπ' αριθμ. 3938/1998 ακυρωτικής αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας. Και τούτο, διότι διοικητική πράξη με το ανωτέρω περιεχόμενο θα ήταν προδήλως αντίθετη προς τις αρχές του κράτους δικαίου, της νομιμότητας της δράσεως της διοικήσεως και της χρηστής διοικήσεως, οι οποίες δεν ανέχονται την ισχύ, πολλώ δε μάλλον την κατά χρόνο επέκταση της ισχύος, νομικών ή πραγματικών καταστάσεων που δημιουργήθηκαν κατά κατάφωρη παραβίαση του δικαίου (πρβλ. ΣτΕ 2177/2004 ολομ.). Κατ' εξαίρεση και μόνον για την πλήρη αποκατάσταση της παραχωρηθείσης σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. 82283/1.8.1996 πρόσθετης επιφανείας των 10.000 τ.μ. μπορεί να επιτραπεί η ανωτέρω παράταση της λειτουργίας λατομικού χώρου, δεδομένου ότι η ως άνω αποκατάσταση συνιστά αυτοτελή υποχρέωση του εκμεταλλευτή του λατομικού χώρου, απορρέουσα ευθέως από τις σύμφωνες προς το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος διατάξεις της λατομικής νομοθεσίας, οι οποίες επιβάλλουν την αποκατάσταση του λατομικού χώρου και μετά το πέρας της εκμεταλλεύσεως (πρβλ. ΣτΕ 2191/2006 επτ.-σκ. 6). Στην εξαιρετική αυτή περίπτωση, προς αποφυγή καταστρατηγήσεως από τη Διοίκηση και τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις του αληθούς σκοπού των διατάξεων που επιβάλλουν την αποκατάσταση των λατομικών χώρων, η προαναφερθείσα παράταση μπορεί να επιτραπεί μόνον κατόπιν νέας η συμπληρωματικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η οποία εγκρίνεται από την αρμόδια αρχή με ιδιαίτερη απόφαση εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, και υπό την προϋπόθεση ότι θα τεκμηριώνεται πλήρως ότι συντρέχουν ειδικοί λόγοι, επιβάλλοντες την, για ορισμένο, εντελώς αναγκαίο και μη δυνάμενο να υπερβεί συνολικώς τα δύο έτη χρόνο, συνέχιση των απαραίτητων εργασιών αποκαταστάσεως του ανωτέρω λατομικού χώρου των 10.000 τ.μ. Τέλος, η τυχόν διαπιστούμενη ανάγκη παρατάσεως των εργασιών αποκαταστάσεως του προϋφισταμένου λατομικού χώρου, του

συνεχόμενου προς την επιπλέον τούτου παραχωρηθείσα επιφάνεια των 10.000 τ.μ., πρέπει να εξετάζεται σε κάθε περίπτωση υπό το πρίσμα και τις προϋποθέσεις των διατάξεων της λατομικής νομοθεσίας από τις οποίες διέπεται ο χώρος αυτός.

10. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Με την από 6.10.1971 απόφαση του Νομάρχη Αττικής εγκρίθηκε η εκμίσθωση με απευθείας σύμβαση προς τους Δημ. Γρηγ. Κυριακού και Δημ. Παν. Κυριακού, ενός δημοσίου λατομικού χώρου στη θέση "Λαμπρικά" Κρωπίας, ο οποίος βρίσκεται εντός δασικής εκτάσεως και εντός της Ζώνης Α ρυθμίσεως και προστασίας του όρους Υμηττού, όπως καθορίσθηκε με το από 31.8.1978 π. δ/μα (βλ. έγγραφα 2187/16.7.1981 της Υπηρεσίας Χωροταξίας και Περιβάλλοντος του τότε Υπουργείου Συντονισμού, 71468/1112/29.11.1983 της Διευθύνσεως Περιβάλλοντος του τότε ΥΧΟΠ, Π-5η/Φ6.8.16/οικ. 15548/1.12.1986 του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Βιομηχανίας, Κ.Υ.Α. 67691/20.2.1998, 2988/287/03/19.1.2003 της Δ/νσεως Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος της Νομ. Αυτοδιοίκησης Ανατολικής Αττικής, 1356/13.3.2003 Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας). Επακολούθησε το υπ1 αριθ. 5358/18.10.1971 συμβόλαιο μισθώσεως του λατομικού αυτού χώρου μεταξύ του Δημοσίου και των ανωτέρω φυσικών προσώπων, η διάρκεια της οποίας ορίσθηκε δεκαετής, αρχομένη από της υπογραφής του μισθωτηρίου συμβολαίου (από 18.10.1971 έως 18.10.1981), με δυνατότητα δεκαετούς παρατάσεως αιτήσεως των μισθωτών. Στο ίδιο μισθωτήριο συμβόλαιο ορίσθηκε ότι η μεταβίβαση των εκ της συμβάσεως δικαιωμάτων των μισθωτών προς τρίτα, φυσικά ή νομικά, πρόσωπα είναι δυνατή κατόπιν εγκρίσεως του Νομάρχη. Μετά τη θέσπιση του ν. 386/1976 "Περί εκμεταλλεύσεως λατομείων αδρανών υλικών ..." (Α' 188/21.7.1976), που όρισε στο άρθρο 5 παρ. 1 ότι "Οι, κατά την έναρξιν της ισχύος του παρόντος Νόμου, εκμεταλλεόμενοι λατομεία αδρανών υλικών, ..., υποχρεούνται όπως εντός προθεσμίας εξ μηνών από της ισχύος του παρόντος Νόμου και κατά την διαδικασία των προηγούμενων άρθρων 2 και 3, εφοδιασθούν δι' αδείας εκμεταλλεύσεως", εκδόθηκε υπέρ των ως άνω μισθωτών του λατομείου (Δ. Γ. Κυριακού και Δ. Π. Κυριακού) και κατόπιν της από 20.1.1977 αιτήσεως τους η υπ' αριθ. πρωτ. 9530/15.11.1980 απόφαση του αναπληρωτή Νομάρχη Διαμερίσματος Ανατολικής Αττικής, με την οποία χορηγήθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 του ν. 386/1976, άδεια εκμεταλλεύσεως του ανωτέρω λατομείου αδρανών υλικών, δεκαετούς διάρκειας (από 21.1.1977 έως 21.1.1987), δυναμένη να παραταθεί. Με την επακολούθησα υπ' αριθ. Φ26.3/5803/8.11.1983 απόφαση του ίδιου αναπληρωτή

Νομάρχη εγκρίθηκε η εισφορά των μισθωτικών δικαιωμάτων των ως άνω μισθωτών στην ήδη παρεμβαίνουσα ανώνυμη εταιρεία "ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ Α.Ε.Β.Ε.", καθώς και η επί πενταετία παράταση της διάρκειας του υπ' αριθ. 5358/18.10.1981 μισθωτηρίου συμβολαίου, συνταχθέντος εν συνεχεία του υπ' αριθ. 5057/22.3.1984 ομοίου, κατά το οποίο η διάρκεια της μισθώσεως παρατάθηκε έως την 17.10.1986. Υπό την ισχύ της μνημονευθείσης αδείας εκμεταλλεύσεως (διαρκείας από 21.1.1977 έως 21.1.1987) και συμβάσεως μισθώσεως (διαρκείας έως 17.10.1986), κατελήφθη η επίδικη λατομική εκμετάλλευση από το ν. 1428/1984 "Εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών και άλλες διατάξεις" (Α' 43/11.4.1984), με το άρθρο 33 παρ. 1 του οποίου ορίσθηκε ότι "Λατομεία αδρανών υλικών, που λειτουργούν με άδεια εκμετάλλευσης, συνεχίζουν τη λειτουργία τους μέχρι να λήξει η άδεια τους. Με απόφαση του αρμόδιου νομάρχη, που εκδίδεται ύστερα από εκτίμηση των αναγκών του νομού σε αδρανή υλικά και με την προϋπόθεση ότι έχει εγκριθεί από το Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, είναι δυνατή η συνέχιση της λειτουργίας των πιο πάνω λατομείων μέχρι δύο έτη, κατά ανώτατο όριο, μετά τη λήξη της άδειας εκμετάλλευσης ...". Κατ' εφαρμογή της διατάξεως αυτής του άρ. 33 παρ. 1 του ν. 1428/1984 εκδόθηκε η Φ26.3/759/1986/16.1.1987 απόφαση του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής, με την οποία παρατάθηκε για πρώτη και τελευταία φορά η ισχύς της ληγούσης στις 21.1.1987 αδείας εκμεταλλεύσεως του λατομείου (απόφ. 9530/15.11.1980 Αν. Νομάρχη Διαμ. Ανατ. Αττικής) για μία διετία, δηλαδή μέχρι τις 21.1.1989. Ταυτοχρόνως εκδόθηκε η Φ26.3/29/16.1.1987 απόφαση του Νομάρχη Ανατ. Αττικής, με την οποία παρατάθηκε, επίσης για τελευταία φορά, η διάρκεια της μισθώσεως του λατομείου μέχρι τις 11.4.1988. Μετά τις προαναφερθείσες ημερομηνίες (21.1.1989 και 11.4.1988), η λειτουργία του λατομείου, όπως και άλλων λατομείων αδρανών υλικών της περιφέρειας της Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής, τα οποία βρίσκονταν στο σύνολο τους εκτός λατομικής περιοχής οριζόμενης κατά το άρθρο 3 του ν. 1428/1984, επιτράπηκε μέχρι τις 20.2.1993 με διαδοχικές αποφάσεις του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής (με αριθ. πρωτ. Φ26.1/452/19.7.1991, Φ26.1/688/30.10.1991, Φ26.3/16/ 17.1.1992, Φ26.3/659/19.10.1992, Φ26.3/770/21.12.1992), οι οποίες εκδόθηκαν κατ' επίκληση της διατάξεως του άρθρου 8 παρ. 2 του ν. 1428/1984, η οποία όριζε, μεταξύ άλλων, ότι "Η εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών έξω από τις λατομικές περιοχές επιτρέπεται, κατεξάιρεση, με απόφαση του νομάρχη μετά από σύμφωνη γνώμη του Νομαρχιακού Συμβουλίου, αν: α) Μέσα στην προθεσμία των δύο ετών που προβλέπεται από την παρ. 2 του άρθρου 3 δεν έχουν καθορισθεί οι λατομικές περιοχές, β) Οι ανάγκες

εκτελούμενων δημόσιων έργων δεν καλύπτονται, κατά την κρίση του νομάρχη, από τα λατομεία που λειτουργούν μέσα στο νομό. γ) ...". Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, το ένδικο λατομείο λειτουργούσε με ισχυρή άδεια εκμεταλλεύσεως (9530/15.11.1980 απόφαση του αναπληρωτή Νομάρχη Διαμερίσματος Ανατολικής Αττικής) και σύμβαση μισθώσεως (συμβόλαιο με αριθ. 5057/22.3.1984) κατά την έναρξη της ισχύος του ν. 1428/1984 (11.4.1984), οι οποίες είχαν ήδη λήξει (21.1.1989 και 11.4.1988 αντίστοιχα) πριν από τη θέση σε ισχύ (15.2.1993) του ν. 2115/1993, οπότε το ένδικο λατομείο κατελήφθη να λειτουργεί εκτός λατομικής περιοχής και υπό εξαιρετικό καθεστώς, δυνάμει νομαρχιακών πράξεων που είχαν εκδοθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 8 παρ. 2 του ν. 1428/1984. Συνεπώς, το λατομείο τούτο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20 παρ. 5 του ν. 2115/1993, κατ' εφαρμογή του οποίου και προκειμένου να συνεχίσει τη λειτουργία του επί διετία, με κύριο σκοπό την αποκατάσταση του περιβάλλοντος, η παρεμβαίνουσα λατομική επιχείρηση υπέβαλε την προβλεπόμενη από την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 20 παρ. 5 του ν. 2115/1993 από Απρίλιο του 1993 Ειδική Μελέτη με αριθμό πρωτ. ΥΠΕΧΩΔΕ 19587/13.5.1993, η οποία αφορούσε, κατά τα αναγραφόμενα στις σελ. 3, 4 και 5, συνολική προς αποκατάσταση έκταση 494.150 τ.μ., προκύψασα αφενός βάσει της μνημονευθείσης μισθώσεως (συμβόλαιο 5358/1971, όπως εν συνεχεία τροποποιήθηκε) και αδείας εκμεταλλεύσεως (9330/15.11.1980, όπως εν συνεχεία παρατάθηκε) και αφετέρου βάσει επεκτάσεως της αρχικής εκμεταλλεύσεως από του έτους 1984 και εφεξής. Η παρεμβαίνουσα επανυπέβαλε, κατόπιν σχετικής αλληλογραφίας (έγγραφο Ε-ΜΝΕ/Φ11.3.5(Ο)/οικ. 4677/18.10.1993), την ως άνω Ειδική Μελέτη με αριθ. πρωτ. 91088/12.11.1993 (βλ. παρ. 14 της Κ.Υ.Α. 67691/20.2.1998), συνεχίζοντας παράλληλα να λειτουργεί/ με την εξαίρεση ενός διαστήματος 7 μηνών περίπου, από τον Φεβρουάριο του 1994 έως τον Αύγουστο του 1994, κατά το οποίο είχε διακόψει την εξορυκτική της δραστηριότητα "εν αναμονή ρυθμίσεων της Διοίκησης σχετικά με τη λειτουργία της" (βλ. παρ. 29 του προοιμίου της Κ.Υ.Α. 67691/20.2.1998, καθώς και τα εξής στοιχεία του φακέλου: Φ26.1/143/15.3.1993 έγγραφο Νομ. Ανατολικής Αττικής, καθώς και τις περί ανανέωσης αδειών λειτουργίας ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων του λατομείου αποφάσεις της Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής με αριθ. Φ26.3/266/5.9.1994, Φ26.3/653/29.11.1994, Φ26.3/67/15.2.1995, Φ26.3/οικ. 2649/30.8.1996, Φ26.3/3803/4.12.1996, Φ26.3/689/28.2.1997, Φ26.3/1474/ 30.5.1997, Φ26.3/2941/3.10.1997 και Φ26.3/3890/23.12.1997, οι οποίες καλύπτουν λειτουργία των ως άνω εγκαταστάσεων του λατομείου μέχρι τις 15.3.1998). Παράλληλα και αμέσως μετά τη θέσπιση της μνημονευθείσης στην ένατη σκέψη Κ.Υ.Α.

82283/1.8.1996 (Β' 713/20.8.1996), η παρεμβαίνουσα εταιρεία υπέβαλε στο Υπουργείο ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (Δ/νση Περ/κού Σχεδιασμού), με αριθ. πρωτ. 84154/20.9.1996 (παρ. 10 του προοιμίου της Κ.Υ.Α. 67691/20.2.1998), την από Σεπτεμβρίου 1996 "Μελέτη Αποκατάστασης Επιπτώσεων από τη λειτουργία του λατομείου αδρανών υλικών της Α.Ε.Β.Ε. ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ", στον πρόλογο της οποίας ρητώς αναφέρεται ότι η μελέτη συντάχθηκε σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. 82283/20.8.1996 και ότι πραγματεύεται, κατά τα οριζόμενα στις παρατεθείσες στην έκτη σκέψη διατάξεις της ως άνω Κ.Υ.Α., "την πορεία εργασιών αποκατάστασης με χρονικό ορίζοντα τη διετία τόσο για τον χώρο όπου ήδη έχει συντελεσθεί εξορυκτική δραστηριότητα όσο και για όμορο του χώρου έκτασης δέκα στρεμμάτων όπου ουδεμία εξορυκτική δραστηριότητα έλαβε χώρα μέχρι σήμερα". Ακολούθως εκδόθηκε η 67691/20.2.1998 κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., Ανάπτυξης, Γεωργίας και Πολιτισμού, με την οποία αφενός εγκρίθηκε μελέτη εκμεταλλεύσεως και αποκαταστάσεως λατομικού χώρου αδρανών υλικών 10.000 τ.μ. και αποκαταστάσεως συνεχόμενου προς τον ανωτέρω λατομικού χώρου 484.150 τ.μ. της εταιρείας «ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΕΒΕ», ευρισκομένων στη θέση «Λαμπρικά» του Δήμου Κρωπίας, και αφετέρου επιβλήθηκαν περιβαλλοντικοί όροι και περιορισμοί στην ανωτέρω δραστηριότητα. Με την απόφαση αυτή ορίσθηκαν, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα: 1) Η εφαρμογή των εγκρινομένων περιβαλλοντικών όρων "αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση του έργου ή της δραστηριότητος και βαρύνει τον φορέα εκτέλεσης και λειτουργίας του για την εκμετάλλευση λατομικού χώρου αδρανών υλικών έκτασης 10.000 τ.μ. (Χώρος Β) και την αποκατάσταση σε λατομικό χώρο έκτασης 484.150 τ.μ. (Χώρος Α) στη θέση Λαμπρικά περιοχής Δήμου Κορωπίου Νομού Αττικής της "ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΕΒΕ" (σελ. 4). 2) Οι εγκρινόμενοι όροι αφορούν αφενός "τον χρόνο λειτουργίας με παράλληλη εξορυκτική δραστηριότητα (μέχρι 20-8-98), αλλά και ένα χρονικό διάστημα πέραν αυτού με εργασίες αποκατάστασης και συντήρησης των αποκατασταθέντων εκτάσεων" (σελ. 6). 3) «3. Η παραγωγική εξορυκτική δραστηριότητα θα περιοριστεί αποκλειστικά στην μείωση του ύψους υφισταμένων βαθμίδων και θα ακολουθήσει το παρακάτω χρονοδιάγραμμα: α) Η εκμετάλλευση να μην προχωρήσει πέραν της σημερινής υπάρχουσας εκσκαφής, σε ανώτερες υψομετρικά θέσεις, β)... Η όλη παραγωγική διαδικασία θα αρχίσει άμεσα με την έγκριση της μελέτης από τα ανώτερα προς τα κατώτερα στρώματα ... 4. ... 5. Να αποκατασταθούν άμεσα όλα τα τμήματα του λατομικού χώρου (πλατείες, δάπεδα βαθμίδων κλπ) στα οποία έχουν σταματήσει οι εξορυκτικές δραστηριότητες (μέχρι 31/12/98). 6. ... 11. Η συντήρηση των φυτών (πότισμα, σκάλισμα, λίπανση) να γίνει

ευθύνη της εταιρείας για τρία τουλάχιστον χρόνια μετά την λήξη της εξορυκτικής δραστηριότητας (20-8-98). 12. ... 15. Οι εγκαταστάσεις των σπαστηριοτριβείων να λειτουργήσουν μέχρι 20-2-99 ήτοι έξι μήνες μετά την διαδικασία της εξορυκτικής δραστηριότητας. Μετά τον χρόνο αυτό και μέσα σε έξι μήνες ολόκληρος ο μηχανολογικός εξοπλισμός θα πρέπει να αποξηλωθεί και απομακρυνθεί ευθύνη της εταιρείας. 16. Τα συγκροτήματα διάτρησης θα απομακρυνθούν στις 20-8-98, ευθύνη της εταιρείας, από τον λατομικό χώρο. 17. Η απομάκρυνση των παραχθέντων τελικών προϊόντων από τους σωρούς απόθεσης εντός του λατομικού χώρου να λάβει χώρα μέσα σε δύο έτη (μέχρι 20-8-2000). Η εταιρεία υποχρεούται να αποκαταστήσει τους χώρους που θα προκύψουν από την απομάκρυνση των προϊόντων αυτών με φυτά ...» (σελ. 6, 7, 8) και 4) "Οι ανωτέρω αναφερόμενοι περιβαλλοντικοί όροι ισχύουν μέχρι 20-8-98 για εργασίες εξόρυξης και αποκατάστασης, και μέχρι 20-8-2001 μόνο για εργασίες αποκατάστασης". Η απόφαση αυτή (Κ.Υ.Α. 67691/20.2.1998) εκδόθηκε κατ' επίκληση τόσο της υποβληθείσης βάσει του άρθρου 20 παρ. 5 του ν. 2115/1993 Ειδικής Μελέτης, όσο και της υποβληθείσης βάσει της Κ.Υ.Α. 82283/20.8.1996 Μελέτης Αποκαταστάσεως, ήτοι κατ' εφαρμογή τόσο του άρθρου 20 παρ. 5 του ν. 2115/1993, όσο και της Κ.Υ.Α. 82283/1996 (παρ. 5 και 9 του προοιμίου της Κ.Υ.Α. 67691/20.2.1998). Υπό τα δεδομένα αυτά, η Κ.Υ.Α. 67691/20.2.1998, καθό μεν μέρος αφορά την εκμετάλλευση και αποκατάσταση της εκτάσεως των 10 στρεμμάτων, της συνεχόμενης προς τον προϋφιστάμενο λατομικό χώρο, στηρίζεται αποκλειστικώς στις διατάξεις της Κ.Υ.Α. 82283/1996, δοθέντος ότι η ανωτέρω έκταση δεν είχε παραχωρηθεί στην παρεμβαίνουσα εταιρεία προς λατομική εκμετάλλευση πριν από τη θέση σε ισχύ του ν. 2115/1993, κατά τα λοιπά δε (δηλαδή ως προς τον προϋφιστάμενο λατομικό χώρο, τον ευρισκόμενο εκτός λατομικής περιοχής κατά την έναρξη ισχύος του ν. 2115/1993) εκδόθηκε κατ' εφαρμογή τόσο της διατάξεως του άρθρου 20 παρ. 5 του ν. 2115/1993, όσο και της Κ.Υ.Α. 82283/1996. Εξάλλου, όπως προκύπτει από την παρ. 29 του προοιμίου της ανωτέρω Κ.Υ.Α. (67691/1998), ο προσδιορισμός της καταληκτικής ημερομηνίας (20-8-1998) της ασκήσεως εξορυκτικής δραστηριότητας έγινε με το σκεπτικό ότι η επιχείρηση είχε διακόψει την εξορυκτική της δραστηριότητα επί επτάμηνο περίπου (Φεβρουάριος - Αύγουστος 1994), γεγονός που κατά τη Διοίκηση είχε ως "... συνέπεια να είναι δυνατή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 παρ. 5 και 8 του Ν. 2115/93, η χορήγηση παράτασης της εξορυκτικής δραστηριότητας της [εταιρείας] μέχρι 20/8/98". Εν συνεχεία, η παρεμβαίνουσα εταιρεία, θεωρώντας ότι ως ημερομηνία λήξεως της εξορυκτικής δραστηριότητας έπρεπε να ορισθεί η 22.5.2000 (και όχι η 20.8.1998), δηλαδή ότι έπρεπε να της είχε

χορηγηθεί προθεσμία δύο ετών αρχομένη από 22.5.1998, οπότε της χορηγήθηκε η σχετική "έγκριση επέμβασης" (βλ. την 56033/1146/22.5.1998 απόφαση του Υπ. Γεωργίας), ζήτησε με την από 8.2.1999 αίτηση της προς την Περιφέρεια Αττικής την παράταση επί 21 μήνες (ήτοι 24 μήνες, αφαιρούμενης της περιόδου από 22.5.1998 έως 20.8.1998) της διενεργείας εξορυκτικών εργασιών στον ένδικο λατομικό χώρο. Μετά την απόρριψη της ως άνω αιτήσεώς της, με την υπ' αριθμ. 6017/11.2.1999 απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής και της κατ' αυτής προσφυγής της, με την Δ10-Β/Φ1.21/2747/18.2.1999 απόφαση της Υπουργού Ανάπτυξης, των οποίων η εκτέλεση ανεστάλη με την υπ' αριθμ. 317/1999 (5.4.1999) απόφαση εν συμβουλίω του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, η παρεμβαίνουσα επιχείρηση συνέχισε την εξορυκτική της δραστηριότητα στον ένδικο λατομικό χώρο, όπως προκύπτει από τα έγγραφα με αριθ. πρωτ. Δ10/Φ1.21/6845/23.4.1999, Δ10/Β/Φ1.11/16258/24.11/2000 και ΔΙΟ/ Φ1.21/7551/3.5.1999 του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Ανάπτυξης προς την Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής, στα οποία αναφέρεται ότι μετά την έκδοση της 317/1999 αποφάσεως αναστολής του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών η λειτουργία του υπόψη λατομείου είναι νόμιμη και η εκμετάλλευση του είναι επιτρεπτή και με τη διενέργεια εξορυκτικών εργασιών, καθώς και από τα έγγραφα με αριθ. πρωτ. 2036/12.7.2000 και 2595/29.8.2001 της Προϊσταμένης του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας, με τα οποία βεβαιώνεται ότι σε ισάριθμες αυτοψίες επί του ενδίκου λατομείου διαπιστώθηκε ότι οι εξορυκτικές εργασίες σε αυτό δεν είχαν σταματήσει. Όπως περαιτέρω προκύπτει από τους ισολογισμούς της παρεμβαίνουσας εταιρείας για τις εταιρικές χρήσεις των ετών 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004 και 2005, καθώς και από τις σχετικές Εκθέσεις Διαχειρίσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της παρεμβαίνουσας εταιρείας "ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ Α.Ε.Β.Ε.", η εν λόγω λατομική επιχείρηση συνέχισε την παραγωγική λειτουργία της εξορύξεως και πωλήσεως αδρανών υλικών, παράλληλα προς εργασίες αποκαταστάσεως του περιβάλλοντος στις περιοχές του λατομείου που είχε ολοκληρωθεί η εξόρυξη, σημειώνοντας κύκλους εργασιών (αξία πωλήσεων) για καθεμία αντιστοίχως από τις προαναφερθείσες εταιρικές χρήσεις ύψους 1.802.962.974 δρχ. (έτος 1998), 2.455.878.233 δρχ. (έτος 1999), 3.384.546.093 δρχ. (έτος 2000), 2.726.047.797 δρχ. (έτος 2001), 9.127.850,07 ευρώ (έτος 2002), 10.338.302,85 ευρώ (έτος 2003), 10.786.617,39 ευρώ (έτος 2004) και 9.267.012,43 ευρώ (έτος/2005). Με τα δεδομένα αυτά, η παρεμβαίνουσα λατομική επιχείρηση άσκησε ακωλύτως εντός του ενδίκου λατομικού χώρου εξορυκτική δραστηριότητα, η οποία σε καμία περίπτωση δεν υπολείπεται χρονικού διαστήματος

επτά (7) ετών και δέκα (10) μηνών, το οποίο παρήλθε από την έκδοση της Κ.Υ.Α. 67691/20.2.1998 έως το πέρας της εταιρικής χρήσεως του έτους 2005 (31.12.2005), μέχρι το οποίο υπάρχουν στοιχεία στο φάκελο της υποθέσεως.

11. Επειδή, με τα παραπάνω δεδομένα, μη νομίμως η Διοίκηση, με την προσβαλλόμενη υπ' αριθμ. 6402/15-11-2006 πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής, επεξέτεινε κατά 18 μήνες την ισχύ της Κ.Υ.Α. 67691/20.2.1998. Και τούτο διότι ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Αττικής εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη "ανανέωσης" της Κ.Υ.Α. 67691/20.2.1998 επικαλούμενος, μεταξύ άλλων, την υπ' αριθ. 293/2002 (από 10.4.2002) γνωμοδότηση του Α' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, κατά την οποία "η προβλεπόμενη στην παράγραφο 5 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993 διετία αρχίζει από την έγκριση της ειδικής μελέτης αποκαταστάσεως του περιβάλλοντος από τους αρμόδιους υπουργούς", θεωρώντας εσφαλμένως, κατά τα εκτεθέντα στην όγδοη και ένατη σκέψη, ότι όφειλε κατά νόμο να χορηγήσει στην παρεμβαίνουσα εταιρεία το σύνολο της προβλεπόμενης από την ανωτέρω διάταξη διετούς προθεσμίας για τη διενέργεια εξορυκτικών εργασιών, χωρίς να προκύπτει από την προσβαλλόμενη πράξη ή από τα στοιχεία του φακέλου ούτε ότι συνέτρεξαν ειδικώς αιτιολογούμενοι πραγματικοί λόγοι, καθιστώντες αδύνατη την ολοκλήρωση της εκτελέσεως των αναγκαίων εξορυκτικών εργασιών εντός του εκτιμηθέντος με την Κ.Υ.Α. 67691/1998 ως απολύτως αναγκαίου χρόνου (ήτοι μέχρι 20.8.1998), ούτε ότι ελήφθη υπόψη από τη Διοίκηση το γεγονός ότι η παρεμβαίνουσα λατομική επιχείρηση είχε στο μεταξύ ασκήσει πλήρη και αδιακώλυτη εξορυκτική δραστηριότητα για χρονικό διάστημα περίπου επτά ετών και δέκα μηνών μετά την έκδοση της Κ.Υ.Α. 67691/20.2.1998, δηλαδή πολύ μακροτέρου και του εξαμήνου (από 20.2.1998 έως 20.8.1998) που της είχε χορηγηθεί προς ολοκλήρωση των αναγκαίων εξορύξεων με την ως άνω Κ.Υ.Α. και της διετίας, που θα μπορούσε να της είχε χορηγηθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 παρ. 5 του ν. 2115/1993 και του άρθρου 1 παρ. 1 της Κ.Υ.Α. 82283/1996, και της πενταετίας, που θα μπορούσε να της είχε χορηγηθεί κατ' ανώτατο όριο με συνδυασμένη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 20 παρ. 5 και παρ. 8 περ. β' του ν. 2115/1993. Εξάλλου, όπως προκύπτει από το φάκελο της υποθέσεως (βλ. ιδίως την υπ' αριθ. πρωτ. 13694/12.10.2006 αίτηση της παρεμβαίνουσας εταιρείας προς την Περιφέρεια Αττικής και την προσβαλλόμενη πράξη), η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε χωρίς να υποβληθεί στην εκδούσα αυτήν διοικητική αρχή, όπως επιβαλλόταν κατά νόμο, σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στην όγδοη και ένατη σκέψη, νέα

ή συμπληρωματική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, εκ της οποίας να τεκμηριώνεται πλήρως η ανάγκη παρατάσεως της ισχύος της αρχικής εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων για την αποκατάσταση του λατομικού χώρου. Ήλλωστε, η από Αυγούστου 2002 Ειδική Μελέτη Αποκατάστασης, η οποία είχε υποβληθεί από την παρεμβαίνουσα εταιρεία στο ΥΠΕΧΩΔΕ (βλ. αίτηση αυτής με αριθ. πρωτ. 130654/3.9.2002) και η οποία ανέφερε (σελ. 4) ότι αποτελεί "επικαιροποίηση προηγούμενης Ειδικής Μελέτης Αποκατάστασης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που είχε υποβληθεί για τον ίδιο σκοπό και είχε εγκριθεί με την υπ' αριθ. 67691/20.8.1998 ΚΥΑ Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων", επιστράφηκε στην εταιρεία, χωρίς να εγκριθεί, με το υπ' αριθ. πρωτ. 176688/4488/ 30.12.2003 έγγραφο της Δ/νσεως Περ/κού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ. Και να μεν το έγγραφο αυτό ακυρώθηκε με την 983/2006 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, που έχει καταστεί αμετάκλητη (βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. 27539/2007/28-9-2007 βεβαίωση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών), με την αιτιολογία ότι εκδόθηκε αναρμοδίως, όμως από κανένα στοιχείο του φακέλου δεν προκύπτει ότι η ανωτέρω μελέτη (ή άλλη) εγκρίθηκε αρμοδίως, ούτε ότι αυτή είχε υποβληθεί ή διαβιβασθεί και στην αρμόδια Περιφέρεια Αττικής, η οποία, όπως σαφώς συνάγεται και από την έκθεση απόψεων της προς το Δικαστήριο (έγγραφο με αριθ. πρωτ. εισαγωγής 1959 και 1990/27.2.2007), εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, υπολαμβάνοντας εσφαλμένα ότι για την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως "δεν απαιτείται νέα επικαιροποιημένη μελέτη" και ότι "νέα επικαιροποιημένη ΜΠΕ απαιτείται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η εταιρεία ζητούσε την από την παρ. 8 του άρθρου 20 ν. 2115/93 προβλεπόμενη τριετή παράταση της λειτουργίας της με σκοπό την ολοκλήρωση των εργασιών αποκατάστασης". Για τους λόγους αυτούς, που προβάλλονται βασίμως, πρέπει να γίνει δεκτή η υπό κρίση αίτηση, να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη και να απορριφθούν οι παρεμβάσεις.

Σχόλιο

Το Συμβούλιο της Επικρατείας στη νομολογία του για τα λατομεία καλείται συνήθως να προβεί στη στάθμιση των διακυβευόμενων συμφερόντων από την ανάπτυξη της λατομικής δραστηριότητας, ήτοι της οικονομικής ελευθερίας αλλά και της σημασίας της λατομικής εκμετάλλευσης για την τοπική και εθνική οικονομία από

τη μια και της προστασίας του περιβάλλοντος από την άλλη, με γνώμονα την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και με απώτερο στόχο την διασφάλισή της (Σ.τ.Ε. Ολομ. 3478/2000, 796/2003, 2675/2003 κ.ά). Στις σχολιαζόμενες, ωστόσο, αποφάσεις το Δικαστήριο δεν επιχειρεί το συγκερασμό των εν λόγω διακυβευόμενων συμφερόντων με τη συνήθη ρητή αναφορά στην αρχή της αειφόρου/βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά προβαίνει σε ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων της λατομικής νομοθεσίας που εξειδικεύουν τη σύμφωνη με το άρθρο 24 Συντ. αρχή της αποκατάστασης του περιβάλλοντος, προς ανεύρεση του αληθούς νοήματός τους.

Στις εν λόγω αποφάσεις το Δικαστήριο, ερμηνεύει τις διατάξεις των παρ. 5 και 8 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993, που επιτρέπουν μετά τη λήξη της άδειας εκμετάλλευσης λατομείου τη συνέχιση των λατομικών εργασιών (παράταση λειτουργίας λατομικού χώρου) για δύο έτη -με δυνατότητα παράτασης για μία επιπλέον τριετία -, κατόπιν υποβολής και έγκρισης ειδικής μελέτης σύμφωνα με τους ορισμούς της Κ.Υ.Α. 69269/5387/1990, και με αποκλειστικό σκοπό την αποκατάσταση του αλλοιωθέντος από τη λατομική εκμετάλλευση τοπίου και φυσικού περιβάλλοντος. Αποσαφηνίζει δε καταρχήν το ζήτημα της προθεσμίας που χορηγείται από τη Διοίκηση στην επιχείρηση για την αποκατάσταση του λατομικού της χώρου. Η χορηγούμενη παράταση της λειτουργίας του λατομείου -με μοναδικό πάντα σκοπό την αποκατάσταση του θιγέντος από τη λατομική εκμετάλλευση περιβάλλοντος- ξεκινά από την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων αποκατάστασης, μετά από υποβολή και αξιολόγηση της ειδικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ενώ η πενταετία ορίζεται αθροιστικά ως το ανώτατο χρονικό διάστημα ισχύος της. Η κατ' εφαρμογή των πιο πάνω διατάξεων λειτουργία του λατομικού χώρου αρχίζει με την έκδοση της οικείας έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, εννοείται δε ότι επιτρέπεται για όσο χρόνο διαρκεί η τελευταία και με τους όρους και τις προϋποθέσεις που θέτει.

Ταυτόχρονα, όμως, και το κυριότερο, οι σχολιαζόμενες αποφάσεις ανάγουν στην ευχέρεια των αρμόδιων οργάνων της Διοίκησης να εκτιμήσουν, επί τη βάσει των ειδικών συνθηκών κάθε περίπτωσης -λ.χ. το είδος και την ποσότητα των απαιτούμενων εργασιών περιβαλλοντικής αποκατάστασης- το χρονικό διάστημα, το οποίο εν τοις πράγμασι απαιτείται για την ολοκλήρωση της τελευταίας. Υπογραμμίζεται σχετικά ότι κατά την έννοια των κρίσιμων διατάξεων του άρθρου 20 του ν. 2115/1993, η Διοίκηση δεν οφείλει κατά νόμο να παρέχει στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση ολόκληρες και εφάπαξ τις σχετικές προθεσμίες παράτασης (2ετία και

Ζετία αντίστοιχα) της λειτουργίας του λατομικού χώρου, αλλά η οικεία αρχική έγκριση των περιβαλλοντικών όρων αποκατάστασης «δύναται να ορίσει και χρονικά διαστήματα συνέχισης της λατομικής δραστηριότητας μικρότερα της διετίας ή τριετίας, αντιστοίχως (τμηματικές προθεσμίες), όπως επίσης δύναται νομίμως να ορίσει ότι ορισμένες από τις εργασίες αποκατάστασης του λατομικού χώρου πρέπει να ολοκληρωθούν εντός μικρότερου χρονικού διαστήματος από το συνολικώς χορηγούμενο για την ολοκλήρωση των εργασιών αποκατάστασης». Καθώς μάλιστα το μέγεθος του χορηγούμενου χρονικού διαστήματος της παράτασης (της λειτουργίας του λατομικού χώρου) για την περιβαλλοντική αποκατάσταση ορίζεται από τη Διοίκηση ad hoc, ανάλογα με τις ειδικές συνθήκες κάθε περίπτωσης, για την παράταση αυτής της αρχικώς χορηγούμενης προθεσμίας, ακόμα και των προαναφερόμενων ως τμηματικών, απαιτείται νέα έγκριση περιβαλλοντικών όρων.

Επισημαίνεται ότι και η νέα αυτή έγκριση πρέπει να στηρίζεται σε ειδικά αιτιολογημένη διαπίστωση εκ μέρους της Διοίκησης, κατόπιν υποβολής και αξιολόγησης νέας ή συμπληρωματικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ότι η αρχική εκτίμησή της ως προς το είδος, την ποσότητα και τον αναγκαίο χρόνο εκτέλεσης των απαιτούμενων εργασιών αποκατάστασης κατέστησε αδύνατη την επίτευξη του σκοπού της αποκατάστασης του λατομικού χώρου εντός του ορισθέντος αρχικώς χρόνου. Σε κάθε περίπτωση πάντως, ο χορηγούμενος από τη Διοίκηση χρόνος παράτασης της λειτουργίας του λατομικού χώρου, κατ' εφαρμογή των προαναφερόμενων διατάξεων, δεν μπορεί να ξεπεράσει αθροιστικά το ανώτατο όριο των πέντε ετών.

Επιπλέον, με τις σχολιαζόμενες αποφάσεις το Δικαστήριο, ερμηνεύοντας τις διατάξεις αυτές αποκλειστικά με γνώμονα της αρχής της αποκατάστασης του περιβάλλοντος, ανευρίσκει το αληθές νόημά τους που είναι η περιβαλλοντική εξυγίανση του λατομικού χώρου εντός των ως άνω προθεσμιών. Και τούτο γιατί η χωρίς ειδική αξιολόγηση εφάπαξ χορήγηση ολόκληρης της αρχικής προθεσμίας παράτασης της λειτουργίας του λατομείου, με δυνητική την παράταση αυτής, δημιούργουσε χρονικές συνθήκες ικανές για τη συνέχιση της παραγωγικής λειτουργίας των εξορύξεων παράλληλα με τις εργασίες αποκατάστασης του περιβάλλοντος, που ενδεχομένως ελάμβαναν χώρα όπου είχε ολοκληρωθεί η εξόρυξη, υποβαθμίζοντας εν τοις πράγμασι την έννοια της περιβαλλοντικής αποκατάστασης. Η τελευταία, έτσι, λειτουργούσε ως πρόσχημα για τη συνέχιση της στερούμενης

νόμιμου ερείσματος παραγωγικής διαδικασίας.

Σε συνάφεια με τα ανωτέρω, και προς πλήρη μάλιστα αποκατάσταση της αληθούς έννοιας των εν λόγω διατάξεων που εξειδικεύουν την αρχή της περιβαλλοντικής αποκατάστασης στη λατομική νομοθεσία, οι σχολιαζόμενες αποφάσεις αναφέρουν ότι «η Διοίκηση δεν μπορεί νομίμως να χορηγήσει τις αναφερθείσες παρατάσεις (εννοείται η παράταση των τμηματικών προθεσμιών), αν ο συνολικός χρόνος, κατά τον οποίο η ενδιαφερόμενη επιχείρηση άσκησε ακωλύτως και εν τοις πράγμασι πλήρη δραστηριότητα εντός του λατομικού χώρου μετά την έκδοση της αρχικής έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, είναι ίσος ή μεγαλύτερος από τα ανώτατα όρια των δύο και τριών ετών, αντίστοιχα, όταν πρόκειται για παράταση κάποιας από τις τμηματικές προθεσμίες των παρ. 5 και 8 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993, ή από το άθροισμά τους, όταν πρόκειται για την, κατά την παρ. 8 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993, παράταση επί τριετία της χορηγηθείσας κατά την παρ. 5 του ίδιου άρθρου προθεσμίας».

Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σπεύδει να κρίνει παράνομη την τυχόν παράταση της χορηγηθείσας για πρώτη φορά προθεσμίας για περιβαλλοντική αποκατάσταση, όταν οι λατομικές εργασίες που στην πραγματικότητα έλαβαν χώρα ακώλυτα στο λατομικό χώρο δυνάμει της αρχικής έγκρισης περιβαλλοντικών όρων αποκατάστασης, καθ' υπέρβαση της χρονικής της ισχύος διήρκησαν για χρόνο ίσο ή μεγαλύτερο από τα ανώτατα χρονικά όρια των επιμέρους παρατάσεων που τίθενται στις σχετικές διατάξεις ή από το άθροισμά τους. Πιο απλά, όταν η αρχική προθεσμία για περιβαλλοντική αποκατάσταση χορηγήθηκε τμηματική, ήτοι μικρότερη των 2 ή 3 ετών, και οι λατομικές εργασίες διήρκησαν στην πραγματικότητα για χρόνο ίσο ή μεγαλύτερο των 2 ή 3 ετών, σε περίπτωση που υποβληθεί αίτημα για παράταση της αρχικής αυτής τμηματικής προθεσμίας είναι παράνομη η ικανοποίησή του. Ομοίως, παράνομη είναι η όποια παράταση, όταν, δυνάμει της αρχικής έγκρισης περιβαλλοντικών όρων αποκατάστασης, η πραγματική λατομική δραστηριότητα στο λατομικό χώρο διήρκησε για χρόνο ίσο ή μεγαλύτερο της πενταετίας, του ανώτατου δηλαδή χρόνου εντός του οποίου πρέπει κατά το νόμο να ολοκληρώνεται ο σκοπός της περιβαλλοντικής αποκατάστασης.

Με τη σκέψη αυτή τίθεται ένα καθοριστικής σημασίας κριτήριο, το οποίο οφείλει να λαμβάνει υπόψη της η Διοίκηση και να εξετάζει ειδικά και

εμπεριστατωμένα κατά την αξιολόγηση του αιτήματος της ενδιαφερόμενης επιχείρησης για επιπλέον παράταση της αρχικώς χορηγούμενης προθεσμίας για περιβαλλοντική αποκατάσταση: η πραγματική, αδιακώλυτη και πλήρης διενέργεια λατομικών εργασιών εντός του λατομικού χώρου ύστερα από την αρχική έγκριση περιβαλλοντικών όρων αποκατάστασης και το χρονικό διάστημα αυτής. Στην περίπτωση που το τελευταίο αποδεδειγμένα προκύπτει ίσο ή μεγαλύτερο από τα ανώτατα χρονικά όρια που τίθενται στις ως άνω διατάξεις, καθίσταται απορριπτέο το αίτημα παράτασης και παράνομη η τυχόν παράταση εκ μέρους της Διοίκησης, αφού -με δεδομένη βεβαίως την υπέρβαση του χρόνου της αρχικής έγκρισης περιβαλλοντικών όρων αποκατάστασης, εντός του οποίου αυτή θα έπρεπε καταρχήν να ολοκληρωθεί- υποκρύπτεται καταστρατήγηση των σχετικών διατάξεων για την παραγωγική εκμετάλλευση του λατομικού χώρου με το πρόσχημα της περιβαλλοντικής αποκατάστασής του.

Εν κατακλείδι, οι σχολιαζόμενες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, επισημαίνοντας τη μέχρι πρότινος αδυναμία της Διοίκησης να κατανοήσει την αληθή έννοια των υπό κρίση διατάξεων της λατομικής νομοθεσίας, ανάγουν στην ευχέρειά της τον ειδικό προσδιορισμό του χρονικού διαστήματος που, βάσει των συνθηκών κάθε περίπτωσης, απαιτείται για την περιβαλλοντική αποκατάσταση ενός λατομικού χώρου. Η κρίση ότι δεν είναι κατά νόμο υποχρεωτική η χορήγηση εφάπαξ ολόκληρων των σχετικών παρατάσεων, όταν μάλιστα γίνεται χωρίς ειδική στάθμιση των συνθηκών της κάθε περίπτωσης, προβάλλει απόλυτα εύστοχη. Η ως άνω συνήθης πρακτική της Διοίκησης, λόγω εσφαλμένης ερμηνείας των εφαρμοστέων διατάξεων, όχι μόνο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εξυπηρετούσε τον αποκλειστικό σκοπό τους για περιβαλλοντική αποκατάσταση αλλά επιπλέον δημιουργούσε συνθήκες ικανές για την εν τοις πράγμασι καταστρατήγησή τους.

Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται, τέλος, η απαίτηση για ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία ως προς την ανάγκη παράτασης της λειτουργίας του λατομικού χώρου (εννοείται μετά την αρχικά χορηγηθείσα προθεσμία) με σκοπό την ολοκλήρωση της περιβαλλοντικής αποκατάστασης. Με τη νομολογία αυτή αναδείχθηκε καθαρά ότι η βούληση του νομοθέτη είναι η ολοκλήρωση της περιβαλλοντικής αποκατάστασης να διενεργείται κατά το πρώτο χρονικό διάστημα παράτασης της λειτουργίας του λατομείου, οπότε οποιαδήποτε περαιτέρω παράταση, ως εξαιρετική, πρέπει να συνοδεύεται από ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία. Σε

γενικές γραμμές, πάντως, οι σχολιαζόμενες αποφάσεις αφήνουν να διαφανεί ο καθοριστικός και υπεύθυνος ρόλος της Διοίκησης στην πραγμάτωση του μοναδικού σκοπού των υπό κρίση διατάξεων, ήτοι της αποκατάστασης του αλλοιωθέντος από τη λατομική δραστηριότητα περιβάλλοντος και στην αποφυγή της καταστρατήγησής τους. Και τούτο γιατί εν τέλει στην κρίση των αρμόδιων οργάνων της, έστω και αν αυτή είναι δικαστικώς ελεγκτέα, ανήκει τόσο ο καθορισμός του χρονικού διαστήματος, εντός του οποίου οφείλει να ολοκληρωθεί καταρχήν η περιβαλλοντική αποκατάσταση του λατομικού χώρου όσο και η δυνατότητα και η διάρκεια παράτασής της, εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί και ειδικοί λόγοι που την επιβάλλουν.

Εκφράζεται η ευχή ότι η «αξιοποίηση» από τη Διοίκηση των σκέψεων και συλλογισμών που διατυπώνονται στις σχολιαζόμενες αποφάσεις ή με άλλα λόγια της ερμηνείας που δόθηκε στις διατάξεις των παρ. 5 και 8 του άρθρου 20 του ν. 2115/1993 θα είναι τέτοια, ώστε να περιορισθεί στο ορατό μέλλον η πολλαπλή καταστρατήγηση, υπό το πρόσχημα της αποκατάστασης του περιβάλλοντος, των διατάξεων της λατομικής νομοθεσίας.

Μάριος Χαϊνταρλής

Δ.Ν. - Δικηγόρος

ΣτΕ 1828/2008

[Παραχώρηση εδαφικής λωρίδας στην κοινή χρήση από ιδιώτη

για να καταστεί οικοδομήσιμο το ακίνητο - Τυφλά ακίνητα]

Πρόεδρος: *Κ. Μενουδάκος*

Εισηγητής: *Όλγα Παπαδοπούλου*

Δικηγόροι: *Λ. Αποσκίτης, Αθ. Αλεφάντου, Κ. Φαγωγένης.*

Οι διατάξεις που ορίζουν προϋποθέσεις και διαδικασία για την παραχώρηση από ιδιώτες εδαφικών λωρίδων και τη θέση τους σε κοινή χρήση, προκειμένου να καταστούν οικοδομήσιμα ακίνητα στερούμενα προσώπου, είναι ανίσχυρες ως αντισυνταγματικές, ειδικότερα επειδή παρέχουν τη δυνατότητα δημιουργίας κοινόχρηστων χώρων, αποσπασματικά και κατά τρόπο μη ορθολογικό, με πρωτοβουλία ιδιωτών και πριν από την έγκριση πολεοδομικής μελέτης. Έτσι παραβιάζονται οι επιταγές που απορρέουν από το άρθρο 24 του Συντάγματος.

Βασικές σκέψεις

6. Επειδή, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 24 του Συντάγματος, «η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης».

7. Επειδή, το ν.δ. της 17.7-16.8.1923 (Α' 228) ορίζει, στο άρθρο 1 ότι, «1. Πάσα πόλις και κώμη του Κράτους δέον να διαρρυθμίζηται και ν' αναπτύσσηται βάσει ορισμένου εγκεκριμένου κατά τας διατάξεις του παρόντος... σχεδίου, εξασφαλίζοντος την θεραπείαν των προβλεπομένων αυτής αναγκών κατά τους υπό της υγιεινής, της ασφαλείας, της οικονομίας και της αισθητικής επιβαλλόμενους όρους. 2. Της εγκρίσεως του σχεδίου συστάσεως νέας πόλεως, κώμης ή συνοικισμού οιοδήποτε δέον να προηγείται εξακρίβωσις και αναγνώρισις της ανάγκης της τιαούτης συστάσεως ...», στο άρθρο 2 ότι, «1. Τα ... σχέδια καθορίζουσιν αναλόγως των προβλεπομένων αναγκών, πλην των άλλων : (α) Τας οδούς και πλατείας, τους κοινοχρήστους κήπους, πρασιάς και άλση και εν γένει τους προς κοινωφελείς σκοπούς αναγκαιούντας κοινοχρήστους χώρους, (β) Τα προς ανέγερσιν δημοσίων, δημοτικών και θρησκευτικών κτηρίων και τα προς εκτέλεσιν ... ετέρων κοινής ωφελείας έργων αναγκαιούντα οικοπέδα και (γ) Τους οικοδομήσιμους χώρους και εν γένει την χρησιμοποίησιν εκάστης θέσεως προς ωρισμένον κοινωνικόν σκοπόν ...», στο δε άρθρο 9 ότι. «1. Επιτρέπεται δια λόγους υγιεινής, ασφαλείας, γενικής της πόλεως οικονομίας και αισθητικής η επιβολή οιοδήποτε όρων κατά τας εν γένει εργασίας δομήσεως και περιορισμών επί των οικοπέδων και των επ' αυτών ανεγειρομένων ... οικοδομών είτε εν ταις πόλεσι, κώμαις κ.λπ. είτε εκτός τούτων. 2. Οι κατά τα ανωτέρω όροι και περιορισμοί καθορίζονται δια β. δ/των ... κανονιζόντων ... 1) τα ελάχιστα επιτρεπόμενα όρια της επιφανείας και των διαστάσεων των εντός του εγκεκριμένου σχεδίου περιλαμβανομένων οικοπέδων, 2) το μέγιστον και το ελάχιστον επιτρεπόμενον ύψος των οικοδομών, 3) τον αριθμόν των ορόφων και τας ελαχίστας τούτων διαστάσεις ... 4) το μέγιστον της υπό οικοδομών δυναμένης να καλυφθεί επιφανείας εκάστου οικοπέδου, 5) τον συντελεστήν δομήσεως, 6) την θέσιν των οικοδομών ... εν σχέσει προς το εγκεκριμένον σχέδιον ρυμοτομίας προς το οικόπεδον εφ' ου κείνται αύται και προς αλλήλας, 7) τας εν γένει δουλείας φωτισμού και αερισμού ... 8) τους εντός των ιδιοκτησιών κοινούς ελευθέρους χώρους ... 9) τα ελάχιστα όρια του μεγέθους των οικοδομών ... 10) τας επιβαλλομένας εις εκάστην οικοδομήν ... εγκαταστάσεις ... 11) τους εις εκάστην περίπτωσιν τηρητέους δια λόγους υγιεινής και αισθητικής όρους ... 12) τον τρόπον κατασκευής και συντηρήσεως των ιδιωτικών πρασιών και κήπων ... και 13) εν γένει τους όρους και περιορισμούς υφ' ους να εκτελήται οιασδήποτε φύσεως εργασία δομήσεως» (βλ. ήδη άρθρα 152, 153 και 160 του κυρωθέντος με το π.δ. της 14/27.7.1999 «Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας» [Κ.Β.Π.Ν.], Δ' 580). Περαιτέρω, στο άρθρο 20 του αυτού ν.δ/τος ορίζονται τα ακόλουθα: «1. Δεν επιτρέπεται οιαδήποτε μεταβίβασις της

κυριότητα μέρους ή του όλου γηπέδου, εφ' ου ο ιδιοκτήτης εσχημάτισεν ή ανεγνώρισε σχηματισθέντος τυχόν άνευ της θελήσεως του κοινοχρήστους χώρους (ιδιωτικός οδός και πλατείας κτλ) ή δεν εσχημάτισεν ουδ' ανεγνώρισε μεν τοιούτους, αλλ' επιδιώκει τον σχηματισμόν ή την αναγνώρισίν των δια της τοιαύτης μεταβιβάσεως. Εν τη εννοία του σχηματισμού κοινοχρήστων χώρων περιλαμβάνεται ο καθ' οιονδήποτε τρόπον ιδιωτική πρωτοβουλία ή συμφωνία γινόμενος περιορισμός ή παραίτησις δικαιωμάτων επί των ειρημένων γηπέδων επί τω τέλει αμέσου ή εμμέσου σχηματισμού των εν λόγω χώρων. Πάσα μεταβίβασις της κυριότητος, γινομένη παρά τας ανωτέρω διατάξεις, είναι αυτοδικαίως άκυρος. Η περί ακυρότητος διάταξις αύτη ισχύει και αν ακόμη δεν εγένετο εν επισήμω τινί πράξει σαφής μνεία περί του σχηματισμού των ειρημένων κοινοχρήστων χώρων, αλλ' εμμέσως προκύπτει εκ των γενομένων μεταβιβάσεων ότι αύται εγένοντο επί τω τέλει του τοιούτου σχηματισμού και εν γένει της εφαρμογής ιδιωτικού σχεδίου ρυμοτομίας. 2. Δια τα εντός των εγκεκριμένων σχεδίων των πόλεων, κωμών κ.τ. γήπεδα επιτρέπεται, εις ωρισμένας προϋποθέσεις και όρους, η παρέκκλισις από των διατάξεων της προηγουμένης παραγράφου μέχρις οιουδήποτε βαθμού. Τα της παρεκκλίσεως και των προϋποθέσεων και όρων αυτής κανονίζονται δια β.δ/των, εκδιδομένων ... εφ' άπαξ δι' εκάστην πόλιν, κώμην κ.λπ. ή δι' έκαστον αυτών τμήμα ή και δι' εκάστην ειδικήν περίπτωσιν. 3. Αι διατάξεις της ανωτέρω παρ. 1 δεν ισχύουσι προκειμένου περί καλλιεργούμενων γηπέδων, κειμένων εκτός των εγκεκριμένων σχεδίων των πόλεων, κωμών κ.λπ., εφ' ων σχηματίζονται ιδιωτικάί οδοί προς μεταφοράν των προϊόντων, εφ' όσον εκ των πραγμάτων προκύπτει ότι ο σχηματισμός αυτών την μεταφοράν ταύτην μόνον σκοπεύει, ουχί δε την εφαρμογήν ιδιωτικού σχεδίου ρυμοτομίας και την βάσει τούτου κατάτμησιν των γηπέδων εις μικρά τμήματα. Επίσης δεν ισχύουσιν αι διατάξεις της αυτής παρ. 1: α) δια πάσαν περαιτέρω μεταβίβασιν της κυριότητος γηπέδων, ων μετεβιβάσθη ήδη αύτη παρά τας διατάξεις της εν λόγω παραγράφου προ της ισχύος του παρόντος άρθρου, εφ' όσον δεν επέρχεται αύξησις της επιφανείας των προ της ισχύος του άρθρου τούτου σχηματισθέντων ιδιωτική πρωτοβουλία κοινοχρήστων χώρων, και β) ως προς τα εντός των εγκεκριμένων σχεδίων των πόλεων κ.λπ. γήπεδα, εφ' ων εσχηματίσθησαν ιδιωτική πρωτοβουλία, προ της ισχύος του παρόντος άρθρου, κοινόχρηστοι χώροι (ιδιωτικάί οδοί κ.λπ.), εφ' όσον η κυριότης τμημάτων των εν λόγω γηπέδων μετεβιβάσθη ήδη προ της ισχύος του άρθρου τούτου, μετά δε την ισχύν αυτού ουδεμία αύξησις των αρχικώς σχηματισθέντων κοινόχρηστων χώρων έλαβε χώραν. 4. Αρμόδιος όπως αποφανθή δια την εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος άρθρου, εάν η μεταβίβασις της κυριότητος επί γηπέδων εγένετο επί τω

σκοπώ σχηματισμού επ' αυτών κοινοχρήστων χώρων και εν γένει της εφαρμογής ιδιωτικού σχεδίου ρυμοτομίας ή προς απλήν μεταφοράν προϊόντων, εάν επήλθεν ή ου αύξησις της εκτάσεως των κοινοχρήστων τούτων χώρων και οποία η θέσις και έκτασις αυτών και ειδικώτερον πότε υφίσταται περίπτωσις εφαρμογής των εξαιρέσεων ... της προηγούμενης παραγράφου, είναι ο επί της Συγκοινωνίας Υπουργός [ήδη ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων] ... 5. Αι διατάξεις του άρθρου τούτου τεθήσονται εν ισχύ δια β.δ/τος» (βλ. άρθρο 411 του Κ.Β.Π.Ν.). Με το β.δ. της 4/16.1.1924 (Α' 8) τέθηκαν σε ισχύ οι διατάξεις του ως άνω άρθρου 20, ενώ με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 1448/1950 (Α' 153) ορίσθηκαν τα εξής: «Η αληθής έννοια και ερμηνεία των διατάξεων των παραγράφων 1 και 2 των άρθρων 16 και 20 του από 17.7-16.8.1923 ν.δ. ... είναι ότι η εκ τούτων οριζόμενη ακυρότης των κατά παράβασιν αυτών γινομένων μεταβιβάσεων είναι απόλυτος, πάντως δε αίρεται αύτη εξ υπαρχής αφ' ης προτάσει του οικείου Δήμου ή Κοινότητος μετά σύμφωνον γνωμοδότησιν του Συμβουλίου Οικισμού και Ανοικοδομήσεως επεκταθή το σχέδιον της πόλεως κατά την περίπτωσιν του άρθρου 16 ή εγκριθώσιν οι σχηματισθέντες ή αναγνωρισθέντες ως σχηματισθέντες ή επιδιωχθέντες όπως σχηματισθώσιν κοινοχρηστοί χώροι κατά την περίπτωσιν του άρθρου 20, είτε συμφώνως προς την γενομένην πρόβλεψιν αυτών, είτε άλλως ή δια της εγκρίσεως σχεδίου ή επεκτάσεως του σχεδίου εις την περιοχὴν εις ην κείνται ή δια της μεμονωμένης εγκρίσεως αυτών, εάν κείνται εντός των πολεοδομικῶν σχεδίων ως ἔχουν ή κατά διάφορον διάταξιν ή και υπό όρους» (βλ. άρθρο 412 του Κ.Β.Π.Ν.).

8. Επειδή, με τις προεκτεθείσες διατάξεις του άρθρου 20 του ν.δ. της 17.7/16.8.1923, οι οποίες αποσκοπούν στην εξασφάλιση του αναγκαίου κρατικού ελέγχου επί του πολεοδομικού σχεδιασμού και της δομήσεως εν γένει, και, ειδικότερα, στην παρεμπόδιση της δημιουργίας ιδιωτικῶν σχεδίων ρυμοτομίας, απαγορεύθηκε, κατ' αρχήν, από τη θέση τους σε ισχύ και εφεξής, η καθ' οιονδήποτε τρόπο δημιουργία οδῶν ή άλλων κοινοχρήστων χώρων από ιδιώτες (βλ. ΣΕ 966/2006, 2521/2000, 1352/1991).

9. Επειδή, εξ άλλου, στο άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 1337/1983 (Α' 33) ορίζεται ότι επιτρέπεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, «α) η επέκταση εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων, καθώς και οικισμῶν που υπάρχουν πριν από το έτος 1923, β) η ένταξη σε πολεοδομικό σχέδιο και η επέκταση οικισμῶν μεταγενεστέρων του 1923, που στερούνται εγκεκριμένου σχεδίου, γ) η ένταξη σε πολεοδομικό σχέδιο

περιοχών για την εξυπηρέτηση άλλων χρήσεων πλην της κατοικίας» (βλ. άρθρο 37 του Κ.Β.Π.Ν.), ενώ το άρθρο 6 του αυτού νόμου ρυθμίζει το περιεχόμενο της πολεοδομικής μελέτης (βλ. άρθρο 43 του Κ.Β.Π.Ν.). Ειδικότερα, ορίζεται ότι η πολεοδομική μελέτη αποτελείται από πολεοδομικό σχέδιο, που συντάσσεται βάσει οριζοντιογραφικού και υψομετρικού τοπογραφικού και κτηματογραφικού διαγράμματος, πολεοδομικό κανονισμό και έκθεση αιτιολογούσα τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, περιέχει δε, μεταξύ άλλων, α) την οριστικοποίηση των ορίων των προς πολεοδόμηση περιοχών, β) τις χρήσεις γης και τους σχετικούς περιορισμούς ή απαγορεύσεις, γ) τα διαγράμματα δικτύων υποδομής, δ) τους κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους, ε) τους οικοδομήσιμους χώρους, στ) τα συστήματα, τους όρους και περιορισμούς δομήσεως, καθώς άλλες ρυθμίσεις επιβαλλόμενες από πολεοδομικούς λόγους. Τέλος, στην παρ. 5 του άρθρου 42 του ν. 1337/1983 (Α' 33), όπως η διάταξη αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 παρ. 17 του ν. 1512/1985 (Α' 4), ορίζονται τα εξής : «Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, ορίζονται οι προϋποθέσεις και οι διαδικασίες με τις οποίες μπορεί να εγκρίνεται η πολεοδόμηση και επέκταση οικισμών με πληθυσμό μέχρι 2.000 κατοίκους, να καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι και περιορισμοί δόμησης και τα ποσοστά εισφοράς σε γη και σε χρήμα, τα οποία μπορεί να αποκλίνουν από τα ποσοστά που προβλέπονται στα άρθρα 8 και 9 του νόμου αυτού. Επίσης με π.δ., που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, ορίζεται ο τρόπος καθορισμού των ορίων και των όρων δόμησης των οικισμών πληθυσμού μέχρι 2.000 κατοίκους, προβλέπονται τα στοιχεία εκτίμησης κατά τον καθορισμό των ορίων, η διαδικασία που τηρείται για τον καθορισμό αυτών, κατηγορίες οικισμών καθώς και κάθε σχετική λεπτομέρεια ...» (βλ. άρθρο 80 του Κ.Β.Π.Ν.).

10. Επειδή, κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων του ν. 1337/1983, ερμηνευομένων ενόψει και των ορισμών του άρθρου 24 παρ. 2 του Συντάγματος, με τα προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 5 του άρθρου 42 του προαναφερθέντος νόμου, θεσπίζονται, κανονιστικώς, αφενός ο τρόπος και οι προϋποθέσεις καθορισμού των ορίων των οικισμών με πληθυσμό μέχρι 2.000 κατοίκους, κατατάξεώς τους σε κατηγορίες και πολεοδομήσεώς τους, με την έγκριση πολεοδομικής μελέτης, και αφετέρου οι γενικοί όροι δομήσεως των οικισμών αυτών. Με την πολεοδομική δε μελέτη κάθε οικισμού καθορίζονται ειδικότερα, ενόψει των χαρακτηριστικών του, οι όροι δομήσεως του συγκεκριμένου οικισμού, όπως τα

ελάχιστα όρια εμβαδού και διαστάσεων των ακινήτων, το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος των οικοδομών, ο αριθμός των ορόφων, το μέγιστο ποσοστό καλύψεως, ο συντελεστής δομήσεως, η θέση των οικοδομών εν σχέσει προς τις ρυμοτομικές γραμμές και εν γένει άλλοι όροι και περιορισμοί δομήσεως (πρβλ. άρθρο 9 του ν.δ. της 17.7-16.8.1923). Η ανωτέρω εξουσιοδοτική διάταξη, όμως, δεν επιτρέπει αποκλίσεις από τους κανόνες, οι οποίοι απορρέουν από τη συνταγματική επιταγή για ορθολογικό πολεοδομικό σχεδιασμό και κατά τους οποίους ο καθορισμός των κοινοχρήστων χώρων σε κάθε οικιστική περιοχή αποτελεί αντικείμενο της οικείας πολεοδομικής μελέτης, που πρέπει να καταρτίζεται κατ' εκτίμηση των αναγκών της περιοχής, δυνάμει πολεοδομικών κριτηρίων. Δεν δύναται δε, κατ' αρχήν, ο σχεδιασμός των οικοδομήσιμων και κοινόχρηστων χώρων να ρυμουλκείται από πραγματικές καταστάσεις, οι οποίες δημιουργούνται με πρωτοβουλία ιδιωτών προς εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων, όπως η κατάτμηση ακινήτων, με σκοπό τη μεταβίβαση και την ανοικοδόμησή τους. Κατ' ακολουθίαν, με τα γενικά διατάγματα που εκδίδονται δυνάμει της προαναφερθείσης εξουσιοδοτικής διατάξεως του ν. 1337/1983, ερμηνευομένης ενόψει και των ορισμών του άρθρου 24 παρ. 2 του Συντάγματος, δεν επιτρέπεται να παρέχεται η δυνατότητα δημιουργίας νέων κοινοχρήστων χώρων στους εν λόγω οικισμούς, κατά τρόπο αποσπασματικό και μη ορθολογικό, πριν από την έγκριση της οικείας πολεοδομικής μελέτης, και δη κατ' απόκλιση των οριζομένων στο ανωτέρω παρατιθέμενο άρθρο 20 του ν.δ. της 17.7-16.8. 1923, προκειμένου να καταστούν οικοδομήσιμα ακίνητα ή τμήματα ακινήτων ευρισκόμενα εντός των ορίων του οικισμού και μη έχοντα πρόσωπο σε νομίμως προϋφιστάμενο κοινόχρηστο χώρο.

11. Επειδή, κατ' εξουσιοδότηση των ανωτέρω διατάξεων του άρθρου 42 παρ. 5 του ν. 1337/1983, εκδόθηκαν το π.δ. της 24.4-3.5.1985 «Τρόπος καθορισμού ορίων οικισμών της χώρας μέχρι 2.000 κατοίκους, κατηγορίες αυτών και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης τους» (Δ' 181) και το π.δ. της 20-30.8.1985 «Πολεοδόμηση και επέκταση οικισμών της χώρας μέχρι 2.000 κατοίκους ...» (Δ' 414). Στο άρθρο 6 του π.δ. της 24.4-3.5.1985, όπως αρχικώς ίσχυε, ορίσθηκαν, υπό τον τίτλο «Γραμμή δόμησης», τα εξής: «1. Κάθε γήπεδο για να είναι οικοδομήσιμο πρέπει να έχει πρόσωπο σε διαμορφωμένο κοινόχρηστο χώρο ή σε δίοδο προσπέλασης. Εάν δεν έχει πρόσωπο σε κοινόχρηστο χώρο για να είναι οικοδομήσιμο πρέπει να παραχωρηθεί στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα με πράξη δωρεάς, έκταση στη συγκεκριμένη θέση, για τη δημιουργία κοινόχρηστου χώρου που να συνδέεται με το υφιστάμενο σε κοινή χρήση δίκτυο κυκλοφορίας του οικισμού συνολικού πλάτους τουλάχιστον 4 μ. και

μέχρι 6 μ. κατά μήκος των ορίων των γηπέδων. Η πιο πάνω παραχωρούμενη έκταση από της μεταγραφής της πράξης δωρεάς θεωρείται κοινόχρηστη. 2. Κατά παρέκκλιση των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου τα γήπεδα του άρθρου 5 παρ. 1 περίπτωση β αυτού του π.δ/τος [πρόκειται για τα εντός των ορίων των οικισμών γήπεδα, τα οποία, κατά παρέκκλιση των ορίων αρτιότητας που θεσπίζονται στην περ. α της παρ. 1 του άρθρου 5, θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, που προβλέπονται στη διάταξη αυτή, ακόμη και εάν έχουν μικρότερο εμβαδόν] είναι οικοδομήσιμα, έστω και αν δεν έχουν πρόσωπο σε διαμορφωμένο κοινόχρηστο χώρο. 3. Το κτήριο μπορεί να τοποθετηθεί... 4. ... 5. ... 6. Οι παραπάνω διατάξεις δεν ισχύουν στις περιπτώσεις που εμπίπτουν σε τμήματα με εγκεκριμένο σχέδιο». Με το άρθρο 1 παρ. 3 του π.δ. της 14-23.2.1987 (Δ' 133), η παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. της 24.4-3.5.1985 αντικαταστάθηκε, ως εξής : «(α) Κάθε οικόπεδο για να είναι οικοδομήσιμο πρέπει να έχει πρόσωπο σε κοινόχρηστο χώρο ή σε χώρο που έχει τεθεί σε κοινή χρήση. Εάν δεν έχει πρόσωπο σε κοινόχρηστο χώρο ή σε χώρο που έχει τεθεί σε κοινή χρήση, για να είναι οικοδομήσιμο πρέπει να τεθεί σε κοινή χρήση με συμβολαιογραφική πράξη έκταση στη συγκεκριμένη θέση για τη δημιουργία κοινόχρηστου χώρου συνολικού πλάτους τουλάχιστον 4 μ. και μέχρι 6 μ. κατά μήκος των ορίων του οικοπέδου, που να συνδέει το οικόπεδο με το υφιστάμενο σε κοινή χρήση δίκτυο κυκλοφορίας του οικισμού, (β) Κατ' εξαίρεση δύναται με απόφαση του Νομάρχη, ύστερα από γνώμη του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και του Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος του Νομού σε οικισμούς τουριστικούς, παραλιακούς και μεγάλους περιαστικούς, που δεν είναι παραδοσιακοί ή αξιόλογοι ή σε τμήματα αυτών να καθορίζεται ότι: Άρτια οικόπεδα για να είναι οικοδομήσιμα πρέπει να έχουν πρόσωπο σε κοινόχρηστο χώρο πλάτους δύο [2] μέτρων μέχρι τον άξονα αυτού στα τμήματα του που εφάπτονται των οικοπέδων. Όπου το πλάτος αυτό υπολείπεται των δύο μέτρων, πρέπει με συμβολαιογραφική πράξη να τεθεί σε κοινή χρήση λωρίδα οικοπέδου τόση, ώστε να επιτυγχάνεται πλάτος τουλάχιστον δύο μέτρα από το πρόσωπο του εναπομένοντος τμήματος του οικοπέδου μέχρι τον άξονα του κοινόχρηστου χώρου. Τα οικόπεδα που απομένουν κατά τα παραπάνω εξακολουθούν να θεωρούνται κατ' εξαίρεση άρτια. Των παραπάνω ρυθμίσεων εξαιρούνται τα τμήματα του οικοπέδου που καταλαμβάνονται από οικοδομές, (γ) Επιτρέπεται σε άρτια και οικοδομήσιμα οικόπεδα αύξηση της δομήσιμης επιφάνειάς τους, εφόσον: Τμήμα του οικοπέδου αφήνεται ως ενιαία έκταση κατά μήκος της πρόσοψης του οικοπέδου και παραχωρείται στην Κοινότητα χωρίς αποζημίωση από τον ιδιοκτήτη του οικοπέδου για τη δημιουργία κοινόχρηστου χώρου.

Το τμήμα του οικοπέδου που παραχωρείται πρέπει να είναι κατάλληλο για διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων και να μην υπερβαίνει τα 1.000 τ.μ. Η παραχώρηση του οικοπέδου εγκρίνεται με απόφαση του οικείου Νομάρχη που εκδίδεται μετά από γνώμη του κοινοτικού συμβουλίου και του Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος του Νομού, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου. Η παραχώρηση γίνεται με συμβολαιογραφική πράξη νόμιμα μεταγραμμένη και συντάσσεται μετά την έκδοση της απόφασης του Νομάρχη. Η συμβολαιογραφική πράξη αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την έκδοση της οικοδομικής άδειας ανέγερσης οικοδομής με αυξημένη δόμηση στο εναπομένον μετά την παραχώρηση οικόπεδο, που θεωρείται με τις διαστάσεις που προκύπτουν μετά την ως άνω παραχώρηση, έστω και αν είναι μικρότερες από αυτές που ορίζονται με την απόφαση του Νομάρχη κατά οικισμό και περιοχή οικισμού. Η παραχώρηση του οικοπέδου για κοινόχρηστο χώρο συνεπάγεται αύξηση της δομήσιμης επιφάνειας του, ως εξής ...». Το άρθρο 6 αντικαταστάθηκε στη συνέχεια εκ νέου, με το άρθρο 1 παρ. 3 του π.δ. της 25.4-16.5.1989 (Δ' 293), ως εξής :

«1. Κάθε οικόπεδο για να είναι οικοδομήσιμο πρέπει να έχει πρόσωπο σε κοινόχρηστο χώρο ή σε χώρο που έχει τεθεί σε κοινή χρήση. Ο παραπάνω χώρος πρέπει να έχει πλάτος τουλάχιστον 4 μέτρα και να εφάπτεται καθ' όλο το μήκος της μιας πλευράς των ορίων του οικοπέδου. Όπου το πλάτος αυτό υπολείπεται των 4 μέτρων, για να είναι το οικόπεδο οικοδομήσιμο, πρέπει με συμβολαιογραφική πράξη, της οποίας αντίγραφο κοινοποιείται με απόδειξη στον οικείο Ο.Τ.Α., να τεθεί σε κοινή χρήση λωρίδα οικοπέδου τόση, ώστε από το πρόσωπο του εναπομένοντος οικοπέδου μέχρι τον άξονα του κοινόχρηστου χώρου να επιτυγχάνεται πλάτος τουλάχιστον 2 μέτρων. Της παραπάνω ρύθμισης εξαιρούνται τα τμήματα του οικοπέδου που καταλαμβάνονται από οικοδομές. Σε χαρακτηρισμένους παραδοσιακούς οικισμούς τα οικόπεδα που βρίσκονται μέσα στο συνεκτικό τμήμα του οικισμού και εφόσον υπάρχει διαμορφωμένος παραδοσιακός ιστός είναι οικοδομήσιμα, όταν έχουν πρόσωπο σε κοινόχρηστο χώρο οποιουδήποτε πλάτους. 2. (α) Υφιστάμενο οικόπεδο κατά την ισχύ του παρόντος που δεν έχει πρόσωπο σε κοινόχρηστο χώρο ή σε χώρο που έχει τεθεί σε κοινή χρήση, για να είναι οικοδομήσιμο πρέπει να τεθεί από τον ιδιοκτήτη σε κοινή χρήση, με συμβολαιογραφική πράξη, αντίγραφο της οποίας κοινοποιείται με απόδειξη στον οικείο Ο.Τ.Α., λωρίδα οικοπέδου πλάτους τουλάχιστον 4 μέτρων, που να εφάπτεται καθ' όλο το μήκος της μιας πλευράς των ορίων του οικοπέδου, για τη δημιουργία κοινοχρήστου χώρου. Ο χώρος αυτός που τίθεται σε κοινή χρήση πρέπει να συνδέει τα οικόπεδα με το υφιστάμενο σε κοινή χρήση δίκτυο κυκλοφορίας του οικισμού. Για την εξασφάλιση της σύνδεσης αυτής είναι δυνατόν να γίνεται

παραχώρηση σε κοινή χρήση έκτασης που ανήκει σε γειτονικές ιδιοκτησίες είτε απευθείας από τους κυρίους αυτών είτε κατόπιν μεταβίβασης στον ενδιαφερόμενο ιδιοκτήτη του οικοπέδου που στερείται τη σύνδεση, (β) Οι διατάξεις της προηγούμενης περίπτωσης α ισχύουν και για οικοπέδα που δημιουργούνται από κατάτμηση, με την προϋπόθεση ότι το πρόσωπο αυτών επί του κοινοχρήστου χώρου ή του χώρου που έχει τεθεί σε κοινή χρήση να είναι δώδεκα [12] μέτρα τουλάχιστον, (γ) Προϋπόθεση για την πραγματοποίηση της παραχώρησης της λωρίδας του οικοπέδου σε κοινή χρήση στις περιπτώσεις α και β, όταν το συνολικό μήκος της υπερβαίνει τα 50 μέτρα, είναι η έγκρισή της από την αρμόδια για τη χορήγηση της οικοδομικής άδειας αρχή, η οποία κρίνει αν η θέση αυτής της έκτασης εξασφαλίζει τη δυνατότητα μελλοντικής ενσωμάτωσής της στο δίκτυο κυκλοφορίας του οικισμού. Για την έγκριση, ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει τοπογραφικό διάγραμμα σε κατάλληλη κλίμακα, ώστε να φαίνεται η σύνδεση με τον υφιστάμενο κοινόχρηστο χώρο καθώς και το γειτονικό δίκτυο κυκλοφορίας του οικισμού. Η αρμόδια αρχή, πριν από την έγκριση δύναται να ζητήσει τη γνώμη του Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος του οικείου Νομού; 3. Με απόφαση Νομάρχη, ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας για την έκδοση της οικοδομικής άδειας αρχής και γνωμοδότηση του Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος του Νομού, είναι δυνατόν να ορίζεται για την εφαρμογή των προηγούμενων παραγράφων 1 και 2, πλάτος κοινόχρηστου χώρου μεγαλύτερο από τέσσερα [4] μέτρα και έως οκτώ [8] μέτρα, εφόσον αυτό επιβάλλεται για λόγους κυκλοφοριακούς, περιβαλλοντικούς ή πολεοδομικούς. 4. Επιτρέπεται σε άρτια και οικοδομήσιμα οικοπέδα αύξηση της δομήσιμης επιφανείας τους, εφόσον τμήμα του οικοπέδου αφήνεται ως ενιαία έκταση κατά μήκος της πρόσοψης του οικοπέδου και παραχωρείται στην κοινότητα χωρίς αποζημίωση από τον ιδιοκτήτη του οικοπέδου για δημιουργία κοινόχρηστου χώρου. Η αύξηση της δομήσιμης επιφάνειας υπολογίζεται σε ποσοστό 30% της επιφάνειας του παραχωρούμενου τμήματος του οικοπέδου και προστίθεται στην συνολική δομήσιμη επιφάνεια που αντιστοιχεί στο οικοπέδο πριν από την αφαίρεση του παραχωρούμενου τμήματος του ... Το τμήμα του οικοπέδου που παραχωρείται πρέπει να είναι κατάλληλο για διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων. Η παραχώρηση του τμήματος οικοπέδου εγκρίνεται με απόφαση του οικείου Νομάρχη, που εκδίδεται μετά από γνώμη του κοινοτικού συμβουλίου και του Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος του Νομού, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου. Η παραχώρηση γίνεται με συμβολαιογραφική πράξη, η οποία συντάσσεται και μεταγράφεται μετά την έκδοση της απόφασης του Νομάρχη, η οποία και μνημονεύεται στη συμβολαιογραφική

πράξη. Η συμβολαιογραφική πράξη αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την έκδοση της άδειας ανέγερσης οικοδομής με αυξημένη δόμηση στο εναπομένον μετά την παραχώρηση οικόπεδο. 5. Το εναπομένον μετά την παραχώρηση κατά τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εξακολουθεί να θεωρείται άρτιο και οικοδομήσιμο όπως απομένει μετά την Παραχώρηση. 6. ... 7. ... 8. ... 9. Οι παραπάνω διατάξεις του άρθρου αυτού δεν ισχύουν στις περιπτώσεις που εμπίπτουν σε τμήματα με εγκεκριμένο σχέδιο» (βλ. άρθρο 86 του Κ.Β.Π.Ν.). Εξ άλλου, με το π.δ. της 20-30.8.1985 (Δ' 414), όπως ακολούθως τροποποιήθηκε με το π.δ. της 14-23.2.1987, ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την πολεοδόμηση και την επέκταση των οικισμών με πληθυσμό μέχρι 2.000 κατοίκους. Ειδικότερα, ορίζεται ότι για την πολεοδόμηση ή επέκταση οικισμού συντάσσεται πολεοδομική μελέτη, η οποία περιέχει α) την «εκτίμηση των πληθυσμιακών μεγεθών και των περιβαλλοντικών δυνατοτήτων, με βάση τις χρήσεις γης και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, [την] κατ' αρχήν οριοθέτηση των προς πολεοδόμηση περιοχών ... καθώς και εκτίμηση των επιπτώσεων που θα έχει η ανάπτυξη στην ευρύτερη περιοχή, στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον», β) «την οριστικοποίηση των ορίων των προς πολεοδόμηση περιοχών σε συνδυασμό με το όριο του οικισμού ...», γ) την οριοθέτηση των συνεκτικών τμημάτων, δ) «τη γενική πρόταση οργάνωσης σε τυχόν γειτονιές, την εκτίμηση αναγκών σε κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους, τον τρόπο ανάπτυξης ή αναμόρφωσης του οικισμού και την κατά προσέγγιση έκταση γης που προκύπτει από τις εισφορές σε γη», ε) τις ζώνες χρήσεων γης του οικισμού, στ) τα διαγράμματα βασικών δικτύων υποδομής, ζ) τους όρους δομήσεως. Ορίζεται, επίσης, ότι η πολεοδομική μελέτη αποτελείται από α) το πολεοδομικό σχέδιο των προς πολεοδόμηση περιοχών του οικισμού, β) τον πολεοδομικό κανονισμό, και γ) έκθεση που περιγράφει και αιτιολογεί τις προτεινόμενες από τη μελέτη ρυθμίσεις (βλ. άρθρα 89 επ. του Κ.Β.Π.Ν.).

12. Επειδή, ενόψει της ανωτέρω εννοίας της εξουσιοδοτικής διατάξεως του άρθρου 42 παρ. 5 του ν. 1337/1983 (βλ. σκέψη 9), η παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. της 24.4-3.5. 1985, όπως ήδη ισχύει, καθ' ο μέρος προβλέπει ότι τα εντός , ορίων οικισμού ακίνητα, για να είναι οικοδομήσιμα, πρέπει, πλην των άλλων προϋποθέσεων, να έχουν πρόσωπο σε νομίμως υφιστάμενο κοινόχρηστο χώρο, πλάτους τουλάχιστον 4 μέτρων, ο οποίος εφάπτεται της μιας πλευράς των ορίων του ακινήτου καθ' όλο της το μήκος, καθορίζει γενικό όρο για τη δόμηση των ακινήτων αυτών πριν από την έγκριση της πολεοδομικής μελέτης του οικισμού και κείται εντός των ορίων της προαναφερθείσης

εξουσιοδοτικής διατάξεως. Οι διατάξεις όμως, των παραγράφων 2 και 3 του ίδιου άρθρου, οι οποίες ορίζουν προϋποθέσεις και διαδικασία για την παραχώρηση από ιδιώτες εδαφικών λωρίδων και τη θέση τους σε κοινή χρήση, προκειμένου να καταστούν οικοδομήσιμα ακίνητα στερούμενα προσώπου, σε κοινόχρηστο χώρο και μη δυνάμενα, κατ' επέκταση, να δομηθούν βάσει του προεκτεθέντος γενικού όρου της παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. της 24.4-3.5.1985, ο οποίος στοιχεί προς γενική αρχή του πολεοδομικού δικαίου, είναι, ενόψει όσων αναφέρονται στη σκέψη 10, εκτός των ορίων της παρεχόμενης με το άρθρο 42 παρ. 5 του ν. 1337/1983 εξουσιοδοτήσεως και, συνεπώς, ανίσχυρες, διότι παρέχουν τη δυνατότητα δημιουργίας κοινοχρήστων χώρων, αποσπασματικώς και κατά τρόπο μη ορθολογικό, με πρωτοβουλία ιδιωτών, πριν από την έγκριση πολεοδομικής μελέτης, κατ' αντίθεση προς τις απορρέουσες από το άρθρο 24 του Συντάγματος επιταγές.

13. Επειδή, εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Με την 4046/27.9-4.10.1988 απόφαση του Νομάρχη Αργολίδας (Δ' 709), η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 2, 3 και 4 του π. δ/τος της 24.4-3.5.1985, ο οικισμός Ιρίων του Νομού Αργολίδας χαρακτηρίστηκε μη παραλιακός, μη περιαστικός, μη τουριστικός, αδιάφορος, στάσιμος, συνεκτικός και μεσαίου μεγέθους, καθορίστηκαν δε και τα όρια του οικισμού αυτού. Εξάλλου, με την 3245/29.8. 1989 (Δ' 561) απόφαση του ίδιου Νομάρχη, εκδοθείσα δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 5 παρ. 1 του αυτού π. δ/τος, η κατά τον κανόνα αρτιότητα των εντός των ορίων του οικισμού οικοπέδων καθορίστηκε, για μεν το τμήμα Α σε 750 τ.μ., για δε το τμήμα Β σε 500 τ.μ. Με το 24275/6.11.1996 συμβόλαιο της συμβολαιογράφου Ναυπλίου Μαγδαληνής Παπανδριανού, ο Λεωνίδας Τράγγαλος [δεύτερος από τους ήδη αιτούντες] απέκτησε από τον Βασίλειο Μουνούχο την κυριότητα ενός ακινήτου, εμβαδού 1.762,68.τ.μ., το οποίο ευρίσκεται στον οικισμό Ιρίων και αποτελεί τμήμα μείζονος ακινήτου, εμβαδού 4.592,04 τ.μ. ανήκοντος στον μεταβιβάσαντα Βασίλειο Μουνούχο. Στο συμβόλαιο αυτό αναφέρεται ότι «το πωλούμενον είναι άρτιον κατά κανόνα και θα καταστή οικοδομήσιμον, εφόσον αποκτήσει πρόσωπιν ανάλογην επί της κοινοτικής οδού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του π.δ/τος της 24.4-3.5.1985». Όπως προκύπτει από το οικείο τοπογραφικό διάγραμμα του μηχανικού Α. Παπαβασιλείου, το ακίνητο αυτό, εμφανιζόμενο στο διάγραμμα με τα στοιχεία Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ, Α, στην μεν πλευρά ΒΓ, μήκους 4,20 μ., συνορεύει με «κοινοτικό δρόμο», πλάτους 5,00 μ., στην δε πλευρά ΕΖ, μήκους 4,35 μ., συνορεύει με άλλο «κοινοτικό δρόμο», πλάτους 4,50 μ., κατά τα λοιπά

δε συνορεύει με την υπόλοιπη ιδιοκτησία του Βασιλείου Μουνούχου και με άλλες ιδιοκτησίες (βλ. το συμβόλαιο και το σχετικό διάγραμμα). Με το 120/18.2.1999 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Ναυπλίου Θεόδωρου Μπελέζου, ο προαναφερθείς Λεωνίδας Τράγγαλος, προκειμένου να «δύναται να κατατμηθεί σε δύο οικόπεδα άρτια και οικοδομήσιμα» το ως άνω ακίνητο με τα στοιχεία Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ, Α, παραχώρησε σε κοινή χρήση «για τη δημιουργία δρόμου», από «το πρώτο οικόπεδο», εμφανόμενο στο οικείο διάγραμμα με το γράμμα Α και εμβαδού 884,74 τ.μ., το τμήμα Ε, Ζ, Σ, Ξ, Ρ, Ε, επιφανείας 128,54 τ.μ. και πλάτους 5,00 μ., από δε το δεύτερο, όμορο με το πρώτο, εμφανόμενο στο διάγραμμα με το γράμμα Β και εμβαδού 881,50 τ.μ., το τμήμα Ξ, Ο, Π, Ρ, Ξ, επιφανείας 59,33 τ.μ. και πλάτους επίσης 5,00 μ. (βλ. το συμβόλαιο και το σχετικό διάγραμμα). Με το 127/26. 2.1999 συμβόλαιο του ιδίου συμβολαιογράφου ο Λεωνίδας Τράγγαλος μεταβίβασε στον Περικλή Διονυσόπουλο [πρώτο από τους ήδη αιτούντες] το υπό τα στοιχεία Σ, Η, Θ, Ν, Ξ, Σ ακίνητο, εμβαδού 756,20 τ.μ., το οποίο, κατά τα διαλαμβανόμενα στο συμβόλαιο, «κατέστη οικοδομήσιμο μετά "την παραχώρηση, με [το 120/18.2.1999 συμβόλαιο] σε κοινή χρήση, για τη δημιουργία δρόμου της δυτικής ομόρου με αυτό λωρίδας ... με τα στοιχεία Ε, Ζ, Σ, Ξ, Ρ, Ε» (βλ. το σχετικό συμβόλαιο). Με την 32/27.2.1999 απόφαση του, το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ασίνης αποδέχθηκε την γενομένη με την 120/18.2.1999 συμβολαιογραφική πράξη παραχώρηση τμημάτων ακινήτου, συνολικής επιφανείας 187,87 τ.μ. [128,54+59,33], σε κοινή χρήση. Με το 3075/4.3.2005 συμβόλαιο του αυτού ως άνω συμβολαιογράφου οι Βασίλειος Μουνούχος και Λεωνίδας Τράγγαλος προέβησαν σε ανταλλαγή ακινήτων. Συγκεκριμένα, ο Λεωνίδας Τράγγαλος μεταβίβασε στον Βασίλειο Μουνούχο έκταση εμφανόμενη στο οικείο διάγραμμα με τα στοιχεία 4, 5, 6, 7, 4, εμβαδού 135,48 τ.μ., ο δε Βασίλειος Μουνούχος μεταβίβασε στον Λεωνίδα Τράγγαλο έκταση εμφανόμενη στο διάγραμμα με τα στοιχεία 7, 9, 10, 11, 12, 8, 7, εμβαδού 90,53 τ.μ., συνεχόμενη της εκτάσεως που είχε παραχωρηθεί σε κοινή χρήση με το 120/18.2.1999 συμβόλαιο (βλ. το συμβόλαιο και το σχετικό διάγραμμα). Με την 101/5.4.2005 πράξη της Διευθύνσεως ΧΩΠΟΠΕ της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Αργολίδας χορηγήθηκε στον Περικλή Διονυσόπουλο άδεια ανεγέρσεως τριώροφης οικοδομής, με υπόγειο, πισίνα και χώρο σταθμεύσεως, στο ως άνω ακίνητο, υπό στοιχεία Σ, Η, Θ, Ν, Ξ, Σ. Με το 3.148/12.4.2005 συμβόλαιο του προαναφερθέντος συμβολαιογράφου, ο Λεωνίδας Τράγγαλος μεταβίβασε στο Δήμο Ασίνης, λόγω δωρεάς, έκταση εμβαδού 171,67 τ.μ., εμφανόμενη στο οικείο διάγραμμα με τα στοιχεία 2, 3, 4, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 13, 2 (βλ. το συμβόλαιο και το σχετικό διάγραμμα). Με την 78/21.4. 2005 απόφαση του το Δημοτικό Συμβούλιο

ανακάλεσε εν μέρει την προαναφερθείσα 32/27.2.1999 απόφαση, ως προς το τμήμα Ξ, Ο, Π, Ρ, Ξ, επιφανείας 59,33 τ.μ., ενώ η Δημορχιακή Επιτροπή, με την 58/22.4.2005 απόφαση της, αποδέχθηκε την δωρεάν παραχώρηση από τον Λεωνίδα Τράγγαλο της ως άνω περιγραφόμενης στο 3.148/12.4.2005 συμβόλαιο εκτάσεως, εμβαδού 171,67 τ.μ., «προκειμένου το οικόπεδο του ... να καταστεί εκτός από άρτιο και οικοδομήσιμο» (βλ. σχετικώς και την από 15.4. 2005 αίτηση του Λεωνίδα Τράγγαλου) και, στη συνέχεια, ο Δήμος Ασίνης, δια του εκπροσώπου του, αποδέχθηκε την δωρεά του Λεωνίδα Τράγγαλου, για το τμήμα αυτό των 171,67 τ.μ., με το 3.180/30.5.2005 συμβόλαιο επίσης του ιδίου συμβολαιογράφου. Με την από 23.6.2005 αίτηση του ο Περικλής Διονυσόπουλος ζήτησε την αναθεώρηση της 101/2005 οικοδομικής αδείας, για την τροποποίηση του ύψους και του περιγράμματος της οικοδομής. Ενόψει της ως άνω αιτήσεως αναθεωρήσεως, αλλά και σχετικής καταγγελίας του Γεωργίου Λεπτίδη [ήδη παρεμβαίνοντος], εκδόθηκε από τη Διεύθυνση ΧΩΠΟΠΕ της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Αργολίδας το από 1.7.2005 σήμα διακοπής οικοδομικών εργασιών. Ο Γεώργιος Λεπτίδης ζήτησε από το Δήμο να του γνωρίσει εάν η οδός, στην οποία έχει πρόσοψη το ακίνητο του Περικλή Διονυσόπουλου, «είναι εγκεκριμένη οδός από ΣΧΟΠ και Νομαρχία» (βλ. την από 4.7.2005 αίτηση), ο Δήμαρχος δε του απάντησε ότι «ο εν λόγω δρόμος έχει παραχωρηθεί στον Δήμο με συμβολαιογραφική πράξη από τον Λεωνίδα Τράγγαλο και έχει γίνει αποδοχή με τις 32/99 ΑΔΣ και 58/2005 ΑΔΕ» (βλ. το 3880/12.7.2005 έγγραφο). Με καταγγελία του στη ΝΑ Αργολίδας ο Γεώργιος Λεπτίδης ζήτησε τον έλεγχο της νομιμότητας της 101/2005 οικοδομικής αδείας, με την 4293/14.11.2005 απόφαση δε της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας της εν λόγω ΝΑ η οικοδομική αυτή άδεια ανακλήθηκε. Ακολούθως, κατόπιν ενεργειών των αιτούντων Λ. Τράγγαλου και Π. Διονυσόπουλου, το ΣΧΟΠ της ΝΑ Αργολίδας γνωμοδότησε να γίνει δεκτή η παραχώρηση εδαφικής λωρίδας πλάτους 5,00 μ. σε κοινή χρήση, για δημιουργία δρόμου στον οικισμό Ιρίων, ζήτησε όμως να παραχωρηθεί σε κοινή χρήση και ένα επιπλέον τμήμα, με τα στοιχεία Α1,ΑΓ,Α16',Α16 (βλ. την από 22.2.2006 γνωμοδότηση του ΣΧΟΠ, την από 21.2.2006 εισήγηση της Διευθύνσεως ΧΩΠΟΠΕ και το σχετικό διάγραμμα). Με την 3.596/16.3.2006 πράξη του συμβολαιογράφου Θ. Μπελέζου, οι Λ. Τράγγαλος και Π. Διονυσόπουλος προέβησαν σε διόρθωση των ορίων του ακινήτου, εμβαδού 756,20 τ.μ., που είχε μεταβιβασθεί από τον πρώτο στον δεύτερο, ως προς τα μήκη των πλευρών του ακινήτου. Με την 75/24.3.2006 απόφασή της η Δημορχιακή Επιτροπή αποδέχθηκε την παραχώρηση από τον Λ. Τράγγαλο τμήματος της ιδιοκτησίας του, εμβαδού 6,68 τμ, σύμφωνα με τις υποδείξεις της από 22.2.2006 γνωμοδοτήσεως του ΣΧΟΠ, στη συνέχεια δε, με το 3.601/27.3. 2006

συμβόλαιο του ιδίου συμβολαιογράφου έγινε η παραχώρηση του ως άνω τμήματος στο Δήμο (βλ. το σχετικό συμβόλαιο). Με την 1862/3-19.5. 2006 απόφαση του Νομάρχη Αργολίδας, η οποία εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 6 του π.δ/τος της 24.4-3.5.1985, εγκρίθηκε η δωρεάν παραχώρηση σε κοινή χρήση εδαφικής λωρίδας, για τη δημιουργία δημοτικού δρόμου στον οικισμό Ιρίων. Η λωρίδα αυτή, πλάτους 5,00 μ., αποτελείται από τα τρία τμήματα, εμβαδού 171,68 τ.μ., 129,02 τ.μ. και 6,68 τ.μ., αντιστοίχως, τα οποία είχαν παραχωρηθεί σε κοινή χρήση με τα 3.148/12.4.2005, 120/18.2.1999 και 3.601/27.3.2006 συμβόλαια (βλ. ανωτέρω). Στο ένα άκρο απολήγει σε «δημοτική οδό», ενώ στο άλλο σε ιδιωτικό ακίνητο, παρεμβάλλεται δε μεταξύ των ιδιοκτησιών Β. Μουνούχου, από τη μια πλευρά και των ιδιοκτησιών Λ. Τράγγαλου, εμβαδού 629,73 τ.μ. [μετά την αφαίρεση του αντίστοιχου τμήματος της παραχωρούμενης εδαφικής λωρίδας], και Π. Διονυσόπουλου, εμβαδού 756,20 τ.μ. [μετά την αφαίρεση του υπόλοιπου τμήματος της ως άνω λωρίδας], από την άλλη (βλ. το τοπογραφικό διάγραμμα που συνοδεύει την 1862/3-19.5.2006 απόφαση). Κατά της ανωτέρω νομαρχιακής αποφάσεως οι παρεμβαίνοντες Γεώργιος Λεπτίδης και Ελένη Λεπτίδη άσκησαν προσφυγή, η οποία έγινε δεκτή με την προσβαλλόμενη 13128/4.8.2006 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Περιφέρειας Πελοποννήσου. Εξάλλου, στον Π. Διονυσόπουλο χορηγήθηκε από τη Διεύθυνση ΧΩΠΟΠΕ της ΝΑ Αργολίδας η υπ' αριθμ. 274/2.8.2006 νέα άδεια οικοδομής, μετά την έκδοση όμως της προσβαλλόμενης με την κρινόμενη αίτηση πράξεως εκδόθηκε από την ίδια υπηρεσία το 4532/28.8. 2006 σήμα διακοπής οικοδομικών εργασιών, «μέχρι νεότερου σήματος». Κατά της οικοδομικής αυτής αδειάς οι παρεμβαίνοντες έχουν ασκήσει και αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Τριπόλεως.

14. Επειδή, η ανωτέρω υπ' αριθμ. 1862/3-19.5.2006 απόφαση του Νομάρχη Αργολίδας, με την οποία εγκρίθηκε η παραχώρηση εδαφικής λωρίδας σε κοινή χρήση, για τη δημιουργία δημοτικού δρόμου, στον οικισμό Ιρίων του Δήμου Ασίνης, εκδόθηκε κατ' εφαρμογή ανισχύρων, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, διατάξεων των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 6 του π.δ. της 24.4-3.5.1985. Συνεπώς, η απόφαση αυτή νομίμως ακυρώθηκε με την προσβαλλόμενη πράξη, κατ' ενάσκηση ελέγχου νομιμότητας από τον οικείο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, αν και με διαφορετική αιτιολογία, είναι δε απορριπτέοι οι περί του αντιθέτου προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως, καθώς και η αίτηση στο σύνολό της.

Σχόλιο

1. Η άτακτη και άναρχη πολεοδόμηση που κυριαρχεί ακόμη στη χώρα μας απασχολεί συχνά τον κοινό και τον κανονιστικό νομοθέτη, ενώ η αντιμετώπισή της με ορθολογικά κριτήρια είναι κατά κανόνα δυσχερής. Ένα από τα προβλήματα που έχουν ανακύψει στην πράξη είναι η ύπαρξη των λεγομένων «τυφλών» εντός οικισμών οικοπέδων. Τα εν λόγω οικοπέδα δεν επιτρέπεται να οικοδομηθούν είτε διότι δεν διαθέτουν διόλου πρόσβαση σε κοινόχρηστους χώρους είτε διότι διαθέτουν εξαιρετικά περιορισμένη πρόσβαση σ' αυτούς, η οποία υπολείπεται κατά πολύ των προδιαγραφών που προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία.

Στις περιπτώσεις αυτές, το άρθρο 6 παρ. 2 και 3 του π.δ. της 24ης Απριλίου 1985, που εκδόθηκε με βάση την εξουσιοδότηση του άρθρου 42 παρ. 5 του ν. 1337/1983, επιτρέπει τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων με πρωτοβουλία των ιδιοκτητών και έγκριση έπειτα της διοίκησης, ώστε να δοθεί διέξοδος σε ορισμένες περιπτώσεις και να καταστεί δυνατή η οικιστική αξιοποίηση των οικοπέδων. Ανάλογες διευθετήσεις στηρίζονται πρωταρχικά στις επιθυμίες ιδιωτών και εξυπηρετούν τα συμφέροντά τους, δεν ανταποκρίνονται όμως στα ορθολογικά κριτήρια που πρέπει να προσδιορίζουν τον πολεοδομικό σχεδιασμό. Αυτήν ακριβώς την εγγενή αντίφαση εντόπισε και ανέδειξε το Συμβούλιο Επικρατείας κατά την επίλυση της διαφοράς.

2. Το Δικαστήριο έκρινε, ακολουθώντας την πάγια νομολογία του, ότι το άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος αναθέτει την πολεοδόμηση στα όργανα της Πολιτείας, προκειμένου να επιτευχθεί η ορθολογική ανάπτυξη των οικισμών και η βελτίωση των όρων διαβίωσης των πολιτών. Κάθε κανόνας επομένως που μεταθέτει ουσιαστικά την ευθύνη πολεοδομικών ρυθμίσεων σε ιδιώτες αντίκειται προς τη συνταγματική επιταγή που απορρέει από την παραπάνω διάταξη. Είναι αλήθεια ότι κατά το άρθρο 6 παρ. 2 και 3 του π.δ. της 24ης Απριλίου 1985 την προωθούμενη πολεοδομική διευθέτηση αποφασίζει ο νομάρχης, ο οποίος καλείται -όπως προκύπτει από τη διατύπωση της σχετικής διάταξης- να την εγκρίνει, ενώ είναι αμφίβολο αν έχει την ευχέρεια να την απορρίψει ή να την τροποποιήσει. Αλλά και αν συνέβαινε αυτό, η ρύθμιση αποβλέπει

στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων του ιδιώτη και δεν είναι δυνατόν να στηρίζεται σε ορθολογικά κριτήρια. Ανάλογες διευθετήσεις δεν έχουν άλλωστε ως έρεισμα πολεοδομική μελέτη που συντάσσεται με τους κανόνες της επιστήμης και αποβλέπει στην πολεοδομική οργάνωση του χώρου σύμφωνα με τις κατευθύνσεις εγκεκριμένου Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου. Με αυτές τις βασικές σκέψεις η μείζων σύνθεση του Ε΄ Τμήματος απεφάνθη, σωστά, ότι οι διατάξεις του παραπάνω π.δ. είναι εκτός των ορίων της εξουσιοδοτικής διάταξης, γιατί δεν καταστρώνουν ορθολογικά κριτήρια και δεν προϋποθέτουν την εκπόνηση πολεοδομικής μελέτης κατά παραβίαση των επιταγών του άρθρου 24 του Συντάγματος.

3. Ενόψει του γεγονότος ότι η πολεοδομική διοίκηση δεν είναι προ πολλού σε θέση να αντιμετωπίσει τον όγκο των υποθέσεων που συσσωρεύονται, διερωτάται κανείς πώς θα ανταποκριθεί στις πρόσθετες απαιτήσεις που προκύπτουν από τη σχολιαζόμενη απόφαση. Το ζήτημα τείνει να προσλάβει εκρηκτικές διαστάσεις, γιατί η διοίκηση αδυνατεί να προσαρμοσθεί, γενικότερα, στα κριτήρια μιας ορθολογικής πολεοδόμησης, τα οποία προσδιορίζουν τη νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας. Θα ήταν ευχής έργο να εγκαινιασθεί μια νέα δημιουργική συνεργασία μεταξύ διοίκησης και Δικαστηρίου για την επίλυση των προβλημάτων που διαιωνίζουν την πολεοδομική αταξία. Η «αυτιστική» στάση που ακολουθούν δεν οδηγεί προφανώς πουθενά.

Γιώργος Παπαδημητρίου

Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Νόμος και Φύση

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη
<https://nomosphysics.org.gr>
